

מדינת ישראל

משרד הממשלה

משרד

ביטוח

24

לשם התיק: 24

שם התיק: 24

תאריך: 22.11/98

מס' תיק מקורי: 40887/a

שם תיק: לשכת השר משה קצב - מזרח ירושלים

מזהה כיוון: 40887 / 40887/9-גל

מזהה כיוון: 00067ec

כתובת: 2-112-9-9-3 תאריך הדפסה: 23/08/2017

מחלקה

אשרה השר

החברה לשיקום ולפיתוח
הרובע היהודי
בעיר העתיקה
בירושלים בע"מ

בית הסטילד.
ככר בתי מחסה.
הרובע היהודי
ירושלים.
ת.ד. 14012, 81140.

הנהלה 02-2881412
מח' כספים 02-288767
אחזקה 02-282005
אתרים 02-284721
פקססיליה 02-287212

Handwritten notes: "24/12/97" and "פיקססיליה"

ירושלים, חי' בכסלו תשנ"ח
7 בדצמבר 1997

לכבוד

משרד התיירות לשכת השד
07-12-1997 נתקבל
מס' 97-01-99383
הופנה אל איכא חיון

שר התיירות
אורח מס' 3

..1.8

מצ"ב חוברת בנושא תוכנית הפעולה הנדרשת לצורך השלמת הפיתוח ברובע היהודי.
ראה מכתבי המופיע בעמוד מס' 3 בחוברת אל סגן השר מאיר פורוש.

בכבוד רב,

צבי חיימוביץ
יו"ר ועדת ניהול

24/12
21.35

מכתב 3 מאת הרב
הרב הראשי לישראל

הרבנות הראשית לישראל

OFFICE OF THE RISHON LEZION
CHIEF RABBI OF ISRAEL

לשכת הראשון לציון
הרב הראשי לישראל

ב"ה, ג' חשוון, תשנ"ח
ת"ח 21/52-30

מספר התיירות
לשכת השר

97-01-9988
מס' 11.11.97

לכבוד
סגן ראש הממשלה ושר התיירות
מר משה קצב

שלום רב,

הנדון: מכתבך בענין קיבוץ נדבות ברחבת הכותל המערבי
סימוכין 97-01-19279

מצו"ב מכתבו של הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב אליהו בקשי דורון שליט"א
אל שר הדתות בענין הנ"ל.

בכבוד רב,
יצחק אוחנה
הרב יצחק אוחנה
עוזר הראשון לציון

ELIYAHU BAKSHI-DORON

RISHON LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

אליהו בקשי-דורון
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ב"ה, כ"ט אב, תשנ"ז
1/521-30

לכבוד
מר עודד וינר
מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים

לכבוד
מר זבולון המר הי"ו
שר הדתות

השלום והברכה,

הנדון: האוירה ברחבת הכותל עקב הקבצנים

רצוף בזה מכתב העוסק בבעיות הקבצנות בכותל, ונכון להתיחס לבעיה. כמי שמבקר תכופות בכותל נראה שהבעיה מחריפה והולכת, ולא רק לתיירים גם למתפללים קשה להתפלל כראוי.

לדעתי יש לקיים מבצע לבעור הנגע, ע"י הצבת מפקחים ראויים, הצבת שילוט מתאים המזהיר בפני התופעה וכדומה.

ותשועה ברוב יועץ.

בברכה,

אליהו בקשי דורון
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

העתק: הרב אריה גמליאל - סגן שר הדתות
מר יגאל ביבי - סגן שר הדתות
מר אשר אוחנה - מנכ"ל משרד הדתות

סגן ראש הממשלה
שר התירות

יא' תשרי, תשנ"ח
12 אוקטובר, 1997

סימוכין: 97-01-19279

לכבוד

כב' הרב הראשי
הרב בקשי דורון - שליט"א
הראשון לציון ירושלים

כב' הרב הראשי לישראל
הרב ישראל מאיר לאו
הרבנות הראשית ירושלים

הנדון: קיבוץ נדבות ברחבת הכותל המערבי

נוכח התלונות הקשות על הפרעות למתפללים בעת תפילתם ברחבת הכותל של מקבצי נדבות, נמסר לי כי התעוררה בעיה הלכתית אם יש מקום בנקיטת צעדים למניעת קיבוץ נדבות ברחבה הצמודה לכותל.

כמובן, אין לאסור קיבוץ נדבות באזור הכותל, אך ליד קיר הכותל המערבי. מקבצי הנדבות בחלקם מטרידים את המתפללים בעיצומן של התפילות, ויש בכך הפרעה לתפילה סדירה.

אפשר להתיר קיבוץ נדבות באזור הכותל מחוץ לרחבת המתפללים בכותל, וכך לאפשר למתפללים להתייחד עם בוראם בשקט ובמסירות - נפש.

בב"ח כ"ה
משה קצב

אגף תכנון ופיתוח
י"ג אלול, תשנ"ז
15 ספטמבר, 1997
סימוכין: 885-25-97

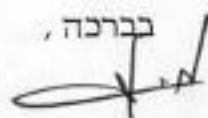
משרד התיירות ישראל
28-9-1997
מס': 97-01-19829
הוספה אל: 105

אל: מר משה קצב, ס/רוח"מ ושר התיירות

שלום רב,

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

1. טרם קיבלתי מענה בכתב לפניוטי למנכ"ל המשרד לעניני דתות והמשרד לביטחון פנים (כמצ"ב).
2. יחד עם זאת הודיעני בשיחה טלפונית מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים, כי קיימת בעיה...הלכתית: בעבר פנו לרבנות הראשית שתיאות להכריז כי יש אסור לקבץ נדבות ליד הכותל. עד כה הצהרה כזו מטעם הרבנות הראשית טרם פורסמה, ואת, כנראה, מטעמים הלכתיים, לא בטוח שהרבנים הראשים שוללים את התופעה שעשויה כאילו לחזק מוסדות תורה ו/או משפחות של תלמידי חכמים.
3. אם הבעיה אינה בעיה של ארגון ושל אכיפה בלבד ואם לנושא יש גם צדדים הקשורים לדעות רבנים שונים בהלכה, יש לחשוב על טיפול יותר מורכב.
4. אני מציעך שתבקש פגישה עם הרבנים הראשים שבה יוזמנו שר או מנכ"ל המשרד לעניני דתות ושר או מנכ"ל המשרד לביטחון פנים. אולי כדאי לתאם מראש את המהלך עם שר הדתות.

בברכה,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

העתקים: מר דוד ליטבק, מנכ"ל
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל
מר יואל מרינוב, מנכ"ל פמ"י

I NB

אגף תכנון ומיתוח

י"ט אב, תשנ"ז

22 אוגוסט, 1997

סימוכין: 97-25-711

אל : מר אבי בלושטיין, מנכ"ל המשרד לעניני דתות
מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים

א.ג.

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

תלונות קשות הגיעו למשרדנו ובפרט לכב' ס/רוה"מ ושר התיירות, מר משה קצב,
על הפרעות של מקבצי הנדבות.

הנושא צויין כנושא לטיפול רחוף ביותר בתכנית הפתוח של רחבת הכותל.

לאור ריבוי התלונות שהגיעו לאחרונה ביקשני כב' ס/רוה"מ ושר התיירות להעביר
לכם את דאגתו למצב המתדרדר.

נודה לכם על התערבותכם המיידית :

האחריות הכוללת של רחבת הכותל המערבי בידי המשרד לעניני דתות, ולכן
הדרישה להפעלת אמצעים למניעת התופעה, לרבות אמצעי אכיפה ממשויים,
מופנית באופן טבעי אליכם.

יחד עם זאת, אין לנו ספק שדרוש שיתוף פעולה של גורמים נוספים ובמיוחד של
המשטרה. לשם כך עותק מפניתנו זו אליכם מועבר למר אמי פלנט, מנכ"ל המשרד
לבטחון פנים.

נודה לכם אם תודיעונו על האמצעים הננקטים לקראת החגים כהוראות קבע (ולא
כ"הוראת שעה").

ב ב ר כ ה ,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ומיתוח
ויועץ כלכלי לשר

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

משרד התיירות

העתקים:
מר משה קצב, ס/רוה"מ ושר התיירות
מר אמי פלנט, מנכ"ל המשרד לביטחון פנים
מר רענן דינור, מנכ"ל עיריית ירושלים
מר דוד ליטבק, מנכ"ל משרד התיירות
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל, משרד התיירות
מר יואל מרינוב, מנכ"ל פמ"י
גב' רמה בן ידידיה, מנהלת מחוז המרכז, משרד התיירות

21.9.94

מלח

הערות על מלח

המלח הוא מלח

המלח הוא מלח

מלח

7 N8

אגף תכנון ופיתוח

כ"א אב, תשנ"ז

24 אוגוסט, 1997

סימוכין: 97-25-715

אל: מר אמי פלנט, מנכ"ל המשרד לביטחון פנים

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

מצ"ב עותק מכתבי אל מר אבי בלושטיין, מנכ"ל המשרד לעניני דתות ואל מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים מיום 22 באוגוסט 1997, אשר תוכנו מדבר בעד עצמו.

בשם ס/רוה"מ ושר התיירות, מר משה קצב, הריני לבקשך להתערב בנושא ולסייע בידי המשרד לעניני דתות לעקור מהשורש את התופעה השלילית של קיבוץ נדבות.

התופעה פוגעת בשמו הטוב של המקום הקדוש בעיני המתפללים וגם בעיני התיירים הפוקדים אותו (הכותל המערבי הוא האתר התיירותי החשוב ביותר בארץ).

בברכה,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

העתקים:
מר משה קצב, ס/רוה"מ ושר התיירות
מר אבי בלושטיין, מנכ"ל משרד הדתות
מר רענן דינור, מנכ"ל עיריית ירושלים
מר דוד ליטבק, מנכ"ל משרד התיירות
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל מת"י
מר יואל מרינוב, מנכ"ל פמ"י
מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים
גב' רמה בן ידידיה, מנהלת מחוז המרכז, מת"י

7MS 2148 - 24/8 18009
7MS 2149

55 - 22/8 18010

2548 - 9/9 18896
17637

אגף תכנון ופיתוח
ז' אלול, תשנ"ז
9 ספטמבר, 1997

סימוכין: 97-25-830

לכבוד
מר
רח' [redacted]
נתניה

א.ב.

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי
מכתבך לשר התיירות מיום 10.9.97

מכתבך הנדון הועבר מלשכת השר להתייחסותי.

אני מסכים עימך בדבר הצורך הדחוף להפסיק את תופעת הקבצנות באתר הכותל.

בצרוף מקרים מעניין, פניתי אני עצמי לפני כשבועיים לגורמים בכירים במשרד לעיניני דתות ובמשרד לבטחון פנים, בדיוק בנושא הזה. מצ"ב העתק מכתביי הנ"ל.

אני מקווה שהנושא יטופל כראוי בהקדם.

בכבוד רב,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

העתקים: לשכת השר
לשכת המנכ"ל

24
כ"ה
תשס"ד

ה ז מ נ ה
INVITATION

משרד התיירות - לשכת השר

אל: לינה

מאת: צביקה
שר התיירות ביקשני להעביר את המצ"ב:

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה
עם העתק לשכת השר

הכן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות _____

כברכה ובחזרה,

צביקה ברוקנר

13/11/92
תאריך

רשות העתיקות

תחום חינוך, הסברה

ודוברות

רשות העתיקות:

131

משרד התיירות
לשכת תשר
מקבל מס' 21444-01-97
מטריד 16.11.97

9-נובמבר-97

24/54

בין ירושלים לבית לחם נחשפה אחת התאפיות החשובות ביותר לצולמ הנוצרי

בחפירות רשות העתיקות מדרום לירושלים, בדרך לבית לחם, נחשפה
כנסיית ענק מהתקופה הביזנטית - המזוהה עם כנסיית הקטיסמה.
על פי המסורת הנוצרית זהו המקום שאותו פקדה מריה - אם ישו -
בדרכה מירושלים לבית לחם.

במרכז הכנסייה הענקית (43 מ' רוחב ו- 52 מ' אורך), שחדריה רוצפו בפסיפסים מרהיבים ובלוחות שיש, נחשף הסלע הקדוש והמושב, שעל פי המסורת הנוצרית הקדומה, שימש כמקום מנוחה למריה, בדרכה מירושלים לבית לחם. מדובר בכנסייה ביזנטית ייחודית (מהמאות ה-5-6 לספירה) שאין כדוגמתה בכל הארץ.

דינה אבנר ויובל ברוך, מנהלי החפירה מטעם רשות העתיקות ציינו כי אין ספק שהתוכנית המורכבת והייחודית וממדיה של הכנסייה, מעידים על חשיבות הכנסייה וזוהי אחת הכנסיות הקדומות, הגדולות והחשובות ביותר בעולם שהוקדשו למריה. לדבריהם התוכנית המורכבת של הכנסייה שימשה כתבנית (שהוקטנה ופושטה) לכנסייה המתומנת שבנה הקיסר זנון על הר גריזים, וכי היא השפיעה אף על תוכנית כיפת הסלע בהר הבית. אבנר הוסיפה וציינה כי על פי מקורות נוצריים אלמנה בשם איקליה בנתה באמצע הנאהה הרי לספירה מנזר וכנסייה שהוקדשו למריה תיאוטוקוס (נושאת האל), במקום בו נחה מרים, זמן קצר לפני שילדה את ישו, בדרכה לבית לחם. סביב הסלע שנחשף (המושב) נתגלתה רחבה מתומנת מוקפת בעמודים ובאומנות פינתיות גדולות. הרחבה הוקפה בשתי טבעות מתומנות: הפנימית - שימשה כטיילת (אמבולטוריה), שבה יכלו המאמינים ללכת סביב הסלע ולראות אותו. החיצונית - חולקה לארבעה חדרים, בארבעה רוחות השמים, וביניהם ארבע קפלות. בין הקפלות שבמזרח נבנה אפסיס מרכזי גדול ולפניו בימת תפילה מונבחה. המעטפת החיצונית חולקה לחדרים, כולם מרוצפים בפסיפסים. מדרום לכנסייה נבנה מנזר גדול.

ארכיאולוג מרחב ירושלים, גדעון אבנר, ציין כי "זיהוי הסלע כמקום נישבה של מרים, עשוי להפוך את האתר הארכיאולוגי לאחד מהאתרים התיירותיים הנמכרים בשנות ה-2000, ואחד ממוקדי העלייה לרגל החשובים של הצליינים הנוצריים לארץ ישראל".

דוברת רשות העתיקות, אסנת גואז, מוסרת כי הרשות פועלת להשגת המימון הנדרש להמשך פיתוח האתר ולהכשרתו לביקורי תיירים וצליינים מכל רחבי העולם. החפירות הארכיאולוגיות נערכות בשטח שבבעלותו של הפטריארך היווני ובברכתו.

בברכה,
אסנת גואז
דוברת רשות בעתיקות
050-516381, ביקר מגוי 49329

משרד ראשי: מוזיאון רוקסלר, ת"ד 586, ירושלים 91004, טל' 02-5802627, פקס' 02-5802628
משרד התחום: טל' 02-5802622, 02-5802611, טלפקס' 02-5802608

24
54

13.10.97

אגף שרותי תיירות

12 אוקטובר, 1997
560

משרד התיירות
לשכת השו"ת
נתקבל ביום 10/10/97
במס'ד

לכבוד
מר צבי חיימוביץ
יו"ר ועדת ניהול
בית רוטשילד - ככר בתי מחסה
הרובע היהודי
ירושלים 91140

הנדון: ארועי חול המועד סוכות
מכתבך מס. לש-2763 מיום 25.9.97

מאשרת בתודה קבלת מכתבך שבנדון אל המנכ"ל שהועבר להתייחסותי.

אל המכתב שהועבר בפקס לא צורפה תכנית הארועים.

לידיעתך, בתכניות לארועים מקומיים יש לדון בתחילת השנה ולתאם עם הממונה על מחוז המרכז, הגב' רמה בן-ידידה.

מפאת הזמן הקצר ובהיותנו בתום שנת תקציב לא נוכל לדון בבקשתך לקבלת חסות המשרד בהודעה רשמית בעתונות.

אני מאחלת לכם הצלחה בארועים שיתקיימו בחול המועד סוכות.

בברכת שנה טובה,

אהובה גנור
מנהלת אגף שרותי תיירות

העתק: מר מ. קצב - שר התיירות - 19846-01-97
מר ד. ליטבק - המנהל הכללי
מר ש. שי - משנה למנכ"ל
גב' ר. בן-ידידה - ממונה מחוז המרכז
גב' א. סאסי - ממונה ארועים ומופעים

Jan 200

11

הנחלה 02-2881412
מד כספים 02-288787
אחזקה 02-282005
אתרים 02-284721
פקסמיליה 02-287212

972 2 6287212
בית השט"ל
ככר בתי מחסה
הרובע היהודי
ירושלים
ת.ד. 14012, 81140

החברה לשיקום ולפיתוח
הרובע היהודי
בעיר העתיקה
בירושלים בע"מ

לפי

ירושלים, כג' באלול התשנ"ז
25 בספטמבר 1997
לש - 2763

מס' תעודת זהות
01-10-1997
מס' 97-א-19746
הוספה אל ofc

פקס
24/3

לכבוד
מר דויד לייסבק
מנכ"ל משרד התיירות
באמצעות פקס'

שלום רב,

הנדון: ארועי חול המועד סוכות

בהמשך לשיחתנו, מצ"ב תוכנית האירוע שיתקיים ברובע בחול-המועד סוכות.
כפי שסוכס ביננו, אבקש את חסותכם לארוע זה בהודעה רשמית מטעם משרד התיירות
לעתונות.
המדובר בארוע בעל חשיבות עצומה הן מבחינה תיירותית וכן מבחינה לאומית
אשמח להיפגש עימך יחד עם סוחר הרובע כפי שנדברנו ביננו, בעניני תיירות ופרוייקטים
תיירותיים, כלכליים ואחרים ברובע.
נשמח לקבל את פניך כארח החברה באירוע זה.
בברכת חג שמח ושנה טובה לך ולבני משפחתך.

צמחיים מוביץ
ג"ר ועדת ניהול

העתק: ועדת ניהול
שר התיירות - מר משה קצב
חשב - מר דני אפללו
שופף
תיק

לשכת המנהל הכללי

בס"ד, ירושלים, י"ט באלול, תשנ"ז
21 בספטמבר, 1997
סימוכין: 080919970039

20.11.97
מנכ"ל משרד הדתות

לכבוד:
מר אשר אוחנה
מנכ"ל משרד הדתות

לשכת השר
04-11-1997
נתן לב
97-10-80024
הדפסה אל

שלום רב,

הנדון: שיפוץ והרחבת אזור הכותל המערבי
סימוכין: מכתבך אל המנהל הכללי מ- 13.7.97

בתשובה למכתבך שבסימוכין, שמחים אנו שנושא מקודש זה מתקדם תוך שיתוף פעולה, ואנו רואים באור חיובי את הטיפול בשיפוץ האזור של הכותל המערבי, שריד בית מקדשנו, מקום המקודש לכל עם ישראל.

משהב"ש התנה את השתתפותו בתנאי שכל המשרדים הנוגעים בדבר ישתתפו באורח שוויוני.

לאור האמור, אנא עדכן אותי באם כל המשרדים אכן הודיעו על השתתפותם בפרוייקט.

אודה לך שוב על שיתוף הפעולה, אנו רואים בזה זכות לקחת חלק בפרוייקט חשוב זה.

בכבוד רב,

משה רובינשטיין
מנהל תחום בכיר - מדיניות ובקרה

העתק: הרב מאיר שלמה גרינברג - המנהל הכללי.
מר משה קצב - סגן רה"מ ושר התיירות.
מר אלי סויסה - שר הפנים והדתות.
מר יגאל ביבי - סגן השר לענייני דתות.
מר אריה גמליאל - סגן השר לענייני דתות.
מר דוד ליטבק - מנכ"ל משרד התיירות.
מר עודד וינר - מנהל המרכז הארצי למקומות הקדושים.
מר ס. אליאב - מנהל הקרן למורשת הכותל.

24
נצק

סגן ראש הממשלה שר התיירות

כ"ט אלול, תשנ"ז
30 ספטמבר, 1997

סימוכין: 97-01-19581

לכבוד
מר ישי אלחנן
הורדים 20 ב'
נהוד

הנדון: סיום חברותך במינהלה לפתוח התיירות בנגב

עם תום כהונתך כחבר במינהלה האזורית לפיתוח התיירות בנגב, ולאחר התייעצות עם יו"ר ועדת השרים לפיתוח הנגב, אני מוצא חובה נעימה להודות לך על פעלך ותרומתך לפיתוח וקידום התיירות בנגב, במשך כל תקופת כהונתך כחבר במינהלה.

בברכה,
משח קצב

העתקים: מר ר. הוכמן, יו"ר המינהלה לפיתוח התיירות בנגב.

HARRY W. WEBER

חנוך ובר

Certified Public Accountant - Israel, USA
Master of Business Administration

רואה חשבון - ישראל, ארה"ב
מ.א. במינהל עסקים

משרד: רח' הרצל 53 נתניה 42390
פקס: 09-8613948
טל': 09-8344214
משרד תל אביב: 03-6481010

29/10/97

29/10/97

בס"ד

משרד התיירות לשכת חשב
29-10-1997
נתקבל
מס' 20603-01-97
חומרה אל

לכבוד: ראש המטה
של הביטוח
של החינוך
של הקמיון

הנבין ליבוציו זהו הדין על הצלחה
דמורה המכסל: וקדרי יוסף

דצמן להעריקו דיונים זהו הדין על אילורים
וללא הפרעה, הממשלה חסרת אונים מאיומי העריקים
שיום נעלה מלבו לעצור ממך, הקדרי יוסף ליבוציו,
אתם חייקים, לכל הבחור! הנבין על
לכל עצורה מלמדי - או עשרה המכסל: וקדרי יוסף
הצדקה להמקום האנ ~~הצדקה~~ קצולת עם ילמל -
ליכול לבנות את מירוי אציר - יהיה כן קוים ליהודים
היה זה כאק עם ודולת, וקדרי יוסף לא צוכה ללוק
יהם של בחוקים, האלום צ"ן מחבר לה-צ"כ את הצדקים.
אז לא יענו לך עבלין מאקצו הצדמנה של
החצוה עם עצמיהו וקדרי יוסף אימא?
זל דמיס ערוין ההדדיון? צדק ונכון.

רשות העתיקות
משרד המנכ"ל

12/10/97
40625

משרד התיירות
לשכת השם
27-10-1997
מס' 20475
המכתב 01-07-97
א.ס.ל

לכבוד
ח"כ אהוד אולמרט
ראש העיר ירושלים

שלום רב,

הנדון: רחבת שער יפו - אתר ארכיאולוגי

1. האתר הארכיאולוגי ברחבת שער יפו נחשף בחפירות ההצלה שערכה רשות העתיקות בשנים 1989-1997, במסגרת וכחלק מפרוייקט ממילא ועל פי בקשת חברת קרתא.
2. באתר נחשפו 4 אלמנטים חשובים (אמת המים לירושלים, חומת העיר בימי הביניים, בית מרחץ ורחוב קדום). כאשר התבררה חשיבות הממצאים בשטח דרשנו לשנות את התכניות ולאפשר הצגת הממצאים לציבור בנן עתיקות שיוקם מתחת לרחבה בת ימינו ולכביש.
3. לצורך מימוש כוונה זו התגייסו גופים שונים, ובהם עיריית ירושלים והקרן לירושלים, על מנת לנסות ולגייס תרומה נאותה לביצוע הפרוייקט. במקביל בוצעו בשטח עבודות ייצוב ושימור ראשוני של הממצאים הארכיאולוגיים. העבודות בהיקף עשרות אלפי שקלים בוצעו בהזמנת חברת קרתא.
4. לצערינו אנו עדים בחדשים האחרונים, לאחר החלפת הנהלתה של חברת קרתא, לשינוי מהותי בגישתה של החברה לפרוייקט זה, המלווה בצורת התנהגות שאינה תואמת את הנורמות המקובלות בחברות ציבוריות.
5. מעבר להתכחשותה של חברת קרתא להסכמים עמה וחובותיה הכספיים לרשות העתיקות, נושא שבגינו פנינו ליועץ המשפטי לממשלה, נעשו על ידי חברת קרתא פעולות אשר על פניו נראה כי מטרתן לטרפד את הנסיונות שנעשו על ידי הגופים השונים לפיתוח האתר ולהצגתו לציבור.
6. כך, למשל, הפעולות המיידיות הנדרשות לביצוע בשטח על מנת לסיים את הפרוייקט, הכוללות את שיקום משעול קורוב ושחזור קו החומה העתיקה מימי הביניים, שאמורים היו להתבצע במשותף על ידי קרתא ורשות העתיקות, "תקועים" מזה חדשים ארוכים ולא נראית כל אפשרות לבצען בעתיד הנראה לעין.

רשות העתיקות

משרד המנכ"ל

7. מאידך, למדנו מן העיתונות על כוונתה של חברת קרתא לפתח במקום "אטרקציה תיירותית", שתכלול (על פי הפרסום באמצעי התקשורת), שימוש ברכבות וכלים מכניים. לנו אין כל מידע לגבי תכנון כזה, ויש להדגיש כי רשות העתיקות, מתוקף חובתה על פי חוק תמנע ביצוע תכניות אשר אינן מבטיחות את שמירת העתיקות שבאתר.
8. כל הנ"ל אינם עולים, בין השאר, עם הסכומים שנעשו בבקורך באתר לפני מספר חודשים.
9. במצב עניינים זה אנו פונים אליך להתערב אישית בנושא, על מנת שהשקעה ציבורית גדולה ביותר, שנעשתה מתוך כוונה לפתח אתר ביקורים ייחודי בעיר, לא תרד לטמיון כתוצאה מן השינויים הפרסונליים בהנהלת חברת קרתא.
10. אנו מבקשים שתתקיים פגישה בראשותך עם הנוגעים בדבר כדי לקדם הנושא.

בברכה

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

העתקים: שר התיירות - מר משה קצב.
ס' שר הבינוי והשיכון - מר מאיר פורוש.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי
וועד תושבי הרובע

מתכבדים להזמין את כבודו/ה

להפנינג חוה"מ סוכות ברובע היהודי

האירוע יתקיים ביום ראשון, ג' חוה"מ, י"ח בתשרי,
19.10.97 בשעה 19:00 ב"גן התקומה"
בהשתתפותם של רבני הרובע, ח"כים ואישי ציבור.

בחלקו האומנתי של הערב יטלו חלק:

* עקיבא מרגליות ולהקתו
* להקת 'דאנס אוף שימחס'

נשמח להתכבד בנוכחותכם

בכבוד רב

צבי חיימוביץ'
יו"ר ועדת הניהול

טל: 02-6288141/2 פקס: 02-6287212

הנהלה 02-2881412
מח כספים 02-288787
אחזקה 02-282005
אתרים 02-284721
פקסמיליה 02-287212

972 2 6287212
בית חטשילד
ככר בתי מחסה
הרובע היהודי
ירושלים
ת.ד. 14012 .91140

החברה לשיקום ולפיתוח
הרובע היהודי
בעיר העתיקה
בירושלים בע"מ

24
58

ירושלים, ה' בתשרי תשנ"ח
6 באוקטובר 1997
לש- 2828

Handwritten signature

לכבוד
מר משה ריגל
מנכ"ל לתכנון פיתוח
ויועץ כלכלי לשר התיירות

משרד התיירות
לשכת חשב
97-01-20242
19.10.97

משרד התיירות
לשכת
הנהל
התיר

שלום רב.

הנדון: עיר דנו

בהמשך לתכתובות בנושא הריני מבקש להבהיר כי החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים בע"מ אשר מפעילה את מוזיאון פיר-וורן ונכלל במסגרת המסלולים הארכיאולוגיים השונים ומהווה אתר המצוייב קדמות בשיקומו והינו בעדיפות הגבוהה כולל שטח 5 מאחר ואת פיר-וורן זקוק לשיקום ופיתוח סביבתי דחוף, אנו כמי שמפעילים את הרובע היהודי וע"מ להפכו לאתר שוקק חיים וכאתר לאומי המקפד בתוכו 3000 שנות היסטוריה מהווים חלק בלתי נפרד מעיר דוד ועליו אנו מבקשים כי ניקח חלק אתכם בדיונים.

מאחר וכל החפירות בסביבת האתר משליכות על המוזיאון ומשיקות לו, אנו מבקשים כי אנו נכלל בסיוע לפיתוח האתר התיירותי הזקוק לשיפוץ דחוף.

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי שומרת על יצירת מסגרות עבודה עם כל משרדי הממשלה והעיר העתיקה ובה הרובע היהודי שבו מתגוררות כ- 650 משפחות ובו אתרים ארכיאולוגיים משומרים כמוזיאונים, מוסדות דת ותרבות שפרחו ברובע כמאה שנים האחרונות ומציינים כיום ע"מ למשוך תיירים, שיקום ואמצעי המחשה מתקדמים.

אנו מבקשים לקחת חלק בפגישות יחד עם סגן שר השיכון שאחראי על החברה ולפתח את הרובע לתיירות.

נשמח באם נחמן לדיונים.

נכבד רב.

אני זיימוביץ
י"ר ועדת ניהול

- העתקים: 1. הרכ מרוש. סגן שר השיכון
- מר משה קצב- סגן דוה"מ ושר התיירות
- מר דוד לוסטק- מנכ"ל משרד התיירות

ס - רדד התחילת
הכנון ופיתוח
24-9-1997
סימון 014-25-993
דואר נכנס

י"ג אלול, תשנ"ז
15 ספטמבר, 1997

לשכת סגן ראש הממשלה
שר התיירות

סימון: 97-01-18979

סיכום דיון בנושא פרוייקט "ירושלים של מטה" מיום ה- 3/9/97

נוכחים: מר משה קצב, סגן רוה"מ ושר התיירות
מר שבי שי-משנה למנכ"ל, מר משה ריגל-סמנכ"ל לתיכנון ופיתוח, מר משה גורל.

מטעם חב' קרתא: ע"ד שמואל קספר-יו"ר מועצת המנהלים חב' "קרתא",
מר אפרים הולצברג-מנכ"ל קרתא, גב' קלוד גרונדמן-אדריכלית, עו"ד חנה
גבאי-חברת דריקטוריון, מר יוסף אללו-חבר דריקטוריון, אדריכלים ליאון וטלי
ממשרד קלוד גרונדמן.

פרוייקט "ירושלים של מטה" מתוכנן בכניסה לירושלים העתיקה מתחת לשער יפו.
גובש רעיון להקמת פרוייקט תיירותי מיוחד בשטח של כ- 4000 מ"ר. בשטח בוצעו
חפירות ע"י רשות העתיקות אשר חשפו בית מרחץ מהתקופה הביזנטית, ושרידים
נוספים של תקופת החשמונאים. החפירות יצררו חלל שמזמין פיתוח אטרקציה
תיירותית.

ההצעה: כהתאם למצגת שניתנה ע"י אדריכלית קלוד גרונדמן החוויה תוביל את
המבקרים דרך התקופות ההיסטוריות של בניית העיר התחתונה.
המבקרים יוסעו בתוך רכבים אשר ינעו על מוטות וקורות תלויים בחלל ממוג
ובתוכו אפקטים מיוחדים שונים כמו הקרנות, תפאורות בתנועה, שחורים, צפיה
בחפירות אותנטיות ועוד.

במהלך כ- 20 דקות יוכלו כ- 60 מבקרים בו זמנית להנות מהחוויה של מסע לתוך
ירושלים הבנויה, ביקור זה יהווה פתיח לסיור בעיר העתיקה.

במתקן יוכלו לבקר כ- 1440 איש מדי יום, ומדובר על סדר גודל של כ- 350,000
מבקרים בשנה.

סיכום השר:

א. השר מברך על הפרוייקט המוצע, על מיקומו ועל מקוריותו, ותומך בקידומו.

ב. השר מציע לאתר משקיע פרטי לפרוייקט, שייחנה מהתמריצים של החוק
לעידוד השקעות הון, במידה והפרוייקט יענה על הקטריונים הנדרשים.

ג. מר שבי שי, המשנה למנכ"ל ומר משה ריגל-סמנכ"ל לתיכנון ופיתוח יבחנו את
אפשרות השתתפות המשרד בקידום התכנון של הפרוייקט, לקראת הבאתו
לשלב מכרז.

רשם: משה גורל

- ୨୦୦୫ ୧୦୦ -

24
משרד התיירות

משרד התיירות
לשכת השר
9894
19-2-97 בתאריך

מזכיר הממשלה

אגף
החבר הכותל

ירושלים, י"א באדר א' התשנ"ז
18 בפברואר, 1997

אל : ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון
השר לעניני דתות
שר הפנים
שר התשתיות הלאומיות

שלום רב,

הנדון: שיפוצים ברחבת הכותל

מצורפת הצעה בנושא הנדון אשר שר התיירות מבקש להביאה להחלטת הממשלה.

על-פי סעיף 5 בתקנון לעבודת הממשלה, אודה על חוות דעתכם תוך שבועיים ימים.

ב/ציר כה,
דן נוה

העתק: שר האוצר
שר התיירות
סגן שר הבינוי והשיכון

ה צ ע ה ל ה ח ל ט ה

מ ח ל י ט י ס :

- א. לאשר תקציב מיוחד על-סך 14 מיליון ש"ח לפיתוח רחבת הכותל המערבי על-פי הפירוט הרצ"ב.
- ב. צוות משותף של משרדי התיירות, האוצר, הבינוי והשיכון, עניני הדתות, הפנים והתשתיות הלאומיות יגישו, תוך שבועיים, הצעה לחלוקת נטל המימון מתקציבי המשרדים האמורים.

דברי הסבר

הכותל המערבי הינו האתר הראשון במרכזיותו, בחשיבותו ובקדושתו לעם היהודי והוא גם אתר התיירות המבוקר ביותר בארץ.

מדי שנה פוקדים את הכותל מיליוני מבקרים מהארץ ומחוצה לה, ונערכים בו מגוון עצום ורב של אירועים דתיים וממלכתיים בהם נוטלים במקרים רבים מגיע לרכבות.

לראבון לכ כל, מצויים הכותל, רחבתו וכניסותיו במצב אסתטי ותפקודי לקויים ביותר וסובלים ממחסור קשה ביותר בשירותים בסיסיים החיוניים לציבור.

צוות בינמשרדי המשותף למשרד התיירות, למשרד לענייני דתות ולעיריית ירושלים בחן מכלול הצרכים והציע מגוון של פתרונות בשני שלבים:

- בטווח הקצר, פתרונות המתייחסים לשיפור ופיתוח מערך השירותים הבסיסיים לקהל המבקרים, שיפורים הסטתים ושיפור מערך האחזקה, הניהול והשמירה.
- בטווח הארוך, עיצוב מחדש של רחבת הכותל. הצעת החלטה בחקשר זה תוגש במתעד מאוחר יותר.

ההצעה על-דעת שד האוצר.

סוגש על-ידי שר התיירות

י"א באדר א' התשנ"ז
18 בפברואר, 1997

4. ההיבטים התקציביים - פרוייקטים לטווח הקצר

עלות ישומם של הפרוייקטים אשר תוארו לעיל מסתכמת במחירי ספטמבר 1996 ב-14.2 מיליוני ש"ח. ניתן לפרוש ניצולו של תקציב זה ל-2 עד 3 שנות עבודה על פי סדר עדיפות, אשר יקבע על פי זמינות התקציב ויכולת הבצוע.
להלן טבלה המפרטת חלוקת התקציב לפרוייקטים השונים:

שם הפרוייקט	סה"כ אומדן תקציבי נדרש
1. שירותים ציבוריים	
שיפוץ והרחבת השירותים הציבוריים הקיימים.	1.0
בניית שירותים ציבוריים באזור שער הכורסקאים ושער האשפות.	1.5
2. מערך כניסות חדש לרחבת הכותל.	
(5 מבנים לכניסת המבקרים ברחבת הכותל המותאמים לתחליכי בדיקה ובקרה)	2.5
3. מסתורים לקהל לחוף ולקיץ	
2 ארקדות - האחת בהזית בית שטראוס והשנייה לאורך המדרון שמול הכותל.	1.5
4. שיפור הגישה להולכי הרגל משער האשפות לרחבת הכותל במתלך של מדרגות.	3.0
5. התקנת האורה תפקודית ודקורטיבית - הצעה כוללת לרחבת הכותל.	1.5
6. טיפול במעטפת ושיפורים אסתטיים בטיחותיים באזור "מגן דוד".	1.0
7. טיפול אסתטי במעלה שער המוגרבים ובאזורים פתוחים באזור הרחבת שילוב של אד' נוף שיציע טיפול ברמה מינורית.	1.5
8. הסדרת השטח הצמוד למשטרה והגובל במדרגות הנירדות מכיוון רח' דוד תוך בחינת האפשרות לנצל השטח כפינת התכנסות לקבוצות.	0.5
9. שילוט הכוונה והסבר	
מן הכניסה לכותל פנימה כולל רחבת הכותל.	0.1
שילוט הכוונה לרחבת הכותל.	0.1
מתכנן תנוף יהיה אחראי לעיצוב השילוט	
סה"כ	14.2

סגן שר הבינוי והשיכון

בסייד, ירושלים, בי ב אדר ב, תשנ"ז
11 במרץ, 1997
סימוכין: 110319970020
1-2162

משרד התיירות
לשכת השר
11807
20.3.97

לכבוד
מר דן נווה
מזכיר הממשלה

שלום רב,

הנדון: שיפוצים ברחבת הכותל
סימוכין: (הצעה להחלטת הממשלה - שר התיירות
מכתבך מיום 18 בפברואר 1997

כידוע לך, אתרי תיירות ואתרים דתיים והיסטוריים יהיו חשובים ככל שיהיו אנים בתחום
אחריות הטיפול והתקציב של משרד הבינוי והשיכון.

בעבר, עם איחוד ירושלים, החליטה הממשלה לשקם את הרובע היהודי בעיר העתיקה.
במסגרת זו, לה הוקצו משאבים מיוחדים על ידי הממשלה, בוצעו פעולות רבות על ידי
המשרד באזור כחלק מהטיפול ברובע היהודי.

כיום, מסגרת זו אין בצידה תקציבים.

אני מצר על שאיני יכול לסייע בביצוע משימה חשובה זו לעם ישראל.

בכבוד רב

מאיר פרוש
סגן השר

העתקים:
מר בנימין נתניהו - ראש הממשלה
מר דן מרידור - שר האוצר
מר משה קצב - שר התיירות
הרב אליהו סויסה - שר לענייני הדתות
הרב אליהו ישי - שר הפנים
מר אריאל שרון - שר התשתיות הלאומיות

מדינת ישראל
משרד האוצר - אגף התקציבים

א' באדר ב' התשנ"ז
10 במרץ 1997
ת.97-22566

משרד התיירות
לשכת השר
11/22
נתקבל מסי
03/3/97
בתאריך

משרד ה...
לשכת ה...
נתקבל מסי
בתאריך

אל
נב' בהירח משולם
מוכירות הממשלה

הנדון: הצעת החלטה לממשלה - שיפוצים ברחבת הכותל המערבי

מכתבו של ניר רוז לגבי שולי גורן, מה-16 לכברואר 1997, המתייחס להצעת החלטה הקודמת בענין השיפוצים ברחבת הכותל (רצ"ב), ואשר הועבר לדין, לא הובו כהלכה ובעקבות כך, כפי הנראה, נמלח טעות בניסוח הצעת החלטה החדשה לממשלה על ידי משרד התיירות, לפיכך (בהתאם לשיחה שקיימת עם שולי גורן) נבקש לתקן את סעיף ב' של הצעת החלטה כדלהלן:

ב. צוות משותף של משרד התיירות, הבינוי והשיכון, ענינו הדתות, הפנים והתשתיות הלאומיות יגישו תוך שבועיים, הצעה לחלוקת נטל המימון מתקציבי המשרדים האמורים. נציג משרד האוצר יהיה שותף בעבודות הצוות.

ניסח זה משקף את כוונתינו נאמנה ולהערכתנו גם את כוונת משרד התיירות.

אלאסי, אלמל הש קר

הע בקל האוצר אשני סגן ה ביצה אלמל
השני נבא זכר אלמל רוצה זהה אלמל
באבר העיבה הינה אך אלמל בימון
אני זמנה אלמל יסבי. אלמל האדיע לי
אקנה השלוצ הבא.

כברכה

יון אימל
סגן הממונה על התקציבים

מדינת ישראל
11.3.97

העתק:

מר דודו מילגרום - הממונה על התקציבים
מר ניר רוז - רכז תיירות אגף התקציבים
גב' שולי גורן - הנישכה לתפקידים מיוחדים משרד האוצר

THE OFFICE OF DIRECTOR GENERAL
MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS
JERUSALEM ISRAEL

לשכת המנהל הכללי
משרד לעניני דתות

בס"ד, ירושלים, אי באדר ב' התשנ"ז
10 במרץ 1997
מספר: 012053

8.10 ברירה
משרד לעניני דתות

לכבוד
הרב אליהו סויסה
שר המניס והדתות

שלום רב,

להלן התייחסותנו להצעת המשרד הקצב בנושא - שיפוצים בדרכת הכותל

באתן עמנו - השר לעניני דתות תומך בחוס רב בהצעתו של שר חגיגות, התוכנית מבשח ועובדה במשותף עם המשרד לעניני דתות וחגיגה, לפתול אונ המעמד הראוי לו ולמבקרו הרבים.

מנכ"ל המשרד לעניני דתות מוכן לסכל על עצמו לומן את המנהלים הכלליים של כל המשרדים הנזכרים בדבר, כדי לבשח תוך 14 יום הצעה לחלוקת נטל המימון בין המשרדים השותפים לפרויקט ולחבול את הפרויקט.

העיתונות - אנו מציעים בטעף ב' בפרק החלטות לצרף את המשרד לפיתוח פנים שיש לו נגיעה ישירה לנושא, היות והמסטרה היא זו המפקדת על בטחון האתר - וע"פ הנחיותיה יבנו חלק מהמתקנים במיוחד שער הכניסה.

כמו כן במסגרת התקציבית המוצעת יבנה גם מרכז מבקרים. אירוע פתיחתו של המרכז אושר במסגרת האירועים המתוכננים לשנת ה - 50 למדינה.

בברכה,
אמנואל מילר
מנכ"ל

העתק:
הרב אריה גמליאל - סגן השר
מר ינאל בינו - סגן השר
מר אשר אוחנה - משנה למנכ"ל
מר ערד ויגר - מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המסוקמות הקדושים.

משרד התיירות - לשכת השר

אל: ט' מ"ס

מאת: מ. ג. ג.

שר התיירות ביקשני להעביר אליך את המצ"ב

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה בהקדם האפשרי

הכן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות: מומלץ מאד לסיים

מ. ג. ג. - לזכר ולמצ"ב.

בברכה ובתודה,

מ. ג. ג.

26.8.72
תאריך

23/02
21/02

(1)

פירוק
~~פירוק~~

(להתכתבות מיוחדת במשרד המשטרה)

מזכר

אלו	משה רוק	התאריך	3/8/97
מאת:	גאנץ	חוק מס	
הנדון	דגם גלגל -		

סימון פניה שלישית בגוף המכתב -

1. מלגה 3 פנקי פניה בלשון א :

פניה קב' [redacted] למוצא יוני, מאי 29/7/97

פניה קב' [redacted] למסד מקור במוצא, מאי 31/7/97

פניה קב' [redacted] למוצא יוני, מאי 28/7/97

3 פנקי מכתבים למוצא ולשון אבא
במקום.

מכתב ממוצא למוצא יוני ומוצא לשון אבא

מכתב ממוצא למוצא יוני ומוצא לשון אבא

מכתב ממוצא למוצא יוני ומוצא לשון אבא

מלגה

יני

פנקי: א. מאי
א. י.

משרד התיירות לשנת השך
30-7-1997
תקבל
97-01-16495
הוספה א"י

בס"ד

לכבוד

מר עודד וינר

מנכ"ל המרכז לפיתוח המקומות הקדושים

כ"ד תמוז תשנ"ז
29.7.1997

הנידון: רחבת הכותל - זנתמה ולכלוך

אני פונה אליך נסערת ונרגשת לאחר שידוע לי שבנו אליך מספר פעמים בנושא הנ"ל אולם דבר לא נעשה, נהפוך הוא, הזנתמה והלכלוך הולכים וגורמים.

כמתפלת באופן קבוע בכותל אני עדה להחרפה שחלה בזמן האחרון בנושא הנקיון. זוהמה ולכלוך שורדים בכל מקום, החל מהכניסה לכותל וכלה ברחבה ובדרך אליה.

לא ברור לי מדוע קיימת הזנתה זו?

מדוע עלינו לפנות בתחנונים ולבקש דבר כה לגיטימי?

האם קדושת המקום והאפשרות להתפלל בצורה סבירה הוא דבר יוצא דופן?

האם נקיון הכותל הוא נחלתנו הבלעדית ומדוע אתה כממונה לא יכול לפעול

שחידשים יתבצעו באופן קבוע ותקיין?

ומדוע אנחנו, קבוצת הנשים, צריכות לגהל משא ומתן עם אחראים ומנקים למיניהם?

בשמי ובשם הנשים אני מבקשות תיקון המצב מיידית ואנו מקווים שאכן תפעל.

בכבוד רב,

ירושלים

משרד התיירות - שנת השך
תקבל וס' 10263
03-8-1997
תערוכה:

העתק: מר אלי סויסה - שר הדתות
מבקר המדינה

אשר על הוראה

Handwritten notes in Hebrew, including 'אשר על הוראה' and other illegible scribbles.

שלמה של

24
מסמך
10-1

25 בספטמבר 1997

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

Handwritten signature or scribble at the top of the page.

משרד התיירות לשכת השו"ד
30-9-1997 ג.ת.ק.ב.ל 97-01-19703
אל"ט

לכבוד
השר משה קצב
שר התיירות
משרד התיירות
רחוב המלך ג'ורג' 24
ירושלים

נכבדי,

הנדון: האתר הלאומי הר הזיתים

מאז יזמה החברה את שיקומו של הר-הזיתים הוא עובר תהפוכות של ממש. יחד עם הבינוי, השיקום והשיפוץ ולצד השבת המודעות לגדולתו של ההר - בית הקברות הפעיל העתיק בעולם, באה "הנפש".

מאות אלפים נקברו בו במהלך למעלה מ-3,000 שנות קבורה ולכל אחד "הסיפור שלו".

רמי יזרעאל עשה זאת עבורנו, ביוזמתו של יואל מרינוב מנכ"לנו.

סנונית ראשונה מצאה דרכה לחוברת אריאל האחרונה ואנו מתכבדים להמציאו לעיונך.

מסמך מרתק!

שנה טובה,

אסנון לורד
יו"ר דירקטוריון החברה

לוטה: חוברת אריאל

סגן ראש הממשלה
שר התיירות

כ"ה תמוז, תשנ"ז
30 יולי, 1997

סימוכין: 97-01-16514

לכבוד
מר
[REDACTED]
ח'י
גילה
ירושלים

הנדון: מכתבך מיום 17.7.97

מאשר בתודה קבלת מכתבך והעברתי לעיון והתייחסות רשות העתיקות והחבי לפיתוח מזרח ירושלים.

בברכה,

משה קצב

העתקים: מר אמיר דרורי- יו"ר רשות העתיקות.
מר דוד ליטבק- מנכ"ל משרד התיירות.
מר אמנון לורך- יו"ר החבי לפיתוח מזרח ירושלים.

[REDACTED] משרד התיירות
 איל הירושלים מ"ר משה קרוב
מסמך מס' 11-10-27
תאריך 27-2-97
א.נ.

נדון : שחזור מצרעות רובינסון מתקופת הבית השני

הציוני להפנות את תשומת לבך לגבי שחזור המצרעות
 מהתקופה הנידונה האבנים נמצאות כולן בקירבת מקום בניית
 המצרעות עם הפוצים כפי שהיו מאז בניין בית המקדש לא
 רק יכול לחזק את השאווה האומית שלנו אלא בנוסף יכול
 הצבר להביא לידי ואססטיקה ארכאולוגית השבת התירות
 (וכן יכולים לחזש את בית התקיעה לקראת בניין הבית
 במהרה בימנו) וכן מקום מצויין להשבת הצנחנים או כל
 יחידה אחת בצה"ל

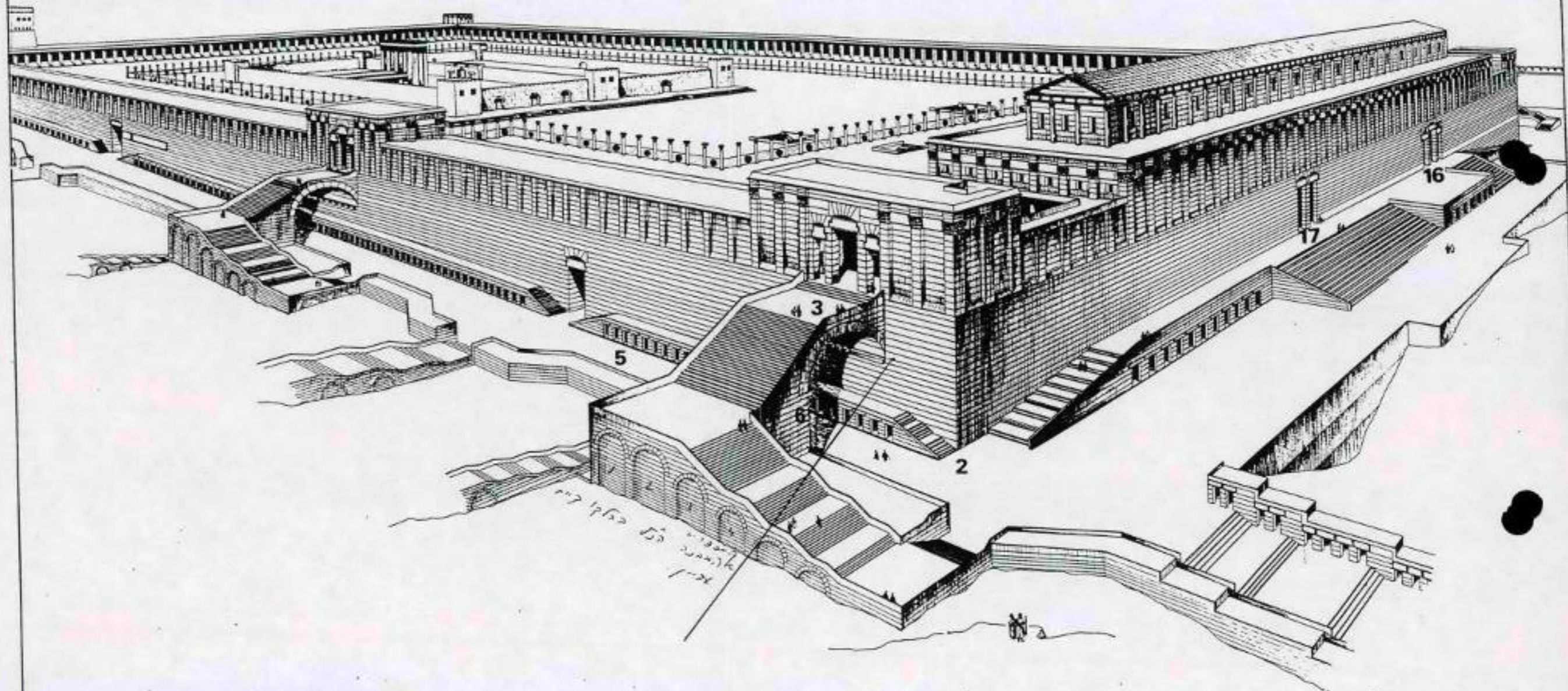
הציוני בזמן השחזור להשחיל כבל של חסמל וכן צינוף מיט
 מעל הפוצים העליון ולהתקין מעלית שקופה וכל זה מבלי
 לפגוע בתושבים הערבים כי לא נכנסים חלילה להם הבית ידוע
 לי כי ציפוייה התנגדות של הערבים המקומים אבל אני מקווה
 שתובן חשיבות העניין והצבר יתבצע בעזרת צ'
 נוסף לך זה רק המסק לכותל המערבי.
 אנא אצוני אמי וחזק רעיון נהדר זה ותבוא עליכם הברכה
 והצלחה והשלום.

בתוצה ובהוקרה מראש

[REDACTED]
[REDACTED]
 הסתק: ראש עיריית ירושלים מ"ר אהוד אולמרט

כה

אילנה, ירושלים

Handwritten text in Arabic script, possibly a note or a label, located in the lower-left quadrant of the drawing. The text is written in a cursive style and is somewhat difficult to read due to the angle and the nature of the drawing.

לכבוד
מר [REDACTED]
רחוב [REDACTED]
שכונת גילה
ירושלים

מר [REDACTED] הנכבד,

הנדון: שחזור מעלות בית התקיעה (קשת רובינסון)
רחוב הגיא ההרודיאני
מכתבך לשר התיירות מיום 30.7.97

1. מכתבך שבסימוכין לסגן רוה"מ ושר התיירות הועבר לטיפול והריני מתיחס לתכנון.
2. נושא שיחזור מהלך מדרגות הכניסה להר הבית הידוע "כמעלות בית התקיעה" (קשת רובינסון בגרסה הפופולרית הרווחת...):
  - 2.1 נשקל רבות על ידי הגורמים המקצועיים ובסופו של דבר הוחלט שלא לבצע ובמהלך השנים הקרובות וזאת בשל הסיבות הבאות:
    - 2.1 הגם שבמהלך עבודות החשיפה נתגלו לא מעט אבנים המיוחסות למהלך מדרגות זה, חלק ניכר לא נמצא, או הושחת בשל שימוש משני אינטנסיבי לצורכי בנייה במהלך התקופות שלאחר תקופת הבית השני.
    - 2.2 מדובר בפרוייקט עתיר תקציב, ובהעדר מקורות תקציביים זמינים במהלך השנים הקרובות הוחלט כאמור שלא להתמודד עם סוגיה זו.
3. יחד עם זאת מן הראוי להדגיש כי באתר יותקן שילוט, אשר ימחיש במלל ובצירוף האתר כולו ובמוקדו מעלות בית התקיעה.

בברכה,
יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

העתק: מר משה קצב, סגן רוה"מ ושר התיירות
מר אהוד אולמרט, ראש העיר
מר אמיר דרורי, מנהל רשות העתיקות
מר דוד ליטנק, מנכ"ל משרד התיירות
עו"ד אמנון לרוך, יו"ר דירקטוריון, פמ"י
S-עמק-מלך-1-67

בס"ד י"ב תמוז תשנ"ז

משרד התיירות ישיבת השדר
11-9-1997 נהגב"ל
מס' הרכבה אל

גיא הירושלמי

משרד התיירות
מ"מ משה קרבי
א.נ.

1/10 : שחזור מצפונות פובליסון מתקופת הבית השני

הציוני להפנות את תשואת לבק לגבי שחזור המצפונות
מתקופת הניצוה האנטי נאציות כולל בקירבת מקום בניית
המצפונות עם הפוצים כפי שהיו מאז בניין בית המקדש לא
ק"י יכול לחק את השאווה האומית שלנו אלא בנוסף יכול
הצבר להביא לידי ואס"ק ארכאולוגית השבת התירות
(וכן יכולים לחפש את בית התקיעה לקראת בניין הבית
במהרה בימנו) וכן מקום מצויין להשגת הצנחנים או כל
יחידה אחרת בצ"ח.

רצוי בזמן השחזור להשחיל כבל של חשמל וכן צינור מים
מאל הפוצים העליון ולהתקין מעלית שקופה וכל זה מבלי
לפלוס בתושבים הערבים כי לא נכנסים חלילה להם הבית ידוע
אי כי צפויה התנגדות של הערבים המקומים אבל אני מקווה
שתובן חשיבות העניין והצבר יתבצע בעזרת צ'
נוסף לכך זה רק המסק לכותל המערבי.
אנא אצוני אצל וחלק רעיון נהדר זה ותבוא אליכם בהפכה
ההצלחה והשלום.

בתורה ובהקרה מפא"ש

העתק: ראש עיריית ירושלים מ"מ אהוד אולמרט

נה

גיא הירושלמי

כי הרי רוב הכסף מושקע מתחת לאדמה בתשתיות וכאן - סוף סוף יש פרוייקט שגם רואים "תירתי משמע" בעיניים את ההשקעה.... בכך ירושלים מצטרפת לשורה ארוכה של ערי תיירות ידועות בעולם שאתריהם מוארים.

♦ הפרוייקט יפהפה - מייד תוכלו לראות בעצמכם, במהלך הסיור.

♦ אני מקווה שגם תושבי ירושלים וגם התיירים הישראלים יוכלו להנות בעת הביקור בירושלים מהאתרים המוארים.

♦ אנו נמצאים במהלך ההכנות וההיערכויות לקראת שנת 2000.

תוכל לציין את :

- אמוץ הדו"ח

- הבאתו לממשלה בקרוב

- הקמת מנהלת 2000

♦ אני באופן אישי מאמין כי למרות שהדו"ח מדבר על 4 מליון תיירים בשנת 2000 יגיעו יותר תיירים לישראל ומקווה שאל היוזמה הממשלתית יצטרף גם השוק הפרטי.

♦ אני רואה בשנת 2000 פרוייקט לאומי ומקווה שכך תראה בו גם הממשלה.

בברכה

א.א.

ירושלים, 27.11.97

תאורת אתרים אמנותיים בירושלים

ירושלים, בירת מדינת ישראל, התברכה במירקם ארכיטקטוני ייחודי שאין דומה לו ברחבי תבל. 3000 שנות יצירה ובניה במגוון רחב של סגנונות בניה במקום אחד. זו עיר בעלת היסטוריה עתיקה, אשר את ספורה ניתן לשאוב מאבניה ומיזופי בניניה.

מטרת הפרוייקט

מטרת הפרוייקט, להעניק למבקר ולתייר חוויה בלתי נשכחת של עיר הלובשת צורה חדשה ומעניקה יופי למבנים ההיסטוריים, לאתרים דתיים ייחודיים, לחומות ושערי העיר העתיקה להאיר פרטים הנעלמים באור היום והופכים לצלליות - גומחות, פיתוחי השערים ושיני החומות. להעניק לאבן הירושלמית את מלא יופיה בלילה, לשמור על ייחודה, על המיסתורין והחידה שיש בה.

תכנון הפרוייקט

לתכנון הפרוייקט נבחר מומחה בינלאומי, מתכנן התאורה רולנד גיאול, מצרפת, אשר תכנן וביצע תאורת מבנים ברחבי תבל. מר גיאול תכנן את תאורת האתרים בעיר ליאון בצרפת וכן אתרים בפריס ובסנט-פטרבורג.

סיור לילי בירושלים

לשלב הראשון של הפרוייקט נבחרו 100 יחידות אשר כוללים את האתרים והמבנים הייחודיים בירושלים. הפרוייקטים שכבר בוצעו מאפשרים לתייר לזכות בסיור לילי מרהיב המציג את ירושלים במלוא יופיה.

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ

EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

האתרים המוארים

משכנת שאננים
מרכז למוסיקה
טחנת הרוח בימין-משה
תאטרון ירושלים
בנין סרגי
חומות העיר העתיקה
שערי העיר העתיקה
כנסית כל האומות בגת שמנים
יד אבשלום
קבר בני חזיר
מערת יהושפט - בנחל הקדרון
הר-הזיתים
טיילת האס - בארמון הנציב
הכנסייה הסקוטית
המוריסטן בעיר העתיקה
הסנקולום בהר-ציון
קשת החורבה - ברובע היהודי

תקציב הפרוייקט

בביצוע הפרוייקט הוחל בשנת 1994 והוא יימשך עד שנת 2000 .
בשנים 1994-97 הקציבו משרד התיירות ועיריית ירושלים לפרוייקט סך של 9 מליון
ש"ח. 70% משרד התיירות, 30% עיריית ירושלים.

הגורמים המממנים והמבצעים

הפרוייקט מבוצע ע"י החברה לפיתוח מזרח ירושלים, במימון משרד התיירות, עיריית
ירושלים, החברה הממשלתית לתיירות, קרן ירושלים ותרומות מגורמי חוץ.

עיריית ירושלים
Municipality of Jerusalem

מתכבדים להזמין אתכם
לטקס חנוכת
תאורת אתרים

ביום ראשון, א' בכסלו תשנ"ח, 30.11.97 בשעה 17:30

במעמד

סגן ראש הממשלה ושר החירות, ח"כ משה קצב

ראש העיר, ח"כ אהוד אולמרט

יזר הדירקטוריון - פיתוח מזרח ירושלים - עו"ד אמנון לורח

הרמת כוסית בסיום הסיור, בשעה 18:45, במסעדת קקאו בסינמטק

הטקס יתקיים בגשר בני ברית (ליד הסינמטק), לאחר הטקס סיור באתרים המוארים (אוטובוס צמוד)

* חובה לאשר השתתפות בסיור לטל - 6254404/3 או לפקס - 6247137, לא יאוחר מיום 20.11.97

תמונה
ע"ד
לורח

You are cordially invited to attend
**The Dedication Ceremony of
Jerusalem by Night**

on Sunday, November 30, 1997 at 17:30

In the presence of:

Deputy Prime Minister and Minister of Tourism, **Moshe Katsav**, M.K.

Mayor of Jerusalem, **Ehud Olmert**, M.K.

Chairman, Board of Directors, East Jerusalem Development Ltd., **Amnon Lorch**

The ceremony will be held on the Enel Brith Bridge by the Cinematheque.

A bus tour of the sites will follow the ceremony.

A reception will be held after the tour in the Cacao Restaurant of the Cinematheque at 18:45.

* To reserve a seat for the tour, please confirm participation by telephone to - 6254404/3,
or fax to - 6247137, no later than November 20, 1997.

החברה הממשלתית לתיירות
Israel Government Tourist Corporation

פיתוח מזרח ירושלים
East Jerusalem Development

INVITATION

התקופה

פסקין מלכו

אילנה

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

27 באוקטובר 1997

משרד התיירות
לשכת השד
27-10-1997
נתקבל
מ"מ 97-01-20487
חשבה אל אילנה

לכבוד
הגב' אלסי
מנהלת לשכת השד
משרד התיירות

הנדון: חנוכת פרויקט תאורת אתרים

בהמשך לשיחתנו הטלפונית אודה לך באם תאשרי מועד להשקת וחנוכת תאורת אתרי התיירות החדשים הכוללים:

1. תאורת המונומנטים בקדרון.
2. בנין סרגי.
3. הכנסיה חסקוטית.
4. טיילת האס.
5. המוריסטן.

אנא אשורך על מנת שנתאם מועד יחד עם ראש העיר.

בברכה
שרה מלכה
משנה למנכ"ל

תקבלה ל- 30.11.97
אילנה + אילנה
אילנה

ת. אתר 1760 + 6 + 5 + 4 + 3

ת. אתר 1760

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

משרד התיירות לשכת השדר
20-11-1997
נתקבל
מס' 94-01-21956
הוסנה אל אלסי

ירושלים, 27.11.97

אל: אלסי מרקוס - לשכת שר התיירות
מאת: שרה מלכה - משנה למנכ"ל החברה

לאלסי שלום,

הנדון: טקס תאורת אתרים ביום א' 30.11.97

לבקשתך, מצ"ב חומר רקע לפרוייקט תאורת אתרים שיוחנך ע"י סראש הממשלה ושר התיירות ח"כ משה קצב, ראש עיריית ירושלים ח"כ אהוד אולמרט ויו"ר הדירקטוריון של פיתוח מזרח ירושלים - עו"ד אמנון לורד.

בברכה

שרה מלכה
משנה למנכ"ל

העתק: עו"ד אמנון לורד - יו"ר הדירקטוריון
מר יואל מרינוב - מנכ"ל החברה

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

ירושלים, 27.11.97

תאורת אתרים אמנותיים בירושלים

ירושלים, בירת מדינת ישראל, התברכה במירקם ארכיטקטוני ייחודי שאין דומה לו ברחבי תבל. 3000 שנות יצירה ובנייה במגוון רחב של סגנונות בניה במקום אחד. זו עיר בעלת היסטוריה עתיקה, אשר את ספורה ניתן לשאוב מאבניה ומיופי בניניה.

מטרת הפרוייקט

מטרת הפרוייקט, להעניק למבקר ולתייר חוויה בלתי נשכחת של עיר הלובשת צורה חדשה ומעניקה יופי למבנים ההיסטוריים, לאתרים דתיים ייחודיים, לחומות ושערי העיר העתיקה להאיר פרטים הנעלמים באור היום והופכים לצלליות - גומחות, פיתוחי השערים ושיני החומות. להעניק לאבן הירושלמית את מלא יופיה בלילה, לשמור על ייחודה, על המיסתורין והחידה שיש בה.

תכנון הפרוייקט

לתכנון הפרוייקט נבחר מומחה בינלאומי, מתכנן התאורה רולנד גיאול, מצרפת, אשר תכנן וביצע תאורת מבנים ברחבי תבל. מר גיאול תכנן את תאורת האתרים בעיר ליאון בצרפת וכן אתרים בפריס ובסנט-פטרבורג.

סיור לילי בירושלים

לשלב הראשון של הפרוייקט נבחרו 100 יחידות אשר כוללים את האתרים והמבנים הייחודיים בירושלים. הפרוייקטים שכבר בוצעו מאפשרים לתייר לזכות בסיור לילי מרהיב המציג את ירושלים במלוא יופיה.

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

האתרים המוארים

משכנות שאננים
מרכז למוסיקה
טחנת הרוח בימין-משה
תאטרון ירושלים
בנין סרגי
חומות העיר העתיקה
שערי העיר העתיקה
כנסית כל האומות בגת שמנים
יד אבשלום
קבר בני חזיר
מערת יהושפט - בנחל הקדרון
הר-הזיתים
טיילת האס - בארמון הנציב
הכנסייה הסקוטית
המוריסטן בעיר העתיקה
הסנקולום בהר-ציון
קשת החורבה - ברובע היהודי

תקציב הפרוייקט

בביצוע הפרוייקט הוחל בשנת 1994 והוא יימשך עד שנת 2000.
בשנים 1994-97 הקציבו משרד התיירות ועיריית ירושלים לפרוייקט סך של 9 מליון
שי"ח. 70% משרד התיירות, 30% עיריית ירושלים.

הגורמים המממנים והמבצעים

הפרוייקט מבוצע ע"י החברה לפיתוח מזרח ירושלים, במימון משרד התיירות, עיריית
ירושלים, החברה הממשלתית לתיירות, קרן ירושלים ותרומות מגורמי חוץ.

E.J.D LTD..

דד(5) +
סבי +
211

קדד
1900

16
18

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

31 ביולי 1997

4/8/97

מר נאם קוב סון וועל
נאר דניו

משרד התיירות לשכת השד
04-8-1997 נתקבל
מס' 97-01-16796
חופנה אל סוס

לכבוד
מר משה רינגל
סמנכ"ל בכיר
משרד התיירות

נאם טים,

ו. הנחה, אכן נהיה, ונה
דונן, אר או - וחס -

א.נ.

הנדון: תאורה דקורטיבית בקדרון

ג. גלם מלה נבתי ביתנו, ילג

הנני שמחה להודיעך שבימים אלה סיימנו להתקין את התאורה הדקורטיבית בעמק הקדרון המאירה את הקברים המונומנטלים: קבר זכריה, קבר בני חזיר ויד אבשלום.

המראה היפה של התאורה נשקף ממצפור יד אבשלום, ממקום זה ניתן לראות את כל הקדרון, בית העלמין הלאומי בחר הזיתים וכנסית גת שמנים כל הפרוייקטים מוארים כשמנגד מואר קטע החומה משער האריות לשער ציון.

2/11

בכרחה,
שרה מלכה
משנה למנכ"ל

העתק: מר יואל מרינוב, מנכ"ל החברה
S-ת-אתריס171

מדינת ישראל משרד החינוך
ס/מנכ"ל לתכנון ופתוח

5/8/97

רשמי: הישר

ר' צ'סטר

המחלקה: מר. צ. קיסאך
מר. א. צביט
מ"ד יוסף אסף האורן

כבוד רב
משרד החינוך

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

31 ביולי 1997

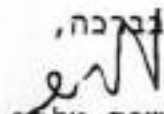
לכבוד
מר משה ריגל
סמנכ"ל בכיר
משרד התיירות

, א.נ.,

הנדון: תאורה דקורטיבית בקדרון

הנני שמחה להודיעך שבימים אלה סיימנו להתקין את התאורה הדקורטיבית בעמק הקדרון המאירה את הקברים המונומנטלים: קבר זכריה, קבר בני חזיר ויד אנשלום.

המראה היפה של התאורה נשקף ממצפור יד אנשלום, ממקום זה ניתן לראות את כל הקדרון, בית העלמין הלאומי בהר הזיתים וכנסית גת שמנים כל הפרוייקטים מוארים כשמנגד מואר קטע החומה משער האריות לשער ציון.

בברכה,

שרה מלכה
משנה למנכ"ל

העתק: מר יואל מרינוב, מנכ"ל החברה

S-ת-אתרים 171

משרד התיירות לשכת השד
07-8-1997 נתקבל
97-017605
הוספה אל -05

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

27 בנובמבר 1997

אל: אלסי מדקום - לשכת שר התיירות
 מאת: שרה מלכה - משנה למנכ"ל החברה

להלן סדר יום למסגרת תאורת אתרים ביום אי 30.11.97

- 17:30 - התכנסות על גשר בני ברית ליד הסינמטק.
- 17:35 - תחילת הטקס - מנחה עו"ד אמנון לורץ - י"ר הדיקטוריון.
- דבוי פתיחה - ראש העיר - ח"כ אהוד אולמרט,
 - סגן רוה"מ ושר התיירות - ח"כ משה קצב.
- 17:45 - סיור באוטובוס - מסלול הסיור:
 רח' חטיבת ירושלים, כביש מספר 1 לכון שער שכם, עליה להר הזיתים,
 כביש העופל תצפית במצפור יד אבשלום או מצפור אלקה, נסיעה
 לכון הר-ציון וחזרה לסינמטק.
- 18:45 - הרמת כוסית וכיבוד קל. במסגרת קאו בטינמטק.

בברכה
 שרה מלכה
 משנה למנכ"ל

24
תמונת היסטוריה

2

(להתכתבות פרטית במשרדי הממשלה)

מזכר

אלו	משה ירון	התאריך	5/12/77
כאשר:	באנג'ל	חיק מס	
חסדן:	רחוק - גבול - קיבוץ (נבוא)		

סיכום: מעטק מ - 27/11/77

1. במהלך המעטק שסמך מקבל למעטק ירון
 אצלן מ א אנג'ל במסגרת קבלת בניי אנג'ל
 גל - קמאג מסג' אנג'ל.
 2. לביקור מוצדק בק א א באזור הרמלני
 נוסף. מכן (אנג'ל האג'ל מנכ"ל ע"ש עמלק)
 כי מכן המעטק ליומן א בארמון הרמלני
 וקדם ירון א.

מקום: א. ז. א.
 מקום: א. ז. א.

משרד החינוך
 תש"ל - 1007
 נתקבל
 מ.ס. קלמן
 דו"ח מס' 1007
 משרד החינוך, 13/11/77

משרד לבטחון הפנים

- בלמים -

מנכ"ל
טל: 02-5309945
פקס: 02-5811551
ירושלים, כי"ח תשרי, תשנ"ח
29 אוקטובר, 1997
משרדי ממשלה - ב/212636

לכבוד
מר משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח ויועץ כלכלי לשר
משרד התיירות

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי
בהמשך לפנייתך מתאריך 24.8

1. תופעת הקבצנות ברחבת הכותל ידועה ומוכרת והמשטרה מסייעת לסדרני משרד הדתות להרחיק את הקבצנים מהרחבה בכל ימות השנה.
2. מחוז ירושלים במ"י מתחייב לעשות גם בעתיד ככל יכולתו על מנת לטפל בבעיה, ושוטרו ייענו לכל פניה של אנשי משרד הדתות להרחקת הקבצנים מהמקום.
3. לידיעתך.

בברכה,

אמי פלנט

העתקים: מר משה קצב, שר התיירות
מר אביגדור קהלני, השר לביטחון פנים
מר רענן דינור, מנכ"ל עיריית ירושלים

מכתב 3 חמץ
הרב הראשי לישראל

הרבנות הראשית לישראל

OFFICE OF THE RISHON LEZION
CHIEF RABBI OF ISRAEL

שכת הראשון לציון
רב הראשי לישראל

ב"ה, ג' חשוון, תשנ"ח
ח"פ/52-30

סימון
17-11-1997
1691-11-71
04-05-13/3
דואר נכנס

מספר התעודות
ש"ס 107-97-01
11.11.97

לכבוד
סגן ראש הממשלה ושר התיירות
מר משה קצב

שלום רב,

הנדון: מכתב בענין קיבוץ נדבות ברחבת הכותל המערבי
סימוכין 97-01-19279

מצו"ב מכתבו של הראשון לציון הרב הראשי לישראל הרב אליהו בקשי דורון שליט"א
אל שר הרתות בענין הנ"ל.

בכבוד רב,
רב ראשי לישראל
הרב יצחק אוחנה
עוזר הראשון לציון

ELIYAHU BAKSHI-DORON

RISHON-LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

אליהו בקשי-דורון
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

ב"ה, כ"ט אב, תשנ"ז
11521-30/נ"ז

לכבוד
מר עודד וינר
מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים

לכבוד
מר זבולון המר הי"ו
שר הדתות

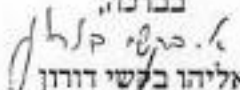
השלום והברכה,

הנדון: האוירה ברחבת הכותל עקב הקבצנים

רצוף בזה מכתב העוסק בבעיות הקבצנות בכותל, ונכון להתיחס לבעיה. כמי שמבקר תכופות בכותל נראה שהבעיה מתריפה והולכת, ולא רק לתיירים גם למתפללים קשה להתפלל כראוי.

לדעתי יש לקיים מבצע לכעור הנגע, ע"י הצבת מפקחים ראויים, הצבת שילוט מתאים המזהיר בפני התופעה וכדומה.

ותשועה ברוב יועץ.

בברכה,

אליהו בקשי דורון
הראשון לציון הרב הראשי לישראל

העתק: הרב אריה גמליאל - סגן שר הדתות
מר יגאל ביכי - סגן שר הדתות
מר אשר אוחנה - מנכ"ל משרד הדתות

סגן ראש הממשלה
שר הת"רות

י"א תשרי, תשנ"ח
12 אוקטובר, 1997

סימוכין: 97-01-19279

כב' הרב הראשי לישראל
הרב ישראל מאיר לאו
הרבנות הראשית ירושלים

לכבוד
כב' הרב הראשי
הרב בקשי דוהן - שליט"א
הראשון לציון ירושלים

הנדון: קיבוץ נדבות ברחבת הכותל המערבי

נוכח התלונות הקשות על הפרעות למתפללים בעת תפילתם ברחבת הכותל של מקבצי נדבות, נמסר לי כי התעוררה בעיה הלכתית אם יש מקום בנקיטת צעדים למניעת קיבוץ נדבות ברחבה הצמודה לכותל.

כמובן, אין לאסור קיבוץ נדבות באזור הכותל, אך ליד קיר הכותל המערבי. מקבצי הנדבות בחלקם מטרידים את המתפללים בעיצומן של התפילות, ויש בכך הפרעה לתפילה סדירה.

אפשר להתיר קיבוץ נדבות באזור הכותל מחוץ לרחבת המתפללים בכותל, וכך לאפשר למתפללים להתייחד עם בוראם בשקט ובמסירות - נפש.

בב"ח כ"ה
משה קצב

אגף הכנון ופיתוח
י"ג אלול, תשנ"ז
15 ספטמבר, 1997
סימוכין: 885-25-97

מס' ד התיירות
1507
28-9-1997
מס' 97-01-1997
הופנה אל 1507

אל: מר משה קצב, סגרוה"מ ושר התיירות

שלום רב,

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

1. טרם קיבלתי מענה בכתב לפנייתי למנכ"ל המשרד לעניני דתות והמשרד לביטחון פנים (כמצ"ב).
2. יחד עם זאת הודיעני בשיחה טלפונית מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים, כי קיימת בעיה...הלכתית: בעבר פנו לרבנות הראשית שתיאות להכריז כי יש אסור לקבץ נדבות ליד הכותל. עד כה הצהרה כזו מטעם הרבנות הראשית טרם פורסמה, חאת, כנראה, מטעמים הלכתיים. לא בטוח שהרבנים הראשים שוללים את התופעה שעשויה כאילו לחזק מוסדות תורה ו/או משפחות של תלמידי חכמים.
3. אם הבעיה אינה בעיה של ארגון ושל אכיפה בלבד ואם לטשא יש גם צדדים הקשורים לדעות רבנים שונים בהלכה, יש לחשוב על טיפול יותר מורכב.
4. אני מציעך שתבקש פגישה עם הרבנים הראשים שבה יוזמנו שר או מנכ"ל המשרד לעניני דתות ושר או מנכ"ל המשרד לביטחון פנים. אולי כדאי לתאם מראש את המהלך עם שר הדתות.

בברכה,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

העתקים: מר דוד ליטבק, מנכ"ל
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל
מר יואל מדינוב, מנכ"ל פמ"י

אב ת

אגף תכנון ופיתוח

י"ט אב, תשנ"ז

22 אוגוסט, 1997

סימוכין: 97-25-711

אל : מר אבי בלושטיין, מנכ"ל המשרד לעניני דתות
מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים

א.ג.

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

תלוות קשות הגיעו למשרדנו ובפרט לכב' ס/רוה"מ ושר התיירות, מר משה קצב,
על הפרעות של מקבצי הנדבות.

הנושא צויין כנושא לטיפול דחוף ביותר בתכנית הפתוח של רחבת הכותל.

לאור ריבוי התלוות שהגיעו לאחרונה ביקשני כב' ס/רוה"מ ושר התיירות להעביר
לכם את דאגתו למצב המתדרדר.

נודה לכם על התערבותכם המיידית :

האחריות הכוללת של רחבת הכותל המערבי בידי המשרד לעניני דתות, ולכן
הדרישה להפעלת אמצעים למניעת התופעה, לרבות אמצעי אכיפה ממשיים,
מופנית באופן טבעי אליכם.

יחד עם זאת, אין לנו ספק שדרוש שיתוף פעולה של גורמים נוספים ובמיוחד של
המשטרה. לשם כך עותק מפניתנו זו אליכם מועבר למר אמי פלנט, מנכ"ל המשרד
לבטחון פנים.

נודה לכם אם תודיעונו על האמצעים הננקטים לקראת החגים כהוראות קבע (ולא
כ"הוראת שעה").

ב ב ר כ ה ,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

העתקים:
מר משה קצב , ס/רוה"מ ושר התיירות
מר אמי פלנט , מנכ"ל המשרד לביטחון פנים
מר רענן דינור , מנכ"ל עיריית ירושלים
מר דוד ליטבק , מנכ"ל משרד התיירות
מר שבתאי שי , משנה למנכ"ל , משרד התיירות
מר יואל מרינוב , מנכ"ל פמ"י
גב' רמה בן ידידיה , מנהלת מחוז המרכז , משרד התיירות

715

אגף תכנון ופיתוח
כ"א אב, תשנ"ז
24 אוגוסט, 1997

סימוכין: 97-25-715

אל: מר אמי פלנט, מנכ"ל המשרד לביטחון פנים

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי

מצ"ב עותק מכתבי אל מר אבי בלושטיין, מנכ"ל המשרד לעניני דתות ואל מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים מיום 22 באוגוסט 1997, אשר תוכנו מדבר בעד עצמו.

בשם ס/רוה"מ ושר התיירות, מר משה קצב, הריני לבקשך להתערב בנושא ולסייע בידי המשרד לעניני דתות לעקור מהשורש את התופעה השלילית של קיבוץ נדבות.

התופעה פוגעת בשמו הטוב של המקום הקדוש בעיני המתפללים וגם בעיני התיירים הפוקדים אותו (הכותל המערבי הוא האתר התיירותי החשוב ביותר בארץ).

בברכה,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
יועץ כלכלי לשר

העתקים:
מר משה קצב, ס/רוה"מ ושר התיירות
מר אבי בלושטיין, מנכ"ל משרד הדתות
מר רענן דינור, מנכ"ל עיריית ירושלים
מר דוד ליטבק, מנכ"ל משרד התיירות
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל מת"י
מר יואל מרינוב, מנכ"ל פמ"י
מר עודד וינר, מנכ"ל המרכז למקומות קדושים
גב' רמה בן ידידיה, מנהלת מחוז המרכז, מת"י

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

אגף תכנון ופיתוח
ד' אלול, תשנ"ז
9 ספטמבר, 1997

סימוכין: 97-25-830

לכבוד
מר
[REDACTED]
רחה
נתניה

א.נ.

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי
מכתבך לשר התיירות מיום 10.9.97

מכתבך הנדון הועבר מלשכת השר להתייחסותי.

אני מסכים עימך בדבר הצורך הדחוף להפסיק את תופעת הקבצנות באתר הכותל.

בצרוף מקרים מעניין, פניתני אני עצמי לפני כשבועיים לגורמים בכירים במשרד לעיניני דתות ובמשרד לבטחון פנים, בדיוק בנושא הזה. מצ"ב העתק מכתביי הנ"ל.

אני מקווה שהנשא יטופל כראוי בהקדם.

בכבוד רב,

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח
ויועץ כלכלי לשר

העתקים: לשכת השר
לשכת המנכ"ל

24
24
24

למטה ניתן
למטה ניתן
N.Y.

משרד לבטחון הפנים

- בלמים -

המנהל הכללי

מנכ"ל
טל: 02-5309945
פקס: 02-5811551
ירושלים, כ"ה תשרי, תשנ"ז
29 אוקטובר, 1997
משרדי ממשלה - ב/212636

משרד התיירות
לשכת השיווק
מקבל מס' 93-91-91
מס' 24.11.97

לכבוד
מר משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ופיתוח ויועץ כלכלי לשר
משרד התיירות

הנדון: קיבוץ נדבות ליד הכותל המערבי
בהמשך לפנייתך מתאריך 24.8

1. תופעת הקבצנות ברחבת הכותל ידועה ומוכרת והמשטרה מסייעת לסדרני משרד הדתות להרחיק את הקבצנים מהרחבה בכל ימות השנה.
2. מחוז ירושלים במ"י מתחייב לעשות גם בעתיד ככל יכולתו על מנת לטפל בבעיה, ושוטריו ייענו לכך פניה של אנשי משרד הדתות להרחקת הקבצנים מהמקום.
3. לידיעתך.

בברכה,
אמי פלנט
האם אינך רוצה להישאר פה?

העתקים: **מר משה קצב, שר התיירות**
מר אביגדור קהלני, השר לביטחון פנים
מר רענן דינור, מנכ"ל עיריית ירושלים

משרד התיירות - לשכת השר

שם: סלינה

מאת: צביקה
שר התיירות ביקשני להעביר את המצ"ב:

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה
עם העתק ללשכת השר

כן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות

בכרחה ובחורה,

צביקה ברוקנר

26/11/97
תאריך

משרד התיירות - לשכת השר

אל: עילנה

מאת: צביקה
שר התיירות ביקשני להעביר את המצ"ב:

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה
עם העתק ללשכת השר

יזמן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות ע
עילנה צביקה

בכרכה ובחודה.

צביקה ברוקנר

13/11/97
תאריך

050

338310

TIMNA COPPER MINES LTD.

Head Office: Timna, Doar na Eilat - Eilat 88000
 Tel: 07-6374171 Fax: 07-6374174
 Tel-Aviv Office: P.O.B. 7080, Hakiryat, T.-A. 61070
 Tel: 03-6963806/7, 03-6963806, Fax: 03-6963852

מכרות נחושת תמנע בע"מ

משרד ראשי: תמנע, דאר-נע אילות-אילת 88000
 טלפון: 9-07-6374171 פקס: 07-6374174
 משרד בת"א: קולמן מנן 15, הקריה, ת"א 7080
 טל: 03-6963806-7, 03-6963806, פקס: 03-6963852

תל-אביב, 4.11.97

285/97

24/15

משרד התיירות
 לשכת השו"ת
 מתקבל מס' 97-01-21437
 מתאריך 16-11-97

לכבוד
 מר חזי צאי
 מנכ"ל החברה הממשלתית לתיירות
 קרן היסוד 38
 ירושלים

א.נ.מ.

הנדון: מכרו 9/97 - עבודות פיתוח טיילת חוף אלמוג

אנו מברכים על הוצאת המכרו 9/97 עבודות פיתוח טיילת חוף אלמוג ומבקשים עורתכם לקחת בו חלק.

חברת מכרות נחושת תמנע פועלת באזור משנות ה-50. בעבר עסקנו בהפקת נחושת, ועתה אנו עוסקים במספר פעילויות בתחום התעשייה הכימית, ומתחילים פעילות בתחום התשתית, ובתחום התיירות.

בסעיפי המכרו מצאנו, כי לצורך ביצוע העבודות יש להשתמש במספר סוגי אבן גרנים מגדלים שונים, כאשר אחם מציינים את מקור האבן: מחצבות "גרנים אילת" או שוה ערך מאושר.

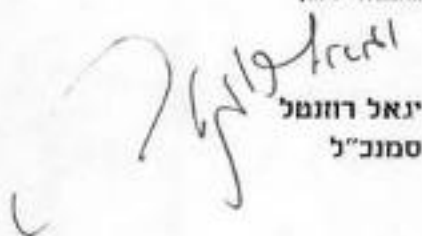
בחצר תמנע יש מספר גושי אבן גרנים גדולים וכן עוד מספר מרבצים באזור זיכין הכריה שלנו.

אנו מבקשים לקבל אישורכם לאבן הגרנים שבתחומנו על מנת שנוכל להציעה לקבלנים המשתתפים במכרו.

האבן שכרשוחנו הינה, למיטב ידיעתנו, ההולמת ביותר למטרת המכרו. זו אבן סלע צפופה, אדומה, בעלת גוון עמוק ומתאימה ביותר לדרישותיכם. אנו מוכנים לספק אותה בגדלים שונים כנדרש במכרו.

אנו מבקשים שתבחנו ותבדקו אותה ותאשרו אותה כמתאימה וטובה למטרות המכרו.

בכבוד רב,

 יגאל רוזנטל
 סמנכ"ל

15611

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

July 13, 1997

Mr. Yoel Marinov
Director General
East Jerusalem Development Ltd.
8 Shamai Street
Jerusalem, 94631, Israel
Fax: 972-2-624-7137

Dr. Avigdor Lev
Comitato Per Il Recupero Del Cinacolo Di Gerusalemme
c/o Istituto Di Recoreo E Cura A Carattere Scientifico
Via Olgettina 60
20132 Milano, Italy
Fax: 0039-22-643-2782

Re: The Soenaculum

Dear Avigdor,

1. Although it has been a long time since we have either heard from you, or seen you, I am sure that everything is fine on your end...
2. On Sunday, 6 July 1997, I toured the Soenaculum with the Honorable Moshe Katsav, Deputy Prime Minister and Minister of Tourism, and Mr. Yigal Bibi, Deputy Minister of Religious Affairs. In the course of this site tour, the agreement concerning division of the annual cost of the site's maintenance was approved. As you know, this agreement states that upon East Jerusalem Development's receipt of your annual donation of US \$50,000, the Ministry of Religious Affairs in turn provides either the amount of US \$30,000 for maintenance of the site, or input into the site equal to this amount.
3. The above mentioned approval was based upon the understanding that we would enter into an appropriate contract concerning this matter upon your next visit to Israel.

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

- 2 -

4. At this stage, in order for us to be able to begin the agreed upon maintenance of the site, I would very much appreciate it if you would ensure the transfer of the sum US \$50,000 to East Jerusalem Development Ltd. for the year 1997-98.

Sincerely yours,

Yoel Marinov
Director General

- cc: Mr. Moshe Katsav - Deputy Prime Minister and Minister of Tourism
- Mr. Yigal Bibi - Deputy Minister of Religious Affairs
- Mr. Avi Blushtein - Director General, Ministry of Religious Affairs
- Mr. David Litzak - Director General, Ministry of Tourism
- Mr. Oded Weiner - Director General, The Holy Sites Authority

משרד התיירות - לשכת השר

אל: ב. יוני

מאת: צ. יוני
שר התיירות ביקשני להעביר את המצ"ב:

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה
עם העתק ללשכת השר

הכן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות: טבת, מקב. כפי שכל

ת. יוני - לא לביטול

ככרחה ובחודה.

צביקה ברוקנר

30/7/97
תאריך

7-1
7/13

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

July 13, 1997

ד. ד. התיירות לשכת השד
28-7-1997 ד. ד. התיירות 97-01-16413
מ.ס. חובות א"י

Mr. Yoel Marinov
Director General
East Jerusalem Development Ltd.
8 Shamai Street
Jerusalem, 94631, Israel
Fax: 972-2-624-7137

Dr. Avigdor Lev
Comitato Per Il Recupero Del Cinacolo Di Gerusalemme
c/o Instituto Di Recoreo E Cura A Carattere Scientifico
Via Olgettina 60
20132 Milano, Italy
Fax: 0039-22-643-2782

Re: The Soenaculum

Dear Avigdor,

1. Although it has been a long time since we have either heard from you, or seen you, I am sure that everything is fine on your end...
2. On Sunday, 6 July 1997, I toured the Soenaculum with the Honorable Moshe Katsav, Deputy Prime Minister and Minister of Tourism, and Mr. Yigal Bibi, Deputy Minister of Religious Affairs. In the course of this site tour, the agreement concerning division of the annual cost of the site's maintenance was approved. As you know, this agreement states that upon East Jerusalem Development's receipt of your annual donation of US \$50,000, the Ministry of Religious Affairs in turn provides either the amount of US \$30,000 for maintenance of the site, or input into the site equal to this amount.
3. The above mentioned approval was based upon the understanding that we would enter into an appropriate contract concerning this matter upon your next visit to Israel.

- 2 -

4. At this stage, in order for us to be able to begin the agreed upon maintenance of the site, I would very much appreciate it if you would ensure the transfer of the sum US \$50,000 to East Jerusalem Development Ltd. for the year 1997-98.

Sincerely yours,

Yoel Marinov
Director General

cc: ✓ Mr. Moshe Katsav - Deputy Prime Minister and Minister of Tourism
Mr. Yigal Bibi - Deputy Minister of Religious Affairs
Mr. Avi Blushtein - Director General, Ministry of Religious Affairs
Mr. David Litpak - Director General, Ministry of Tourism
Mr. Oded Weiner - Director General, The Holy Sites Authority

מדינת ישראל משרד התיירות
ס/מנכ"ל לחכונן ופתוח

6/1

א.א: הגשר

המנכ"ל
משרד התיירות
בוגדא המשרד

- 1. יתרון: יחידה הנמל-זוה
- 2. חלקים זוויה שחכין פאטי
- 3. זגוינו
- 4. אגסומה אככס.

בכבוד רב
משה גל

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

אל : מר מ. ריגל

מאת: מנכ"ל החברה

משה שלום,

הנדון: הכמתל המערבי - עדכון

1. להלן עדכון:

- 1.1 גג ביתן מגן דוד וארקדה צפונית - ההיתר אושר ומצוי בשלבי הוצאה. במקביל מכינים החומר למכרז. הפרוייקט יהא מוכן לביצוע בפברואר 98.
- 1.2 ביתני השמירה - סו"ס פורסם מתן התוקף לאחר שנמצא לכך פתרון משפטי. (תתהליך התעכב בשל חוסר שיתוף מולח מצד בעלי הקרקע - חבי הרובט).
אנו מכינים "החרמוניקה" להיתר ובמקביל, התוכניות המפרטים וכתבי הכמויות למכרז. נהא ערוכים לפרסום מכרז לקראת תחילת חודש מרס 1998.
- 1.3 תכנית הארקדה המרכזית הוצגה ביוני 28.12.97 בפני מתכן המחוז, יו"ר הועדה המחוזית, מהנדס העיר, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבנייה וזכתה לברכתם. לאור זאת תוגש הת.ב.ע העוסקת בכך בקרוב מאד לדיון בוועדת המשטח לתכנון ובניה. מצפה לנו דרך ארוכה.....!
- 1.4 מערך תחבורתי - המכרז לביצוע פורסם ויפתח ביום 29.12.97 באם יבחר קבלן, יחל בעבודתו במהלך השבועיים הקרובים.
- 1.5 תאורת האתר מצויה בשלבי רוויזיה תכנונית אצל רולנד גיאול. חרוויזיה נערכת בשל הצורך להתאים התכנון למערך הארקדות החדש התכנון יסתיים במהלך החודשיים הקרובים.
- 1.6 שרותים ציבוריים - שער הבורסקאים הוחל בביצוע במועל בשטח, לפני כשבוע משך הביצוע הינו כ-6 חודשים.
- 1.7 שיפורים אסתטיים במדרון "אש התורה" ו"שער המוגרבים" וכן רחבת ההתכנסות בירידה משער השלשלת מצויים בשלבי תכנון אדריכלי. התכנון יסתיים בעוד כחודש.

Handwritten blue notes:
יש להגיש תוכנית
לשם אישור
לד"ר רובינשטיין
לשם אישור
לד"ר רובינשטיין

המכרזים על פי זמינות ולידיעת של תקציב, דהיינו התחייבות חשב בלבד !!

10
ברכה
יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

24
ועדת החסות

משרד התיירות
לשכת השו
08-01-1998
נהסבל
98-01-396
מס' תופנה אל א"ס

משרד התיירות
תכנון ופיתוח
5-1-1998
סימבול: 98-25-29
דואר נכנס

1887

18

1887

18

18

24
254
מ

DEPUTY MINISTER OF RELIGIOUS AFFAIRS
YIGAL BIBI

ת"ת
נופל
לכנסת

סגן השר לענייני דתות
יגאל ביבי

בס"ד, ירושלים, ט"ו כסלו תשנ"ח
14 בדצמבר 1997
מספרנו : 1289

מספר	31-157/
מספר	97-01-73672
מספר	01

מספר, היצא הא"מ 31 אה"מ
מספר 97-01-73672

לכבוד
ח"כ אופיר פינס
הכנסת
ירושלים

ברכה ושלום,

הנדון : הגורמים האחראים על המתרחש ברחבת הכותל

העתק מכתבך בנושא הגיע ללשכתי.

הופתעתי ותמהתי על כך שמקורות האינפורמציה היחידים העומדים לרשותך הינם השבועונים בירושלים. אילו היית מקדיש מעט רצון ויותר רצינות לנושא, היית צריך לפנות קודם למשרדי שהינו הגורם היחיד המופקד והאחראי על הכותל וכל שאלותיך היו נפתרות.

לגופם של הנושאים שהזכרת במכתבך.

המזוזה בכניסה לכותל המוקדשת לברוך גולדשטיין, הותקנה שלא באישור ולא בידיעת האחראים על הנושא, מספר ימים לפני פרסום הידיעה בעתון, תחת אפס של השוטרים המוצבים כ- 5 מ' ממקום קביעתה של המזוזה.

בעשרים דקות לאחר שכתב "כל העיר" פנה אלינו בנושא והפנה את תשומת ליבנו לתופעה החמורה הוסרה המזוזה, ונקבעה במקומה מזוזה אחרת.

האחריות, האחזקה, התפעול, והפיתוח של רחבת הכותל מצויים אך ורק בידי משרד הדתות, כאשר המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים - משמש כזרועו של המשרד לטיפול, טיפוח, ואחזקה של כל המקומות הקדושים ליהודיים בישראל.

לשאר הגופים שהזכרת אין כל אחריות וקשר לנושא, אלא אם כן יופעלו ו/או ישתפו פעולה בפרויקטים משותפים אתנו, היוזמים מנוהלים ומפוקחים על ידנו. (אומנם במסגרת רישום קרקעות הרובע היהודי לאחר מלחמת ששת הימים נרשמו כל קרקעות הרובע ע"ש החברה לפיתוח הרובע היהודי, אולם בפועל אין להם כל קשר ונגיעה לאתר).

אשר על כן מאז שחרור הכותל המערבי והשבתו לידיים יהודיות, מנהל ומתופעל הכותל על ידי משרדנו וכך יהיה גם להבא.

בברכה,

יגאל ביבי

העתקים : מר בנימין נתניהו - ראש הממשלה

מר משה קצב - שר התיירות

מר מאיר פורוש - סגן שר הבינוי והשיכון

מר זבולון המר - שר הדתות החינוך התרבות והספורט

מר אהוד אולמרט - ראש עיריית ירושלים

מר עודד וינר - מנכ"ל המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים

13
ת"כ

Ophir Pines-Paz, M.K

הכנסת

חבר כנסת אופיר פינס-פז

Telephone: 02-6753754/953

Fax: 02-6753144
עומת-הימין-553

טלפון: 02-6753754/953

02-6753144:079

משרד התעבורה
שנת השר 17
בחשון התשנ"ה
בנובמבר 1997

23-11-1997
ל-ק-ל
97-01-21716
אוס

לכבוד:

מר אביגדור ליברמן

מנכ"ל משרד ראש הממשלה

=====

שלום רב,

הנדון: הגורמים האחראים על המתרחש ברחבת הכותל

השיפת העיתון "כל העיר" לפיה המזוזה בכניסה הראשית לכותל המערבי מוקדשת לעילוי נשמתו של הרוצח ברוך גולדשטיין חייבת להעלות שאלות רבות לגבי המתרחש ברחבת הכותל ובסביבתה הקרובה ולגבי האחראים למתרחש בכותל.

האחריות לאזור רחבת הכותל מחולקת בידיהם של כמה גופים, החברה לפיתוח הרובע היהודי, הרשות לפיתוח מזרח ירושלים, החברה לפיתוח מקומות קדושים במשרד הדתות ועיריית ירושלים, ריבויים של הגופים משאיר את הכותל ואזורו פרוץ לשגעונות פרטיים של אנשים פרטיים כאשר כל אחד מהגופים האחראים מעביר את המקל אל משנהו.

הכותל חשוב לנו יותר מדי בכדי שנוכל להמשיך ולאפשר את המשכונות של ההפקרות אשר גורמת למעשי זוועה כגון הצבת המזוזה לעילוי נשמתו של רוצח במתח האתר הקדוש ביותר לעם היהודי.

מישהוא חייב לקחת את האחריות ולהפסיק את התהוה ובוהו ברחבת הכותל, שקלתי לפנות בנושא לראש הממשלה, אך במחשבה שניה החלטתי לפנות אליך בהנחה שאתה הסמכות היחידה במשרד ראש הממשלה אשר מסוגלת לעשות מעשה.

על כן אבקש לפעול להקמתו של גוף אחד אשר עליו תוטל האחריות הבילעדית על רחבת הכותל והשטח הסמוך לה ובכך להפסיק אחת ולתמיד את חוסר הבהירות והבלגן המתרחש ברחבת הכותל ולמנוע השנותם של מקרים מצערים כמו הצבת מזוזה לזכר רוצח המוני בכניסה למקום כה קדוש ויקר לעם היהודי.

בכבוד רב

אופיר פינס-פז

העתקים:

ה"כ בניסין נתניהו-ראש הממשלה.

ה"כ משה קצב-שר התיירות.

ה"כ מאיר פרוש-סגן שר הבינוי והשיכון.

ה"כ זבולון המר-שר הדתות.

ה"כ אהוד אולמרט-ראש עיריית ירושלים.

24
54
p-1

לשכת סגן ראש הממשלה
שר התירות

כ"ו כסלו, תשנ"ח
25 דצמבר, 1997

סימוכין: 97-01-23315

לכבוד
מר אליעזר מרין
עוזר שר התשתיות
משרד התשתיות
ירושלים

שלום רב,

הנדון: רחבת הכותל - עדכון מצב

1. בהמשך לשיחתנו בע"פ במשכן הכנסת, רצ"ב דו"ח המצב ברחבת הכותל.
2. אשמח מאוד אם תעביר את העדכון לגורמים המקצועיים במשרדך ואת תגובתם לדו"ח תעביר אלי.

בברכה
י' קני 3.3.97
צביקה ברוקנר
יועץ בכיר לשר

אגף תכנון ומיתוח
כ"ז חשון, תשנ"ח
27 נובמבר, 1997
סימוכין: 97-25-1391

משרד התיירות
לרבות
02-12-1997
נתקבל
מס' 103
הופנה אל אר"י

אשר
לשר מ"מ
התאמת מ"מ

אל: מר דוד ליטבק, המנכ"ל

השלום והברכה,

הנדון: רחבת הכותל - ערכון המצב

בעקבות הוראת השר אליך (כמצ"ב) ברצוני לעדכן אותך בנוגע למאמצינו לאיגום התקציבי, כדלקמן:

משרד הפנים

חל מהפך חיובי, אפרתי שוכנע לאחר "שיחות לחץ" ונתן הוראה להעביר את חלקו של משרד הפנים, ישר כוחו!

משרד התחבורה

הנשא סודר, התכנון אושר לביצוע ע"י פמ"י

משרד השיכון

ס/השר שוכנע ונתן הוראה למצוא סעיף תקציבי מתאים

משרד הרתות

פורמלית התקציב טרם אושר, אם כי חשב המשרד הבטיח לי כי הנושא יוסדר עם המנכ"ל החדש של המשרד.

כפי שהודעתי לך לא היה המנכ"ל הקודם מסוגל לטפל באיגום התקציבי וטוב שהתערבנו

נושא אחד לא מטופל: איתור מקור תקציבי במשרד לתחזוקה ברמה נאותה כפי שקבעה הועדה.

משרד התשתיות

עד כה אין מי שיכול לאשר כי השר אישר כפי שטוען סולי. לטיפולך

בברכה

משה ריגל
סמנכ"ל תכנון ומיתוח
יועץ כלכלי לשר

העתקים: השר

מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל

מדינת ישראל משרד התיירות
STATE OF ISRAEL MINISTRY OF TOURISM

מאנץ, אקספרס אפנס 32 חציה
משה מר משה קצב, כבי' זורני
אח' חזקיהו אהרן

משרד התיירות
ישיבת השר
02-11-1997
97-01-20744
הוספה אל

3/11

24
15
10

אגף תכנון ומיתוח
כ"ט תשרי, תשנ"ח
30 אוקטובר, 1997
סימוכין: 97-25-1107

אל: מר משה קצב, סגן רוה"מ ושר התיירות
השלום והברכה,

הנדון: פיתוח רחבת הכותל-דיווח תקופתי

א) תכנון

החלק התחבורתי בין הרחבה לבין שער האשפות נמצא בתכנון מתקדם לקראת ביצוע.
נבחר צוות תכנון על דעת כל הגורמים. הצוות מכין תכנון מפורט של שני אזורי הפרגולות ושל הגיגון, על בסיס הפרוגרמה המוסכמת.

ב) משך ביצוע

שנה וחצי עד שנתיים!
לאחר בירור אין מנוס מהליך סטטוטורי.

ג) אישור תקציבי

בזמנו הצעתי כי משרדנו יהיה אחראי על ריכוז ההתחייבויות התקציביות של המשרדים השונים. אך הוחלט אחרת והנרשא הועבר לאחריותו של מנכ"ל המשרד לעניני דתות, בהיותו "בעל הבית" על רחבת הכותל.
לצערי עד היום הזה לא הצליח במשימה ויש חשש כבד שהפרוייקט המשותף לא יתבצע מפאת העדר איגום תקציבי מסודר.

להלן מצב ההתחייבויות:

משרד התיירות, הראשון והמוביל, התחייב כמוכן.
המשרד לעניני דתות, האחראי מיניסטריאלית על הכותל, נתן התחייבות חלקית בלבד! לצערי אינני מופתע!
משרד התחבורה למרות שהסתייג בהתחלה העביר התחייבות מסודרת ולכן החלק התחבורתי של הפרוייקט יחל להתבצע בקרוב, וזאת לזכותו של שר התחבורה שנתן הנחיה מתאימה למפקח על התחבורה.
משרד הפנים אינו מכבד את התחייבותו של שר הפנים. נציגו בוועדה לא התבייש לטעון כי התחייבותו של השר סויסה ניתנה כשר הדתות ולא כשר הפנים!
משרד התשתיות לא קיבל שום הוראה מהשר שרון להיות שותף בפרוייקט. סולי אמר לי שדיבר עם השר שרון שנתן לו תשובה חיובית. במקביל היית אמור לפנות ישירות אליו: לא עודכנתי בקשר לכך.

משרד השיכון מוכן להתחייב רק בתנאי שכל יתר המשרדים יתחייבו ולכן טרם התחייב.

עיריית ירושלים תממן כמובטח את התאורה.
המשטרה תממן את המתקנים הבטחוניים הנחוצים.

ד) המלצות לשר

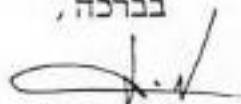
- 1) יש לפנות לשר הדתות בשתי דרישות:
א) הסמכות שדרש מנכ"ל המשרד לענין ריכוז התקציבי חייבת להיות מתורגמת לשפת המעשה: מתוך הדיון האחרון שזומן ביוזמתי התברר כי לא פעל בכלל ובאותו דיון העביר את הטיפול...לאחד מעובדיו.
ב) ההתחייבות התקציבית שנתן השר והמנכ"ל תתורגם בהתחייבות חשב שטרם ניתנה. הם כועסים בצדק על המשרדים האחרים אך את "הקורה" בעיניהם לא מרגישים!
- 2) יש לפנות לשר התשתיות שיורה למנכ"ל המשרד להצטרף למיזם המשותף!.
- 3) יש לדרוש משר הפנים שיורה למנכ"ל המשרד לכבד את התחייבות השר!
בזמנו שר הפנים שהיה אז גם שר הדתות התחייב בשם שני המשרדים ולא רק כמובן בשם משרד הדתות.
- 4) יש לבקש מסגן שר השיכון שיורה להעביר את התחייבות המשרד ללא התניה בהנחה שנצליח להרים ביחד את הפרוייקט. ממילא הפרוייקט לא יקום אלא על בסיס התחייבות של כולם.

מה שברור הוא שדרושה התערבותך הפעילה בדרג מיניסטריאלי ואין לסמוך על הנהלת המשרד לעניני דתות!

ה) תכנון לטווח ארוך

כפועל יוצא מהחלטה משותפת שלך ושל סגן שר הדתות מנכ"ל המשרד לעניני דתות אמור היה לרכז את הוועדה הבין משרדית שאמורה היתה לגבש הצעות לפתוח בטווח הארוך. פניתי אליו מספר פעמים ללא הצלחה.
גם בנושא דרושה התערבותך!

בברכה,

משה ריגל

סמנכ"ל תכנון ופיתוח
יועץ כלכלי לשר

העתקים: מר דוד ליטבק, מנכ"ל
מר שבתאי שי, משנה למנכ"ל

23/5
א

27 ביולי 1997

אל : מר צבי ברוקנר, לשכת שר התיירות
מאת: מנכ"ל החברה

צביקה שלום,

הנדון: הרובע היהודי בירושלים

מכתבה של גב' מאירה חלפון מיום 14.7.97

1. כל הנושאים המפורטים במכתבה של גב' חלפון מצויים בתחום טיפולה ואחריותה הבלעדיים של עיריית ירושלים. אינני חושב כי במקרה זה הגם שמדובר באתר שהוא בין היתר אתר תיירות, משרד התיירות חייב להיות המוביל.

2. המכתב לגב' חלפון צריך להיות בנוסח של: אנו מודעים לחשיבותו הרבה של הרובע היהודי בירושלים כאתר תיירות, אולם בנושאים המפורטים במכתבך מצויים בתחום טיפולה ואחריותה הישירים של עיריית ירושלים, יחד עם זאת מאחר ואנו מיחסים חשיבות רבה ביותר לרובע היהודי פנינו לגורמים הרלבנטיים בעיריית ובקשנו להרתם לשיפור המצב ובמיוחד בנושאי הנקיון והגינון.

יתרה מזאת כפי שנמסר לנו, מתבצעת בעצם ימים אלה עבודת מטה ארגונית בעיריית ירושלים, אשר תכליתה שיפור מצב התחזוקה בעיר העתיקה ככלל וברובע היהודי בפרט. אנו מקווים כי התארגנות חדשה זו תשא פירות והמצב ברובע היהודי אכן ישתפר.

בברכה,
יואל מקינוב
מנכ"ל החברה

S-7-היהודי 32

24
מ.י.נ

23.6.96

לכבוד
סגן רוהיימ ושר התיירות
התיכ משה קצב
ירושלים

מכבד,

הנדון: סיור בעיר העתיקה של ירושלים ובפרוייקט עמק המלך

להלן תכנית הסיור המוצע המשלב בתוכו פרוייקטים שלובים הקשורים גם במשרדי ממשלה אחרים.

- 10.00 מפגש בשער יפו, הצגת הכרז, שיפוץ הזיתות, רחי דוד, רחי הנוצרים.
- 10.30 ביקור בכנסיית הקבר ובדיר א-סולטן, יציאה דרך חאן א-זית.
- 11.15 המודיסטן, חורה לרחי דוד, המבנה הצלבני והליכה עד לאזור הכותל.
- 11.45 ביקור בשער הבורסקאים.
- 12.00 ען העופל, קשת רובינסון, הארמון האומאני, שערי חולדה, המגדל הצלבני.
- 13.00 ברכב משער האשפות לבדיקת השילוח, עיר דוד, הניחון ודרך המלך.
- 13.30 מצפה יד אבשלום, טיילת העופל, המשעול האחרון, גת שמנים ומרכז מבקרים הר הזיתים.
- 14.00 סיום משוער.

במידה והשר ירצה אפשר לסיים בארוחה קלה באבו שוקרי ברחי הגיא, (חומס, טחינת סלטים) ואז ניתן יהיה לראות גם את חלק הויא דולורוזה עם שער האריות, כמובן תוך הארכת משך הביקור.

בברכה,

**סקירת פעילות משרד התיירות
בשיתוף עיריית ירושלים
בפיתוח התיירות בירושלים**

**ח' בתמוז תשנ"ו
25 ביוני 1996**

פרוייקטים תיירותיים בירושלים - דו"ח התקדמות - יוני 1996

א. קידום מתחמי מלונות

בעת סקירת תשתית האכסון שהייתה קיימת ב-1993 בירושלים, התברר כי צוואר הבקבוק הראשון והמרכזי לקליטתם של תיירים נוספים בעיר, היא יכולת לספק אמצעי אכסון שיענו על הצרכים הנדלים. הוגדר הצורך בתוספת של כ-10,000 חדרים עד לשנת 2003 שיאפשרו את קליטת כמות התיירים העתידה להגיע אל העיר.

לשם כך, מטפלת ועדת ההיגוי בקידום הליכי תכנון להקמתם של 10,000 חדרים נוספים בירושלים עד שנת 2003. הוועדה רתמה את כל גורמי התכנון במטרה לקדם הנושא ולקצר את לוחות הזמנים הנדרשים לצורך אישור תוכניות. דו"ח קידום מתחמי מלונות (נספח מס' 1) מפרט את השלב בו מצויה כל תוכנית. בהקשר זה מן הראוי לציין כי בירושלים ובסביבתה היו בראשית 1993 כ-7,000 חדרים במלונות מומלצים לתיירים. בנוסף, היו לכ-1,000 חדרים נוספים בלבד תביע מאושרת לבתי מלון.

מעקבות פעילותה האינטנסיבית של הוועדה ובסיועם של מהנדס העיר ומתכנן המחוז, אנו מצויים במצב שבו פועלים כיום במרחב ירושלים כ-8,200 חדרים במלונות מומלצים לתיירים. בנוסף, ישנם עוד 3,367 חדרים במלונות המצויים כיום בבנייה /או מגרשים להם יש תביע מאושרת.

כמו-כן תוכניות לתוספת של 9,379 חדרים מצויות בהליכים שונים לאישור תביע (חלק מהתוכניות מצויות בוועדה המחוזית וחלק בהליכי אישור בוועדה המקומית).

בהתבסס על הנתונים שהובאו לעיל, על-פי ההערכה יהיו בשנת 2000 כ-13,000 חדרים במלונות מומלצים לתיירים ובשנת 2003 כ-17,000 חדרים.

ירושלים, בירת מדינת ישראל, מהווה מרכז לאומי דתי ורוחני לעם היהודי. זוהי העיר הקדושה ביותר לדת היהודית, ואחת הערים הקדושות לנוצרים ולמוסלמים.

ירושלים הנה אתר התיירות המרכזי בישראל. כ- 80% מכלל התיירים המגיעים לישראל, מבקרים בירושלים ושוהים בה בממוצע כ- 4 לילות.

בשנת 1995 ביקרו בישראל 2.5 מיליון תיירים ומתוכם כ- 2 מיליון תיירים מחו"ל ביקרו בירושלים.

לאור הצורך החיוני בשיפור ובהרחבת התשתית התיירותית הקיימת בעיר, הוקמה ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים, הפועלת משנת 1993 על-פי תוכנית מוסכמת לפיתוח וקידום התיירות בירושלים.

ועדת ההיגוי מורכבת בין השאר מנציגי משרד התיירות, עיריית ירושלים, החברה הממשלתית לתיירות, הרשות לפיתוח ירושלים והחברה לפיתוח מזרח ירושלים, ועדה זו פועלת בשיתוף פעולה הדוק בין כל הגורמים.

במטרה למצות את מלוא הפוטנציאל התיירותי הגלום בעיר, ולהיערך לקליטתם של כ- 4 מיליון תיירים העתידים להגיע לישראל בשנת 2000, נדרש תקציב של כ- 300 מיליון ש"ח לארבע השנים הבאות, להמשך ביצוע התוכניות לפיתוח התשתית התיירותית הכוללת בעיר.

מסמך המפרט התוכניות לפיתוח התיירותי בארבע השנים הבאות מצוי בשלבי הכנה סופיים.

מצ"ב דו"ח התקדמות הטיפול בפרוייקטים התיירותיים המטופלים על-ידי ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים.

ב. מרכז העיר

מרכז העיר ירושלים מהווה את מוקד השירותים המרכזי של התיירים המגיעים אל העיר.

השינויים בדפוסי התיירות והגידול הצפוי במספר התיירים שיגיעו לעיר, מחייב הערכות להמשך הפיתוח הסביבתי ויצירת היצע מגוון של אטרקציות, מקומות בילוי ואכסון במרכז העיר.

הערכות זו כללה בין השאר הכנת תוכנית אב לפיתוח מרכז העיר (אשר במסגרתה מתוכנן פיתוח מרכז העיר תוך יצירת תכנים ורצף תיירותי מנחלת שבעה לשאר חלקי מרכז העיר)

על-פי תוכנית האב, בוצעו עבודות פיתוח וטיפול של כיכרות (כיכר בית הדפוס, כיכר בית יואל) וכן יצירת ציר המתחבר עם נחלת שבעה מכיוון רח' הלני המלכה, באמצעות שיפוץ מבנים וטיפול ברחוב.

ג. עמק המלך

ראשית התפתחותה של ירושלים כעיר החלה בתקופת דוד המלך באזור הקרוי כיום עיר-דוד.

עיר דוד נוסדה על שלוחה צרה ונמוכה המוגנת על-ידי שני גאיות - נחל קדרון וגיא עמק הטירופיון שבעריצו נובע מעיין הגיחון מצד אחד, וגיא בן הינום מצד שני.

על מנת לחסדיר את האזור כולו (הקרוי עמק המלך) ולקשר בין האלמנטים האטרקטיביים המצויים בו, ולהפכו לאתר בו יבקר כל תייר שיגיע אל העיר, מושקע מאמץ מיוחד בהסדרת אזור עמק המלך וקישור בין האלמנטים האטרקטיביים הכלולים בו תוך יצירת מסלול טיול גיאוגרפי כרונולוגי באמצעות פיתוח תשתית הדרכים והכבישים ויצירת קשר בין האתרים.

אזור זה כולל את האתרים הבאים: עיר דוד והעופל, מתחם הר הזיתים, מעין הגיחון, גת שמנים, קדרון, מתחם יד אבשלום.

פיתוח האזור והאתרים המצויים בו, והסדרתם לתנועת תיירים, תאפשר מגוון גדול יותר של אתרים שיהיו זמינים לציבור המבקרים, בכך ניתן יהיה ליצור פיזור רחב יותר של תנועת תיירים על פני אתרי ביקור רבים יותר, ולצמצם את עומסי התנועה באתרי הביקור הקיימים כיום. במסגרת הפרוייקט מבוצעות עבודות פיתוח באתרים הבאים: עיר דוד, מתחם העופל, משעול שער הרחמים, מצפור יד-אבשלום, שער הבורסקאים, גת שמנים ועוד.

ד. פיתוח בעיר העתיקה

העיר העתיקה מהווה מוקד משיכה לכלל התיירים המגיעים אל העיר. במטרה לשפר את חזות מוקדי המעבר של התיירים בעיר העתיקה בוצעו ומבוצעות עבודות פיתוח לשיפור מסלולי הסיור המרכזיים בתחומי העיר העתיקה.

ה. יד ושם

יד-ושם הינו אתר ההנצחה ליהדות שנשפתה בשואה. על פי סקרים נערכו, מגיעים כיום לביקור באתר כ- מיליון תיירים, כאשר האתר נבנה כך שיוכל לקלוט כ- 400,000 תיירים. במטרה לשפר את יכולתו של אתר יד ושם לקלוט את כמות המבקרים במקום, הוגדר הצורך בהכנת תוכנית אב כוללת להסדרת מערך הכניסה ביד ושם. במסגרת תוכנית זו, המצויה בהכנה, הוכנה תוכנית אב לשילוט האתר ובמקביל הוסדר מסלול סיור לנכים.

ו. מאה שערים

מאה שערים מהווה מוקד משיכה ייחודי ביותר לתיירים המבקרים בשכונה ומבקשים לחוות חוויה אוטנטית ויוצאת דופן. על מנת לענות על הגידול המתמיד במספר המבקרים המגיעים לשכונה, הוחל בעבודות לשיפור חזות הרחוב והפיכתו למוקד ביקור אטרקטיבי ומיוחד.

ז. עין - כרם

שכונת עין-כרם מהווה אתר בו מטיילים מרבית התיירים הנוצרים המגיעים אל העיר וכן ישראלים רבים המגיעים לביקור. מתוך כוונה ליצור מסלול תיירותי שיחבר בין מכלול האתרים הקיימים בשכונה, נמצאת בהכנה תוכנית כוללת להסדרת מסלולי הסיור בהם עוברים התיירים.

ח. שילוט

מגמת הגידול בתנועת תיירות הבודדים בעולם, ובישראל הולכת וגדלה. לשם כך יש לתת לתייר הבודד את האמצעים בהם יוכל להתמצא בעיר בעת ביקורו. לשם כך, הוצבו במהלך השנים האחרונות שלטי תיירות המסייעים לתיירים במתן אינפורמציה ואכוונה לאתרי הביקור השונים ברחבי העיר. בנוסף, שולטו עשרות מבנים בעלי ערך הסטורי ייחודי המספר בקצרה את תולדות ויחודו של המבנה.

ט. תאורת אתרים

ברחבי העיר מצויים מבנים רבים מיוחדים, בעלי צביון ארכיטקטוני יוצא דופן, המוסיפים לייחודי ויופייה של העיר. במטרה להבליט וליצור אורה מיוחדת בעיר, הוחל בתוכנית להארת מבנים ייחודיים ברחבי העיר. הוחל בהארת מתחם גת שמנים וכנסיית הדורמיציון בהר ציון, במקביל הוחל בהערכות לביצוע הארת חומות העיר העתיקה.

תקציב ירושלים 1994-1996 (באלפי ש"ח)

תקציב הפרוייקטים התיירותיים המטופלים במסגרת ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
 ניהול התקציב ע"י החברה הממשלתית לתיירות

מס'	שם הפרוייקט	תקציב 1994-1996	חלקה של התיירות בתקציב 1994-1996
1.	החיאט מרכז העיר	21,410	10,778
2.	עמק המלך	40,000	28,615
3.	קידום מתחמי מלונות	6,950	2,975
4.	תאורת אתרים	5,050	3,395
5.	העיר העתיקה	12,595	6,298
6.	יד-ושם	3,900	2,600
7.	חר-ציון	2,800	900
8.	עין-כרם	1,300	910
9.	מאה שערים	2,600	1,300
9.	מע"ר מזרח	2,200	1,100
10.	גן החומה	3,500	1,750
11.	גן-החיות	3,500	1,750
12.	שונות	9,913	7,429
	סה"כ	115,718	69,800

ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
הוועדה לתאום פרויקטים

משרד התיירות • עיריית ירושלים • החברה הממשלתית לתיירות • הרשות לפיתוח ירושלים • החברה לפיתוח מזרח ירושלים

נספח 1

דו"ח קידום מתחמי מלונות בירושלים - נכון ל- יוני 1996

מלונות בבנייה ומגרשים/מלונות בעלי תב"ע מאושרת

מס'	שם המלון	מיקום	מס' תב"ע	מצב חוקי	מס' חדרים	גורם מטפל	הערות
1.	פנינת ירושלים	כיכר צה"ל	3186	בבנייה	150	מלונות דן	
2.	שיץ	רח' שיץ	3928	בבנייה	45	היום	
3.	ממילא - חילטון	ממילא	2925ב	בבנייה	500	חברת אלרוב	לא אושרה הבקשה לתוספת קומות, הוגשו התנגדויות
4.	מתחם מנדלבאום		3139א		סה"כ כ- 1150		התוכנית לתוספת חדרים לשלושת המלונות אושרה בוועדה המקומית
א4.	מלון - יונה מלונות	מתחם מנדלבאום	4667א		408	חברת יונה מרדכי	בקשה לתוספת חדרים אושרה בוועדה המקומית
ב4.	מלון גרנד בויץ	מתחם מנדלבאום	4753א		כ- 450	משפ' טייק	בקשה לתוספת חדרים אושרה בוועדה המקומית
ג4.	מלון לב- דוד	מתחם מנדלבאום	4754א		300	משפ' בן-דוד	בקשה לתוספת חדרים הוגשה לוועדות התכנון
5.	המלך דוד	רח' דוד המלך	2943ג	תביע מאושרת	200	מלונות דן	תוספת אגף למלון קיים אין מועד לתחילת הבנייה
6.	מלון קיסר	רח' יפו	3927	תביע מאושרת	76	מלונות קיסר	הרחבת מלון קיים במהלך הבנייה
7.	ארץ ישראל	רח' המלך גורבי	1942ד	תביע מאושרת	270	בבעלות יזמי רמת רנסנס	סכסוך בעלויות מעכב התוכנית. קיימת תוכנית בינוי המאפשרת התחלת בנייה מיידית
8.	ממילא	ממילא	292ב	תביע מאושרת	270	חבי אלרוב	חבי אלרוב תבנה המלון, ותשכירו להפעלה לחבי מונפיק
9.	מלון רם			תוכנית מאושרת	150	ס. ביטוח שמייע - ניר	המלון פועל כמרכז קליטה אין מועד מוגדר לשובו לתפקוד כמלון
10.	טירת בת שבע	רח' המלך גורבי	2092	תוכנית מאושרת	118	גדעון יושפה	תוכנית להרחבת מלון קיים
11.	המוזיאון (אכסניה)	ליד מוזיאון ישראל	4029	בבנייה	80	אניא	בבנייה
12.	ימקא מלון	רח' המלך דוד	4715	תביע מאושרת	226	הרליי + ימקא	הרחבת מלון קיים. כ- 29/10/96 הנחת אבן הפינה.
13.	מלון בגילה	כביש פת-גילה	3062	תביע מאושרת	250	ממ"י	במהלך הכנת התוכנית עבודה. בנייה תחל - המלון מיועד לפעול ברשת DAYS INN

סה"כ חדרים 3,485

ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
הוועדה לתאום פרויקטים

משרד התיירות • עיריית ירושלים • החברה הממשלתית לתיירות • הרשות לפיתוח ירושלים • החברה לפיתוח מזרח ירושלים

מגרשים ו/או מלונות בהליכי אישור תב"ע

מס'	שם המלון	מיקום	מס' תב"ע	מצב חוקי	מס' חדרים	גורם מטפל	הערות
1.	הולילנד	בית וגן		במהלך אישור תב"ע	1100		אושר להפקדה להתנגדויות בוועדה המחוזית
2.	<u>עומריה</u> מלון מלון סויטות 80 יח	לוד מלון לרום	א13599	במהלך אישור תב"ע	200 130	ממ"י	לקראת דיון בהתנגדויות בוועדה המחוזית
3.	<u>מתחם הרכס</u>						
3 א.	<u>חוות החר</u> מלון א' מלון ב' מלון ג' מלון ד'	תלפיות מזרח	4711	במהלך אישור תב"ע	250 350 450 עד 500	ממ"י	אושר בוועדה המקומית,
3 ב.	<u>רמת החל</u> מלון א' מלון ב' מלון ג'	רמת רחל	א4748	במהלך אישור תב"ע	כ- 400 כ- 300 עד 500	ממ"י + קיבוץ רמת רחל	
3 ג.	<u>מתחם אלנבי לשעבר</u>	באזור מחנה אלנבי	ב2954	במהלך חכנת תב"ע	כ- 700	ממ"י	במהלך חכנת תב"ע
4.	<u>מתחם הכניסה לעיר</u> מלון א' מלון ב' מלון ג' ניצבי"א כיכר האומה	ליד בנייני האומה		במהלך חכנת תב"ע	1300	הרלי"י	לקראת דיון במליאת הוועדה המחוזית
5.	<u>מגרש הרוסים</u> מלון בנין עיקרי מלון סויטות-הלני מלון "בית המעצר" מלון סויטות בניין משטרה	מרכז העיר	4329	במהלך אישור תב"ע	כ- 400	הרלי"י	תום תקופת ההפקדה במחוזיות 15/6 מימשש התוכנית מותנה במינוי בית המעצר ולמעט המלון החדש "בנין עיקרי" בן 170 חדרים)
6.	מוסררה 1	רח' הצנחנים כביש מס' 1	3845	במהלך אישור תב"ע	100-120	עירייה	התוכנית הוגשה לאישור ממ"י טרם הפקדתה בוועדה המחוזית
7.	מוסררה 2	רח' הנביאים	4457	במהלך אישור תב"ע	60	עירייה	בדיון לקראת הפקדתה בוועדה המחוזית
8.	מלון חן בכניסה לבית וקן	רח' הפיסנה		במהלך בנייה	192	חב" נ.אלה רבניו	במהלך שינוי תב"ע מבית אבות למלון. מתן אישור לשימוש חריג- מתיחת המלון - יוני 1996
9.	גוש 50 (3 מלונות)	מרכז העיר	ג2709	במהלך אישור תב"ע	560	הרלי"י	בשלב דיון בהתנגדויות בוועדה המחוזית
10.	אבו-טור מלון בקצה טיילת שרובר	סט.קלייר	4099	במהלך אישור תב"ע	30-50 סויטות	גב' שרובר	התוכנית תועבר לועדה המחוזית לאחר אישור ממ"י
11.	מלון	רח' שמשון הצדיק			160	אבו-דייה	לקראת הפקדה בוועדה המחוזית

ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
הוועדה לתאום פרויקטים

משרד התיירות • עיריית ירושלים • החברה הממשלתית לתיירות • הרשות לפיתוח ירושלים • החברה לפיתוח מזרח ירושלים

מס'	שם המלון	מיקום	מס' תב"ע	מצב חוקי	מס' חדרים	גורם מטפל	הערות
12.	מלון בשטח משכנות הרועים לשעבר	ארמון הנציב	4559		230	עבוד לוי	לקראת קבלת אישור ומתן תוקף
13.	מגדל הכנסת	רח' הרצל	2949 ב'		27	רשת פרדיוז	תוכנית להרחבת מלון לקראת דיון בוועדה המחוזית
14.	מלון של אחמד נוסייבה	דרך שכס 55	4954	שינוי יעוד ממסחר למלוטאות		אחמד נוסייבה	תוספת קומה לבניין קיים, לקראת הפקדה בוועדה המחוזית
15.	מתחם הכנסייה האנגליקנית	שכונת באב א-זהרה	5044	שינוי לתוכנית מתאר	400	כנסייה אנגליקנית	תוספת לבנייני המגור, הקמת 2-3 בתי מלון אושר בוועדה המקומית, בחכמה לקראת העברה לוועדה המחוזית
16.	מלון	רח' יפו		במהלך אישור תב"ע	200	בן-גיא	התוכנית אושרה בוועדה המקומית
17.	מלון	מרכז העיר ליד "הצנצנת"		במהלך אישור תב"ע	80	דהוקי	התוכנית לא אושרה, בעיות בצורך בשינוי השימוש בשטחי ציבור
18.	נשיונל פאלאס	מזרח העיר			94		תוספת חדרים למלון קיים, אושר בוועדה המקומית
19.	לשכת הברואות	רח' יפו			90		התוכנית בעריכה לקראת המשלוח לוועדות
20.	מתחם הרכב הממשלתי	רח' יפו סמוך לבנייני האומה	4749	במהלך אישור תב"ע	120	ממ"י	לקראת דיון בוועדה המקומית
21.	מלון/אכסניה	ליד בית הלוחם		במהלך אישור תב"ע	172	הרליי	התוכנית תידון בוועדה המקומית ב-10/6

סה"כ חדרים 9,435

ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
הוועדה לתאום פרויקטים

משרד התיירות • עיריית ירושלים • החברה הממשלתית לתיירות • הרשות לפיתוח ירושלים • החברה לפיתוח מזרח ירושלים

מלונות בתכנון ראשוני

מס' מלון	שם המלון	מיקום	מס' תב"ע	מצב חוקי	מס' חדרים	גורם מטפל	הערות
1.	מגרש ליד שער האשפות			בתכנון	250		בתכנון לקראת הגשת התוכנית לוועדת
2.	מלונות	שמואל הנביא פינת הגמול			40	מר ולדמן	התוכנית בהכנה לקראת הגשתה לוועדת
3.	אכסניה	רח' הרכבת	5060	בתכנון	28	שאול כהן	התוכנית תובא לדיון בוועדה המקומית
4.	מתחם משפחת עלמי	ליד מזיאון רוקפלר	30056		כ- 600	משי עלמי	הוחל בטיפול לקראת הבאת התוכנית לדיון בוועדת התכנון
5.	מגרש ליד מלון ריץ				180	אבו-דיה סמוי	הוגש לדיון בוועדה המקומית
6.	מלון שפר	שית ג'ארה		מלון קיים	300	מר מוסקוביץ	החזרה לכשירות של מלון קיים, בכוונת היום להגיש בקשה לתוספת בנייה
7.	הולדיי-אין	ליד בנייני האומה			200-250	אפריקה ישראל	במהלך הכנת תוכנית להרחבת מלון קיים
8.	מלון רותם ולשעבר מתחם בעלז	שד' בן-צבי		בתכנון	400	אייל רותם	תוכנית בניבוס לקראת הגשתה לוועדת
9.	מתחם מנורה	ליד ג'ורג' בכר	4762		250	הרליי	לקראת דיון בוועדה המקומית
10.	מלון	צומת בייט	4099	בתכנון	400	הרליי	התוכנית בהכנה
11.	גילה - תכנון 3 מלונות	על-יד הקאנטרי	4547	במהלך הכנת תב"ע	500	ממ"י	במהלך הכנת תב"ע
12.	כ"ח מערב	מרכז העיר	4412	במהלך הכנת תב"ע	180		בטיפול קבוצת חזמים אשר בבעלותם מרכז כלל
13.	מכון הסיבים	עמק רמאים		במהלך תכנון	230	ממ"י	במהלך הכנת התוכנית לקראת הצגה בוועדה המקומית
14.	בניין מנח"י	מרכז העיר		במהלך תכנון	120	דן רובין	במהלך שינוי יעוד משרדים למלונאות + הכנת תב"ע להרחבת מבנה קיים
15.	מלונות	בקעה			40 יח' נופש	אלי יריד	שינוי יעוד ממגורים למלונאות + הכנת תב"ע

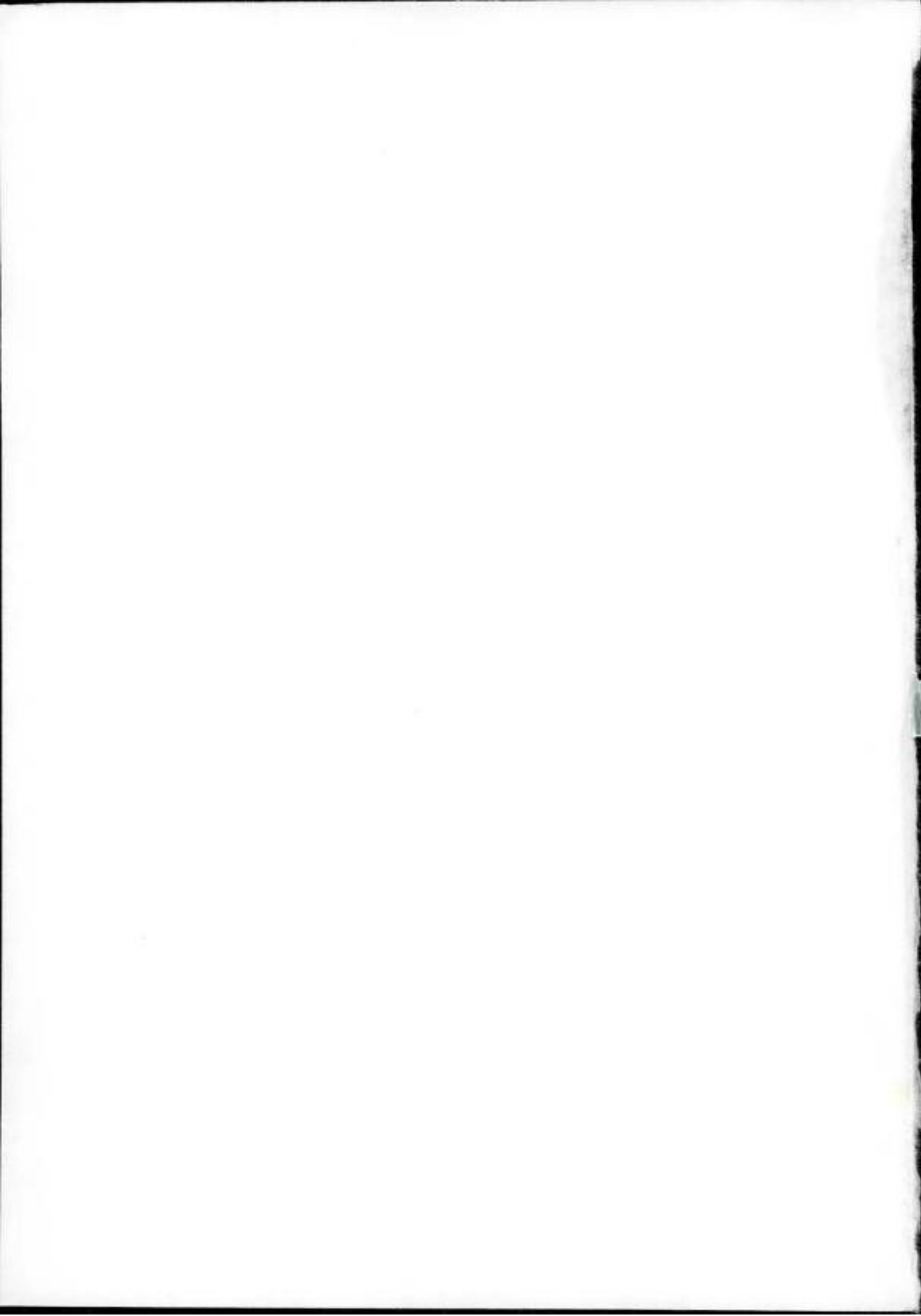

ועדת ההיגוי לפיתוח התיירות בירושלים
הוועדה לתאום פרויקטים

מושרד התיירות • עיריית ירושלים • החברה הממשלתית לתיירות • הרשות לפיתוח ירושלים • החברה לפיתוח מזרח ירושלים

מס'	שם המלון	מיקום	מס' תב"ע	מצב חוקי	מס' חדרים	גורם מטפל	הערות
16.	מנדל ירושלים	כיכר ציון		במהלך תכנון	30		תוספת של 30 חדרים למלון קיים
17.	מלון דיפלומט	תלפיות					יש להחזיר לכשירות. היום מסיכסוך עם הרשויות ביחס לשימושים ולתכנון
18.	מתחם הרכבת	מושבה גרמנית		בתכנון	700	הרליי	בתכנון
19.	מתחם משרד החוץ			בתכנון	400	הרליי	בשלב עריכה וגיבוש התוכנית
20.	מלון הר ציון	אבו טור		תחילת תכנון			הרחבה של מלון קיים אדריכל מלצר
21.	מלון אריאל	דרך חברון	1641 ב'				תוספת קומות למלון קיים מתכנן ברויד
22.	מגרש	ליד המוסכים ואדי ג'וז	5225	שינוי יעד ממגורים למלונאות			מבנה קיים. לקראת הגשה לוועדות

סה"כ חדרים 4,898

רשות העתיקות
משרד המנכ"ל

משרד התיירות
ישבת השר
05-04-1998
נתקבל
98-01-9506
מס' הונית אל
Girle

30/03/98
41410

לכבוד
מר משה קצב
שר התיירות

שלום,

הנדון: מצפה מעלה הכהנים בהר הזיתים - אירוע פתיחה

1. אנו מבקשים להזמין את שר התיירות לאירוע חנוכת מצפה מעלה הכהנים בהר הזיתים שבירושלים.
2. הפרוייקט מתבצע בתרומתם של סילביה ודוד סלצברג מארה"ב, תורמים וידידים ותיקים של רשות העתיקות ובי"ח הדסה.
3. האירוע אמור להתקיים במצפה מעלה הכהנים ביום שלישי 19.5.98 בשעה 16:30.
4. באירוע ישתתפו מוזמנים מהארץ ומחו"ל, בני משפחה, ידידי המשפחה ואחרים. שר החינוך, ראש העיר והרב לאו הוזמנו גם הם להשתתף באירוע, אבל טרם אישרו השתתפותם.
5. אנו מבקשים משר התיירות שישא דברים בטקס.
6. אבקש אשורכם העקרוני להשתתפות שר התיירות באירוע.
7. רשות העתיקות עוסקת באירוע לבקשת התורם.

Handwritten signature
בברכה

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

Handwritten notes:
24
משרד התיירות
משרד המנכ"ל
אירוע פתיחה
מארה"ב
6/4

(Page 2)

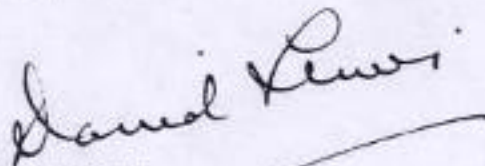
We indicated that we would be prepared to consider this if the project (which was approved as a four star Hotel by the Investment Centre, and which is already partly designed) were to be treated as a five star project, to enable the Leisure Centre to be incorporated, and the appropriate extensions of time for grant purposes were to be approved.

We have not heard anything further on the subject in the last two or three months and now we learn that Mr Litvak has left, or is about to leave, the Ministry. With a break in continuity, I suspect that this matter will go to sleep if it has not already done so. Hence my concern to let you know that "the ball is in your court".

Our involvement with Mitzpe Ramon is as a result of being requested by the then Governmental Authorities to do something to help the town. We have invested a great deal of work, effort and money. However, following the message from the Ministry of Finance, effectively cancelling the Joint Venture Agreement, the Architects were instructed last July to suspend work on the project. The Jewish Agency has \$2.5m from the Donors sitting on a deposit account allocated to this project.

Responsibility for the present situation on the project and the initiative for moving it forward rests with the Government. I wanted to ensure that following the change of personnel, you were aware of the situation; hence this letter.

Yours sincerely
for ISROTEL HOTEL MANAGEMENT LTD

.....
DAVID LEWIS

cc: Director-General, Ministry of Tourism
Mr Yehuda Raveh, Yehuda Raveh & Co
Mr Rafi Sadeh, Isrotel Hotel Management Ltd

24
מכתב תשובה

סגן ראש הממשלה
שר התיירות

כ"ו אדר, תשנ"ח
24 מרץ, 1998
סימוכין: 98-01-3969

לכבוד
ח"כ אהוד אולמרט
ראש עיריית ירושלים
ירושלים 91007

שלום רב,

הגדון: ענב דוד

העירייה ומשרד התיירות מייחסים חשיבות רבה להמשך תנופת הפיתוח התיירותי באזור עיר דוד.

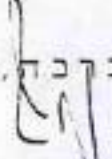
במהלך עבודות הפיתוח, נחשפו שוקמו ושומרו צפונותיה של ירושלים מתקופת דוד ושלמה, שוקמו ונפתחו מחדש מעיין הגיחון, מנהרת המים מתקופת חזקיהו המלך וברכת השילוח, הוכשרו שבילים וכביש גישה לאתרים אלה ובוצעו הפירות ארכאולוגיות, אשר ענינן חשיפה ושיקום של מערכות המים של ירושלים מתקופת הבית הראשון והשני.

תנופת פיתוח זו הביאה בעבר לעיר דוד עשרות אלפי תיירים ומבקרים, אשר הדירו רגליהם מן האזור, שבו ופקדוהו במהלך השנים האחרונות.

עם זאת עוד רבה הדרך ואכן משרד התיירות והעירייה הסכימו לבצע פרויקטים הכלולים בתוכנית העבודה המשותפת אשר תכנונם הסתיים ואני מבקש כי נפעל במשותף לביצועם.

אני מבקש כי תנחה את נציגך בוועדה המשותפת להסרת התנגדותם לביצוע מיידו של מכלול המיזמים הזמינים בעיר דוד בשנה זו. הוריתי, מצידו, לנציגו בוועדה לאשר ביצוע מיידו של אותם המיזמים הזמינים.

הזמן אוחל, המשאבים מוגבלים ומוטב שנמהר לבצוע ללא דיחוי את הפרוייקטים שנועדו לפיתוח עיר-דוד.

בברכה,

משנה קצב

העתקים: מר שבתאי שי, מנכ"ל משרד התיירות
מר משה ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות

רשות העתיקות
משרד המנכ"ל

01/03/98
41410

מס' תעודת זהות	01-03-1998
מס' תעודת זהות	98-01-2777
שם	אריאל

לכבוד
מר משה קצב
שר התיירות

שלום,

Handwritten notes:
 19.3
 24/3/98
 משרד המנכ"ל
 רשות העתיקות
 מר משה קצב
 שר התיירות
 אריאל

הנדון: פרויקט הגן הארכיאולוגי של ירושלים - אירוע פתיחת המקוואות ותעלות המים הזמנת שר התיירות

1. אנו מבקשים להזמין את שר התיירות לאירוע פתיחת פרויקט המקוואות ותעלות המים מימי בית שני, שבחומה הדרומית.
2. הפרוייקט מתבצע בתרומתם של אסתיון אברהם ומרטין פאוור מארה"ב, תורמים וידידים ותיקים של רשות העתיקות.
3. האירוע אמור להתקיים במדרגות שערי חולדה ביום ראשון 19.4.98 בשעה 11:00. ארוחת צהריים והרצאה. *16:00*
4. באירוע ישתתפו מוזמנים מהארץ ומחו"ל, בני משפחה, ידידי המשפחה ואחרים. כאמור שר החינוך וכן ראש העיר הוזמנו גם הם להשתתף באירוע, אבל טרם אישרו השתתפותם.
5. אנו מבקשים משר התיירות העיר שישא דברים בטקס.
6. אבקש אשורכם העקרוני להשתתפות שר התיירות באירוע.
7. רשות העתיקות עוסקת באירוע לבקשת התורם.

Handwritten signature:
ב ב ר כ א

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

Handwritten notes:
 - יו. אריאל
 מר משה קצב
 שר התיירות
 מר משה קצב
 שר התיירות

רשות העתיקות
משרד המנכ"ל

01/03/98
41410

משרד התיירות לשכת השד
04-03-1998
נתקבל
מס' 99-01- ~~205~~ 277
הוספה אל א"א

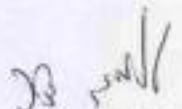
לכבוד
מר משה קצב
שר התיירות

מק"ט 15
מק"ט 15
מק"ט 15

שלום,

הנדון: פרוייקט הגן הארכיאולוגי של ירושלים - אירוע פתיחת המקוואות ותעלות המים הזמנת שר התיירות

1. אנו מבקשים להזמין את שר התיירות לאירוע פתיחת פרוייקט המקוואות ותעלות המים מימי בית שני, שבחומה הדרומית.
2. הפרוייקט מתבצע בתרומתם של אסתיין אברהם ומרטין פאוור מארה"ב, תורמים וידידים ותיקים של רשות העתיקות.
3. האירוע אמור להתקיים במדרגות שערי חולדה ביום ראשון 19.4.98 בשעה 11:00. ארוחת צהריים והרצאה.
4. באירוע ישתתפו מוזמנים מהארץ ומחו"ל, בני משפחה, ידידי המשפחה ואחרים. כאמור שר החינוך וכן ראש העיר הוזמנו גם הם להשתתף באירוע, אבל טרם אישרו השתתפותם.
5. אנו מבקשים משר התיירות העיר שישא דברים בטקס.
6. אבקש אשורכם העקרוני להשתתפות שר התיירות באירוע.
7. רשות העתיקות עוסקת באירוע לבקשת התורם.

ב ב ר כ ה

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

התל תר
24/5
ה'תשנ"ח

משרד התיירות	
לישבת השר	
22-03-1998	
נתקבל	
מס' 48-01-3810	מס' 48-01-3810
מס' 48-01-3810	מס' 48-01-3810

ע"מ איתן חג
אבנן רומע
במשנת 98
אבנן חג
↑

ירושלים, ה"י כאדר השנ"ח
לכבוד
השר סשה קצב
שר התיירות
כבוד השר,

הנדון: בתי הכנסת החרדיים בעיר העתיקה בירושלים
 שלושה בתי כנסת שהחריבו הירדנים בעיר העתיקה שרויים עדיין בחורבנם,
 הלא הם חורבת ר' יהודה החסיד, תפארת ישראל (ניסן בק) ואהל יצחק.
 התיירים תמהים כיצד יתכן שהשלטונות סזביחים זה שלושים שנה את שיקום
 בתי הכנסת שכה התריעו על ההרבתם.
 הגיעה העת להסיר מעלינו את כתב הסחוד הזה. אולי אפשר לעשות זאת בשנת
 היוכל, סציינה בישראל את השבת בחיה אבות כבראשונה. אף שכבוד השר
 כבר אינו פעיל בקרן לציון היוכל, אבקשו כשר התיירות להפעיל גורמים
 שונים לסקם את בתי הכנסת ולגאולם משטטותם.
 בכבוד רב

[Redacted]
 רחוב [Redacted], ירושלים

UNITED STATES DEPARTMENT OF AGRICULTURE

OFFICE OF THE ASSISTANT SECRETARY FOR

TECHNICAL ASSISTANCE AND EXTENSION

WASHINGTON, D. C.

The following information is being furnished to you for your information and use. It is the property of the United States Department of Agriculture and is loaned to you for your use only. It is not to be distributed outside your organization.

This information is being furnished to you for your information and use. It is the property of the United States Department of Agriculture and is loaned to you for your use only. It is not to be distributed outside your organization.

Very truly yours,
Assistant Secretary for Technical Assistance and Extension

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

16 בפברואר 1998
 כ"ב שבט התשנ"ח

לכבוד
 מר חיים מילר
 סגן ומ"מ ראש העיר
 עיריית ירושלים
 ככר ספרא 1
 ירושלים 91007

חיים ידידי,

הנדון: שיקום בית העלמין הלאומי בהר הזיתים
 מכתבך לחנחלת "חקרן לשיקום הר הזיתים"
 מיום 8.2.98

1. מסע לאורך אלף מיליון, מתחיל כידוע לך בצעד ראשון ובטוח...., כך אנו חשים ככל שחדברים מתייחסים לשיקום בית העלמין בהר הזיתים.

2. חמלאכה, קשת, מורכבת, איטית ומתמשכת, אך הריני לבשרך ידידי חטוב כי הוחל בביצועה ואף הונחו מספר נדבכים חשובים:

2.1 מעלה הכוחנים שוקם.

2.2 חומתו הצפונית של בית העלמין זו, הגובלת בדרך יריחו שוקמה אף היא ובמסגרת עבודה זו, הוכשרה רחבת כניסה ושער חדש. כמו כן נבנתה מדרכה מרוצפת חדשה לארכה של חומה זו, בה נטעו עצי הזית אליהם התייחסת במכתבך.

2.3 דרך המלך חוצה בית העלמין מיד אבשלום, בואכה דרך יריחו, מצויה אף היא בשלבי שיקום **לרבות**, שיקומם של קברים הפרוסים לארכה. לאחר השלמת שיקומה והדבר יתרחש בחודשיים הקרובים ניתן יהיה לחלץ בה בבטחה ולבקר בחלקות הקברים הסמוכות לה בנוחות רבה יותר.

2.4 ערמת אדמת הקודש המצויה בחלקה הספרדית התחתונה המצויה בין דרך יריחו ליד אבשלום תועבר בחודשים הקרובים, בפיקוח הלכתי מלא לאתר, קבורה קבע אשר ייועד לה בבית העלמין.

2.5 עשרות רבות של קברים נחשפו ויטופלו במחלף עבודות חשיפת קברים, אשר כוסו על ידי הירדנים לפני מלחמת ששת הימים ולאחרונה נתגלתה במסגרת עבודות אלה חלקת קבורה של עדת הבורחים ובה קברו של הרח"ג אברהם תלמודי אמינוף זצ"ל.

- 2.6 מערכות תאורה הותקנו בחלק העליון של החלקת חספרדית, זו חמצויה ממזרח לכביש יריחו ובאזור הקברים העתיקים בנחל הקדרון. בנוסף לכך הותקנו מערכות תאורת רחובות בדרך יריחו ובקטע דרך המלך המצוי בתחתית נחל הקדרון. מערכות תאורה אלה מקנות תחושה של בטחון ומאפשרות חגעה לבית העלמין גם בשעות הלילה.
3. עלות פרויקטים אלה הסתכמה עד היום בכ-4.0 מיליון ש"ח, אשר גויסו בעמל רב ומתמשך מממשלת ישראל באמצעות ועדת הכספים של הכנסת בתמיכה של המשרד לענייני דתות בניהול מועצת בתי העלמין לירושלים ובשיתוף חברה קדישא חספרדית, כאשר על מלאכת הביצוע שוקדת החברה לפיתוח מזרח ירושלים.
4. חיים יודי, (שובו) התוכניות מוכנות לפרטי פרטים, "חפתרון לבעיה" כהגדרתך בסיפא של מכתבך גלום בחשגת תקציבים נוספים. סח"כ עלות הפרוייקט מסתכמת כ-40 מיליון ש"ח!!!! האם אתה מוכן להרים הכפפה, אשר הטלת בחצר בית העלמין ולגייס תקציב בסדר גודל של 10 מיליון ש"ח ע"מ שניתן יהיה לבצע העבודות ברצף ובחיקף ראוי במהלך השנתיים הבאות? חרי מפורסם הנך במגוון רחב של מיומנויות וכישורים ושמן למרחוק יצא ככל שחדברים מתייחסים לגיוס כספים.

בברכה,

יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

חעתק: מר משה קצב, סגן רוח"מ ושר התיירות
מר דוד ברגמן, יו"ר מועצת בתי העלמין בירושלים
עו"ד אמנון לורך, יו"ר דירקטוריון, פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
מר משה ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות לפיתוח ויועץ חשר
מר ראובן קשאני, יו"ר הקרן לשיקום הר הזיתים, חברה קדישא חספרדית
מר אבישי בר-אושר, חברה קדישא חספרדית

הקרן לשיקום הר הזיתים
The Fund for the Restoration of the Mount of Olives

בי"ח, י"ט בשבט תשנ"ח
15.2.98

יד התזירות י"ב תש"ד
15-02-1998
נתקבל
018-01-2424
מזכיר

לכבוד
מר חיים מילר
סגן ומ"מ ראש העיר ירושלים
ירושלים

מכובדי,

קבלתי מכתבך מיום י"ב בשבט תשנ"ח - 8.2.98 בקשר לנטיעות עצי זית על הר הזיתים, בצירוף "כתבת תחקיר" בעיתון "המודיע".

אני דוחה בכל תוקף את דברי הכותב שלא מצא לנכון לשוחח אתנו ולשמוע את דעתנו כי זו דרכה של התקשורת מימין ומשמאל! מכל מקום, אנו עושים לשיקום הר הזיתים ככל יכולתנו וברצוני לשוחח אתך על הנושא הכאוב לכולנו, שדורש פתרון ממשלתי ועירוני.

אודך על קביעת פגישה בהקדם.

בכל הכבוד

ראובן קשאני

ראובן קשאני

יו"ר הועדה לשיקום הר הזיתים

יחזיק; ע"פ שטח ק"מ 500 נראה ואל תתייכרו

חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים
UNITED HEVRA KADISHA FOR SEFARADIM AND ORIENTAL JEWS IN JERUSALEM

רחוב החבצלת 12 א', ת.ד. 10 ירושלים 91000 טל': 02-6254371/2 פקס: 02-6231827
12a Havatzeleth St. P.O.Box 10, Jerusalem 91000 Tel. 02-6254371/2 Fax: 02-6231827

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ

EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

25 בפברואר 1998
כ"ט בשבט התשנ"ח

24/5

לכבוד
מר [redacted]
רחוב [redacted]
ירושלים
מר [redacted] הנכבד,

הנדון: הזנחה בככר הרומית - שער שכם
מכתבך מיום 25.1.98

1. ראשית דבר, הרשה נא לי לחביע התנצלותי על האיחור הרב במתן תשובתנו העניינית לאמור במכתבך שבסימוכין וזאת על שום חצורך לבדוק לעומקם, מגוון חנושאים, אשר פורטו בו.
2. לעצם העניין:
  - 2.1 באשר לחומר הפרסומי ברצוננו לציין כי בעצם ימים אלה, סיימנו חפקתו של חומר פרסומי, אשר יחולק למבקרים בכניסה לאתר בימים הקרובים.
  - 2.2 באשר לחולוגרמה, זו ניווקה וחושחתה במחלך חשנים ולצערנו למרות ניסיונותינו לא ניתן לתקנה. על כן מוטב חית, לחסירה וכך עשינו. לכשימצא (אייח) תקציב בעתיד, נשקול יישומה של חלופה המבוססת של טכנולוגיה עדכנית.
  - 2.3 באשר לשילוט ברצוננו להדגיש כי בעצם ימים אלה יוצבו באתר שלטי חסבר נוספים, על אלה, אשר הוצבו לפני כ-3 שבועות.
  - 2.4 אנו שוקדים רבות ובאורח יום-יומי על ניקיונה של הרחבה; אך ככל הנראה בהצלחה מוגבלת. משליכים רוכלים ומבקרים פסולת רבה מהלך כל שעות היום מן הרחבה העליונה המוליכה לשער שכם לרחבת הכיכר הרומית. תהא, באשר תחא חסיבה לכך, אנו נתגבר הניקיון מתוך כוונה לדאוג לכך כי הרחבה תחא נקייה ככל הניתן.
3. אנו מודים לך מקרב לב על התייחסותך הבונה.

בברכה,
יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

הצעתך לשכת שר התיירות
גבי אחובה גנור, מנחלת אגף שרותי תיירות
גבי רמה בן-ידידיה, ממונה על מחוז המרכז
מר יעקב משיח, ממונה ביקורת ארצית
גבי דליה בן-שלמה, מנחלת מח' ביקורת אזור י-ם וים המלח
כ-רומית 16

אס"ר
13
אס"ר זולני

משנד התיירות - לשכת השר

אל: אסי
את: א/א

שר התיירות ביקשני להעביר את המציב:

- לידעתך
- לטיפולך כנדרש
- לעיוןך ולהערותיך
- השב נא ישירות לפונה עם העתק ללשכת השר
- הן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם
- הערות: _____

בברכה ובתודה
א/א

28.1.98
ת א ר י ר

25/1 /98

משרד התיירות
23-1-1998
98-01-1998
לכבי

לכבי
שר התיירות
משרד התיירות
המלך גורג 24
ירושלים

הנידון: הזנחה בככר הרומית - שער שכם

ביום שבת, 10/1/98, ביקרתי בככר הרומית בשער שכם.
רציתי להסב את תשומת לבכם לכך שבמקום לא מחולק כל חומר כתוב (לא בעברית ולא בכל שפה אחרת) אודות המקום. תיירים שביקרו באותו זמן התרעמו מאד על כך והיו ששקלו את ביטול כניסתם לאתר. מצב זה קיים זמן רב מאד!
באתר היתה הלוגרמה (שנתרמה לאתר) שיצגה את העמוד ועליו פסל ראשו של הקיסר. לאן ומדוע היא נעלמה? (הרי זה מקור השם של השער בערבית - "באב אל-עמוד", וזהו לב השחזור לתאור השער שנבנה לאחר חורבן ירושלים בתום מרד בר-כוכבא).
מחוץ למקום היו שרטוטים והסברים - אלה הוחלפו בשלט המתנצל ומסביר שהשלט בשיפוץ (כמה זמן?).
לבסוף - הרחבה והכניסה מטונפות ביותר - ואף על כך שמעתי את הערות התיירים.

כאשר ירושלים משוועת לתיירות, ומספר האתרים הארכאולוגיים הפתוחים בשבת מועט ביותר - חבל שזהו הצהר הנפתח לפני התייר המתעניין.

אשמח לקבל את תגובתכם

ובעיקר לראת שנעשה דבר מה בנדון!

העתק: פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
שמאי 8
ירושלים

טל. עבודה
טל. בית

ירושלים

הקרן לשיקום הר הזיתים

The Fund for the Restoration of the Mount of Olives

24
25
ב"ה, י"ב באדר תשנ"ח
10.3.98

לכבוד
מר משה קצב
מ"מ וסגן ראש הממשלה ושר התיירות
ירושלים

מכובדי הנעלה,

הנני מתכבד לשלח לך את "משואות" מס' 4, שהופיע זה עתה לרגל
ט"ו בשבט ויום שבעה באדר.

בזה אני בא להודות לך על הראיון, שהענקת למשואות וכן על השתתפותך
בטקס נטיעת עצי זית, על הר הזיתים ביום ט"ו בשבט תשכ"ח.

בברכה והצלחה,

ראובן קשאני
יו"ר הועדה לשיקום הר הזיתים
ועורך "משואות"

חברה קדישא אתידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים
UNITED HEVRA KADISHA FOR SEFARADIM AND ORIENTAL JEWS IN JERUSALEM

רחוב החבצלת 12א, ת.ד. 10 ירושלים 91000 טל': 02-6254371/2 פקס: 02-6231827
12a Havatzeleth St. P.O.Box 10, Jerusalem 91000 Tel. 02-6254371/2 Fax: 02-6231827

24
מס' 4701

המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים
THE HOLY SITES AUTHORITY

מס' 9
מס' 9

בס"ד, כ"א טבת התשנ"ח
19.1.98
מס' 669

מנהל כללי
DIRECTOR GENERAL

לכבוד
אדריכל יעקב פרג
חיפה

המזכיר הכללי
13/11/98

שלום רב,

הנדון: רחבת הכותל המערבי

קיבלתי את מכתבך בנדון וקראתי בתשומת לב מרובה את הדברים, שללא ספק נכתבו מלב אוהב ודואג.

ניכר במכתבך כי הנושא קרוב מאוד ללבך, ומזה שנים רבות אתה עוקב אחר ההתפתחויות באתר מתוך פרספקטיבה הסטורית ולאומית.

אנו מסכימים גם עם רוב הנתונים והנחות היסוד שהזכרת במכתבך, ועקרונות אלו הם המנחים אותנו בכל נושא ועניין הקשור ברחבת הכותל מתוך חרדת קודש עצומה ומתוך הכרה עמוקה בחשיבותו הדתית והלאומית של האתר ומקומו בהיסטוריה היהודית ומתוך כבוד רב לקהל המבקרים והמתפללים העצום בני כל אומה ולשון מארבע קצוות תבל.

דווקא משום כך חשוב שתבין את ההבדל בין הדוגמאות שציינת לבין התכנון העכשווי.

בראש ובראשונה, אין המדובר בגורמים "אינטרסנטים" שונים המנסים להשתמש בסמכותם, אלא מדובר בהחלטת ממשלה שבעקבותיה הוקמה ועדת מנכל"ים מהמשרדים הבאים:

המשרד לענייני דתות, משרד התיירות, משרד הפנים, משרד התחבורה, משרד הבינוי והשכון, המשרד לתשתיות לאומיות והמשרד לבטחון פנים; כמו כן, שותפה בפרויקט עיריית ירושלים,

המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים מרכז את הפרויקט והחברה לפיתוח מזרח ירושלים מופקדת על ביצועו.

המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים
THE HOLY SITES AUTHORITY

מנהל כללי
DIRECTOR GENERAL

הוועדה פועלת מתוך ראייה צבורית רחבה וכוללת של צרכי הפיתוח האפשריים בטווח הקצר, בהתייחס לבחינות: הסטטוטוריות, התפקודיות, האסתטיות והתקציביות הזמינות והנדרשות לבצוע הפרויקט. זאת כמובן בלא לפגוע כהוא זה בתכנון העתידי, היסודי והמקיף המתבקש לאתר זה.

כל האלמנטים המבוצעים מאושרים רק לאחר שמוכח הצורך המידי בנחיצותם ובתרומתם לתפקודו של האתר ולבטיחותו של קהל המבקרים - כגון מערכת תאורה הולמת, שילוט חדש, שיפורים אסתטיים בחזיתות מסות לפול ובגדרות וכו' - ויכולתם להשתלב בכל מערך עתידי.

פן נוסף המחזר במכתבך - והוא הסדרתם בחוק של כללי ההתנהגות ההולמים בכותל, בודאי חשוב אף הוא, אולם כידוע הנו מסור למוסדות המוסמכים לכך - הממשלה והכנסת.

התכנון לטווח ארוך שבודאי ישלב בתוכו רבים מהאלמנטים שהזכרת הינו כאמור סבוך ומורכב וללא ספק יעשה אך ורק לאחר שתוקם ועדה הולמת שתכלול רבנים ואישי צבור ומקצוע מהמדרגה הראשונה והיא תשב על המדוכה ככל שידרש ותציע תוכנית אב מוסכמת על כל הגופים הממשלתיים והאחרים החפצים ביקרו של הכותל - מתוך ראית מכלול ההבטים הרוחניים, הדתיים, הציבוריים, הלאומיים והפיזיים, כראוי לאתר הקדוש ביותר לעם היהודי.

ב ב ר כ ה

צוות ו'ני
עודד וינר

המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים
THE HOLY SITES AUTHORITY

מנהל כללי
DIRECTOR GENERAL

תפוצה: (ע"פ מכתבו של אדר' פרג)

1. כב' נשיא המדינה
2. כב' ראש הממשלה
3. כב' הרב הראשי לישראל הרב ישראל מאיר לאו שליט"א
4. כב' הראשון לציון הרב הראשי הרב בקשי דודון שליט"א
5. כב' הראש לצ"ח הרב עובדיה יוסף שליט"א
6. כב' הרב הראשי וראב"ד הרב שאר ישוב הכהן שליט"א
7. כב' יו"ר מרכז ישיבות בני עקיבא לישראל הרב אברהם צוקרמן
8. כב' מבקר המדינה הגב' מרים בן פורת
9. כב' סגן רה"מ ושר החינוך התרבות והדתות מר זבולון המר
10. כב' שר הפנים מר אלי סויסה
11. כב' סגן ראש הממשלה ושר התיירות מר משה קצב ✓
12. ראש עיריית ירושלים מר אהוד אולמרט
13. סגן יו"ר הכנסת פרופ' שבח וויס
14. ח"כ שמעון פרס
15. ח"כ ראובן ריבלין
16. ח"כ הרב אריה דרעי
17. ח"כ חגי מרום
18. הרב יוסף עזרן
19. ח"כ הרב שלמה בניזרי - סגן שר הבריאות
20. יו"ר הסוכנות היהודית מר אברהם בודג
21. אדריכל דוד קרוינקר
22. אדריכל דוד קסוטו
23. אדריכל פרי רוניק
24. יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים
25. יו"ר ועדת שרים לעניני ירושלים

העתקים:

- כב' סגן שר הדתות הרב אריה גמליאל
- כב' סגן שר הדתות מר יגאל ביבי
- ח"כ סאלח טריף - יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה
- מר אשר אוחנה - מנכ"ל המשרד לעניני דתות
- מר אבי בלושטיין - יועץ בכיר לשר הדתות
- מר יואל מרינוב - מנכ"ל החברה לפיתוח מזרח ירושלים
- מר סולי אליאב - מנהל הקרן למורשת הכותל

7/24
NSC
10

ידידות	7
17-10-1997	
27-01-2001	
מס' התמנה אל	אליס

הגוף - אמר ניסן
מה בלסוף

לכבוד סגן כאס במחלקת
101 בג'י' 101 - מי אמר ב37 נלסן

א.ג.

הנדון: רחבת הכותל המערבי תעבור "מתחת פנים"
סמוכין: ידיעות אחרונות, עמ' 6 מיום שישי 11.7.97

אני פונה אליכם במעמדכם הרם כמופקדים ובחירי העם לעצור את היוזמה, כמוגדר "מרכז המבקרים".

בניה זו האמורה להתבצע ע"י משרד הדתות, ומשרד התיירות בניגוד מוחלט למה שנאמר, נכתב והובאה לידיעת העם כולו, במשך עשרות השנים. התמונה חוזרת על עצמה. כבעבר ניסו אינטרסנטים שונים להשתמש בסמכותם, שבמקרה זה לא יכולה לתצדיק את הכלל "כל אחד הוא אדון בעירו".

אחד מהיזמים הצליחו לחדור לרחבה ולהוסיף טלאי על טלאי בחזקת הדאגה לנוחיות המבקרים במקום. התוצאה היא שנוצר "מישמש" שצורתו אין לו דוגמא ובוודאי לא בנכס לאומי ודתי כאחד, הנמצא בסמיכות וקרבה לחר הבית, למקומות הקדושים לאיסלם ובקרבה לכנסיית הקבר הקדוש. במקום זה עלינו להיות מוצגים בענווה, בכבוד המבטא את המורשת הדתית, העוצמה ההיסטורית והגאווה הלאומית שבזכותה אנו מופקדים על עיר שאליה נשואות עיני כל העולם היא הרי "עיר" שלוש הדתות.

במקרה זה עלינו ללמוד מאומות העולם. אמנה לדוגמא רק אחדות ובולטות כרומא - פריס - מדריד - בודפשט הכל תמצא שם המייצג את האומה, רק לא מרכז מבקרים, רחבה לאומית שלנו הוגדרה ע"י מומחים ראשונים במעלה, ועדת שומרון, ועדה שמומנה ע"י משרד הדתות, נציגי עיריה דגולים, אני מביא לפניכם תקצירים מדברים שנאמרו ומהוים קונצנזוס לאומי המחייב:

חורדת המפלס הקיים למצבו המקורי.

וכך סיכמו והמליצו גורמים אחרים:

1. תוכנית מתאר מקומית עמ/9 לירושלים העתיקה והסביבה משנת 1970 קובעת:

א. דף 6 שטח הר הבית ורחבת הכותל סעיף 8.2 סעיף קטן 8.2.2 קובעת ששטח רחבת הכותל יתוכנן סופית כשטח בעל עצוב מיוחד, אשר פרטיו ואושרו ע"י הועדות המוסמכות - בהיותו מקום מקודש המיועד להתייחדות ולתפילה.

ב. השטח יתוכנן רק לאחר ביצוע והשלמה חפירות ארכיאולוגיות, קביעת היעוד והתוכניות, המפורטות יהיו חייבות באשור הועדה המקומית והמחוזית ובתאום עם אגף העתיקות.

ג. לא תותר כל בניה באזור זה אלא על פי תוכנית מפורטת המצביעה על הבינוי המפורט ואופן פתוח האזור, חזיתות והחתכים כלליים בהתאם לדרישה.

2. בדו"ח ועדת שימרון המיעצת לענין רחבת הכותל וסביבתה שמונתה ע"י ועדת השרים לעניני ירושלים ובה שבעה מומחים שעמלו והגישו סכום מסקנות והמלצות אחרי תקופה שמעל שנתיים נאמר :

א. ברחבת הכותל וסביבתה פעלו ופועלים גורמים ציבוריים שונים העוסקים בפיתוח ובשיקום. גורמים אלה פועלים לעיתים ללא תאום מספיק בינם ובין עצמם כאשר כל אחד מהם שם לנגד עיניו, בראש ובראשונה את מטרותיו הוא.
פעולות אלו אינן מודרכות ע"י קונצפציה אחידה או מתואמת. במקום שפעילותו של כל גורם תשלים אחת את רעותה, יש וגורמים אלה מנטרלים ומשתקים אחד את השני. מצב זה טומן בחובו סכנות לעתידו של האזור. משמע של רחבת הכותל, הועדה גיבשה אחד מהעקרונות החשובים שלמעשה קבלו ביטוי בכל התוכניות שהוגשו לעצוב הרחבה והוא :

2. דף 7 סעיף ב' קטן - המציאות ההיסטורית מחייבת הנמכת מפלס הרחבה למפלס הרודיאני וזאת תוך המשך רצוף ובלתי מופרע של התפילה. הנמכת רחבת הכותל המערבי למפלס המקורי מתקופת בית שני. ע"י כך יחשפו 12 נדבכים נוספים באבני הכותל כ-9 מטר לגובהו החשוף. המפלס החדש צריך להיות קשור עם המפלסים בסביבתו, שער האשפות, רחוב השלשלת והשווקים, שער ברקלי והעיר העליונה. (הצעה לתכנון תואם מ-30.6.75 רצ"ב).

3. אדריכל קסוטו - נציג משרד הדתות וחבר בוועדת השומרון הוסיף בדו"ח המיעוט שלו ואמר :
"אני ממליץ בפני ועדת השרים לעניני ירושלים לא לקבל את התוכנית החפוזה והבלתי שקולה המוגשת בפניה.

תיתן ועדת השרים הוראה לגבי קונצפציה שתתורגם אח"כ לפרוגרמה מקובלת ומוסמכת על הציבור היהודי הרחב בארץ ובתפוצה, ורק אז תוזמן תוכנית פיסיית, ממספר אדריכלים, כך שיעמדו בפני ועדה נכבדה פתרונות אפשריים - אחריות עצומה נפלה עלינו בדור זה, עלינו להשמר שהחיפזון לא יהיה לנו לרועץ.

4. בדו"ח ביניים של ועדת קונספציה מ-8.3.76 שמונתה ע"י משרד הדתות והחתומים על הדוח הם : פרופסורים, רבנים, אדריכלים ידועי שם שמונה במספר נאמר בין היתר :

א. הועדה רואה ברחבת הכותל מרחב שבכוחו ליצור את היחס הנכון בין גורמים פיסיים ומטפסיים שונים.

ב. מהווה את אותו המרחב המפריד בין קודש לחול.

ג. הוא גם האתר הצופן בחובו את הקשר והרצף בין עבר לעתיד.

ד. הכותל איננו רק שריד היסטורי וחשיבותו העצמית נובעת בראש וראשונה בהיותו מקום תפילה ומקום לחונן את העבר תוך תקווה והציפייה שהוא צופן לעתיד.

ה. היא רחבה שלפני הכותל אך גם מיחדת את הר הבית מין העיר והרובע היהודי היא מקשרת בין העיר (והרובע המוסלמי) וסביבתה.

1. הרחבה מעוררת רגישות במישורים שונים :

1. במישור היהודי.

2. במישור הכללי הבין לאומי.

זהו חלק מיוערי מהנאמר בדוח המנחה באופן חד משמעי. פרוגרמה ארכיטקטונית. נוסף לכך הועדה המכובדת בעלת משקל המיצג את כל הרבדים בעם אומרת בצורה חד משמעית, שעשית פיתוחים ברחבת הכותל איננה מגבירה את "אחיזתינו במקור" יותר מזה מדגישה וממליצה למתן את הפעולות עד להבהרת כל השאלות העומדות בפני האחראים והשנויות במחלוקת.

5. משיבת שצ"א מ-13.1.88 שאילתות ותשובות. תשובת השר לעינינו דתות לשאילתה מס' 3666 :

א. לא ידוע לנו על קביעת עובדות ברחבת הכותל מחוץ למסגרת התוכנית המאושרת (איפוא כזאת).

ב. מינהלת הכותל המערבי, בה יושבים נציגי כל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, ועיריית ירושלים שוקדות על הקמת ועדת היגוי להכנת פרוגרמה לעיצוב כולל של הרחבה והמחילות (לא הוקמה).

6. הצעת חוק של חבר הכנסת חגי מירום הונחה על שולחן הכנסת ב-2.8.92 קוראת להקים מועצה ציבורית לכותל המערבי, שבראשה יעמוד שופט בית המשפט העליון ושמונה נציגים הנוגעים בדבר ומיצגים את כל חלקי העם, ברמה הגבוהה שאנו יכולים לגייס. (הועדה לא הוקמה והפגיעה בנעשה ברחבת הכותל נמשכת).

7. הצעת החוק מ-15.6.93 ח"כ י. עזרן (שי"ס) אומר ח"כ המכובד - מיום שזכינו לעיר שחברה לה יחדיו, היא ירושלים בירת ישראל לנצח, עומד עד היום הכותל המערבי, שריד בית מקדש ותפארתנו במרכז החיים היהודיים, לא רק בארץ ישראל אלא בכל התפוצות.

"העיר שחברה לה יחדיו, שעושה את כל ישראל חברים" מה משמעות! כל שבט, שכל יהודי באשר הוא, ולא משנה מה עמדתו, השקפת עולמו ודרך חייו".

מוצא את המקום בו הוא יכול להזדהות ולהתאחד עם כלל עם ישראל ועם ההסטוריה המפוארת שלו כאשר הוא פונה אל הכותל. ולכן אחרי 25 שנים - אני חושב שהגיע הזמן להסדיר בחוק מסודר את כל ההתנהגות שתהלוך ותתאים לקדושת המקום, מבחינת כבודו ומעמדו ולא רק מבחינה דתית.

אין שום ספק שלא יתכן שמקום כה מרכזי וכה חשוב בחיים היהודיים יהיה מוזנח ויהיה נתון לשרירות לבו של כל אחד. והרי אנחנו בסופו של דבר רוצים באמת למצוא את המאחד והמלכד.

8. משרד הפנים - השר אלי סויסה כותב לי בהיותו עוזר בכיר לשר ב-26.8.86 :
תוכנית לרחבת הכותל המערבי התקבלה בועדה המחוזית, וכשתגיע לשולחן שר הפנים יבדק על ידי השר ורק לאחר לימוד הנושא על כל היבטיו נודיעך (עד כה לא נאמר לי דבר נוסף).

4

לסיכום: בניגוד מוחלט לכל האמור לעיל, פועלים גורמים שונים ברחבת הכותל, העשייה עד כה מבזה אותנו ברחבה הלאומית היחידה במקום בוא חייב אותנו להיות מוצגים בענווה, בכבוד, המבטא את העוצמה ההיסטורית המזכה אותנו באתר לאומי זה, שהוא ליבה של ירושלים.

הריני פונה ומבקש אנא, עיצרו את הבנייה אני מתריע וחוזר גם בעבר היו כוונות:

- א. לבנות לפי תוכנית אחת - הוגשה ע"י טדי קולק ראש העיר דאז, נדחה.
- ב. מרכז מסחרי קטן - תוכנית משרד הדתות בשיתוף עם עיריית ירושלים, נדחה.
- ג. מרכז שרותים - ברחבה - תוכנית עיריית ירושלים, נדחה.

וכיום ניסוח נוסף, העיתונות מגדירה אותו הכוונות "מתחת פנים" לכותל המערבי.

לא יתכן הדבר שרק לזה אנו מסוגלים, אני מציע לקיים מיד טרום מורכב מאותם הנציגים, שחקרו, בדקו, והוציאו מסקנות שלפיהן חובה לחשוב על תוכנית כללית ומוסכמת על כולנו, שעה לפני שיהיה מאוחר ונהיה שותפים למחדל שיגרום "בכייה לדורות".

רצ"ב - תמונות בהן המצב להיום מחייב לעצור ולחשוב.

כני"ל תמונת תוכנית העונה על הציפיות המפורטות ע"י גורמים שונים

יעקב פרוג

חיפה 1.12.97

תמוצה:

1. כבי נשיא המדינה
2. כבי ראש הממשלה
3. כבי הרב הראשי לישראל הרב מאיר לאו שליט"א
4. כבי הראשון לישראל הרב דורון בקשי שליט"א
5. כבי הרב עובדיה יוסף - מנהיגה הרוחני של שא"ס שליט"א
6. כבי הרב הראשי וראב"ד הרב שאר ישוב הכהן שליט"א
7. כבי יו"ר מרכז ישיבות בני עקיבא לישראל הרב אברהם צוקרמן.
8. כבי מבקר המדינה הגבי פורת
9. כבי שר הדתות
10. כבי שר החינוך מר זבולון המר
11. כבי שר הפנים מר אלי סויסה
12. כבי סגן ראש הממשלה ושר התיירות מר משה קצב
13. ראש עיריית ירושלים מר אהוד אולמרט
14. סגן יו"ר הכנסת פרופ' שבח וויס
15. ח"כ שמעון פרס
16. ח"כ ראבן ריבלין
17. ח"כ אריה דרעי
18. ח"כ חגי מרום
19. ח"כ יוסף עזרן
20. ח"כ שלמה בניזרי - סגן שר הבריאות
21. המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים מר עודד וינר
22. יו"ר הסוכנות היהודית מר א. בורג
23. אדריכל דוד קרוינקר
24. אדריכל דוד קסוטו
25. אדריכל פרי רזניק
26. יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה ירושלים
27. יו"ר ועדת שרים לענייני ירושלים

משרד ההתירות

ס/מנכ"ל לתכנון ופתוח
ויועץ כלכלי לשר

22/1

איל: השכר

ל' צ' עמך

משרד ההתירות לשכת דשד
26-01-1998
98-01-1164
מס' ת.ת. 98-01-1164 המבחן אל

מנכ"ל
משה רגל

24
מס' תיק

13 בינואר 1998

בשד"ד ההתייערות
תכנין דפיה"ח
22-1-1998
סיטוכין 97-25-78
דואר נכנס

אל : מר משה ריגל, סמנכ"ל תכנון ופיתוח ויועץ כלכלי לשר התיירות
מאת : מנכ"ל החברה

משה שלום,

הנדון : הצבת שלט תירותי סמוך להר הבית
מזכרך אלי מיום 29.12.97
מכתבך לשר מיום 17.12.97

1. פרוייקט חשוב במכלול השיפורים המתוכנן ברחבת הכותל המערבי הינו שלט הסבר והכוונה.
2. נושא זה מצוי בשלב תכנון ראשוני ויקודם לביצוע במהלך המחצית השנייה של שנת 1998.

10
בברכה,
יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

העתק : גבי ש. מלכה, המשנה למנכ"ל

הר-הבית 6

הקרן לשיקום הר הזיתים
The Fund for the Restoration of the Mount of Olives

Handwritten notes in Hebrew:
 - אגודת ישראל
 - אגודת ישראל
 - אגודת ישראל

Handwritten notes in Hebrew:
 - אגודת ישראל
 - אגודת ישראל
 - אגודת ישראל

בי"ה, חי בכסלו תשנ"ח
7.12.97

משרד התיירות
לשכת השד
15-12-1997
נתקבל
93-01-28799
המנהל

לכבוד
מר משה קצב
שר התיירות
הכנסת
ירושלים

מכובדי,

נטיעות עצי זית על הר הזיתים בט"ו בשבט

הננו שמחים להודיע על נטיעות עצי זית על הר הזיתים, בכביש הראשי בדרך ליריחו.

טקס הנטיעות יערך בראש השנה לאילנות, ביום רביעי, ט"ו בשבט תשנ"ח-11.2.98, בשיתוף עם קרן הקיימת לישראל,

אנו רואים בנטיעות עצי זית, צעד נוסף לשיקום הר הזיתים והחזרת העטרה ליושנה.

ראובן קשאני
Handwritten signature

יו"ר הועדה לשיקום הר הזיתים

652 4680
050-566330

Handwritten signature

חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים
UNITED HEVRA KADISHA FOR SEFARADIM AND ORIENTAL JEWS IN JERUSALEM

רחוב החבצלת 12א, ת.ד. 10 ירושלים 91000 טל': 02-6254371/2 פקס: 02-6231827
12a Havatzeleth St. P.O.Box 10, Jerusalem 91000 Tel. 02-6254371/2 Fax: 02-6231827

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ

EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

14
צ"ח ירושלים

Handwritten signatures and notes in Hebrew.

16 בפברואר 1998
כ"ב בשבט התשנ"ח

לכבוד
מר חיים מילר
סגן ומיימ ראש העיר
עיריית ירושלים
ככר ספרא 1
ירושלים 91007

חיים דידי,

הנדון: שיקום בית העלמין הלאומי בהר הזיתים מכתבך להנחלת "חקרן לשיקום הר הזיתים" מיום 8.2.98

1. מסע לאורך אלף מילין, מתחיל כידוע לך בצעד ראשון ובטוח...., כך אנו חשים ככל שהדברים מתייחסים לשיקום בית העלמין בהר הזיתים.
2. המלאכה, קשה, מורכבת, איטית ומתמשכת, אך חריני לבשרך ידידי חשוב כי הוחל בביצועה ואף הונחו מספר נדבכים חשובים:
  - 2.1 מעלה הכוחנים שוקם.
  - 2.2 חומתו הצפונית של בית העלמין זו, חגובלת בדרך יריחו שוקמה אף היא ובמסגרת עבודה זו, הוכשרה רחבת כניסה ושער חדש. כמו כן נבנתה מדרכה מרוצפת חדשה לארכה של חומה זו, בה נטעו עצי הזית אליהם התייחסת במכתבך.
  - 2.3 דרך המלך החוצה בית העלמין מיד אבשלים, בואכה דרך יריחו, מצויה אף היא בשלבי שיקום לרבות, שיקומם של קברים הפרושים לארכה. לאחר השלמת שיקומה וחדבר יתרחש בחודשיים הקרובים ניתן יהיה לחלץ בה בבטחה ולבקר בחלקות הקברים הסמוכות לה בנוחות רבה יותר.
  - 2.4 ערמת אדמת הקודש המצויה בחלקה הספרדית התחתונה המצויה בין דרך יריחו ליד אבשלים תועבר בחודשים הקרובים, בפיקוח חלכתי מלא לאתר, קבורה קבע אשר יועד לה בבית העלמין.
  - 2.5 עשרות רבות של קברים נחשפו ויטופלו במהלך עבודות השיפת הקברים, אשר כוסו על ידי חירדנים לפני מלחמת ששת הימים ולאחרונה נתגלתה במסגרת עבודות אלה חלקת קבורה של עדת הבורחים ובה קברו של הרחי"ג אברהם תלמודי אמינוף זצ"ל.

-2-

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ

EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

- 2.6 מערכות תאורה חותקנו בחלק העליון של החלקה הספרדית, זו המצויה ממזרח לכביש יריחו ובאזור הקברים העתיקים בנחל הקדרון. בנוסף לכך חותקנו מערכות תאורת רחובות בדרך יריחו ובקטע דרך חמלך המצוי בתחתית נחל הקדרון. מערכות תאורה אלה מקנות תחושה של בטחון ומאפשרות הגעה לבית העלמין גם בשעות הלילה.
3. עלות פרויקטים אלה חסתכמה עד היום בכ-4.0 מיליון ש"ח, אשר גויסו בעמל רב ומתמשך מממשלת ישראל באמצעות ועדת הכספים של חכנסת בתמיכה של המשרד לענייני דתות בניהול מועצת בתי העלמין לירושלים ובשיתוף חברת קדישא הספרדית, כאשר על מלאכת הביצוע שוקדת החברה לפיתוח מזרח ירושלים.
4. היים ידידי, (שובו) התוכניות מוכנות לפרטו פרטים, "חפתרון לבעיה" בהגדרתך בסיפא של מכתבך גלום בחשגת תקציבים נוספים. סחייכ עלות הפרויקט מסתכמת ב-40 מיליון ש"ח!!!!!! תאם אתה מוכן לחרים הכפפה, אשר הטלת בחצר בית העלמין ולגייס תקציב בסדר גודל של 10 מיליון ש"ח עיימ שניתן יחיה לבצע העבודות ברצף ובחיקף ראוי במחלק השנתיים הבאות? חרי מפורסם הנך במגוון רחב של מיומנויות וכישורים ושמן למרחוק יצא ככל שחדברים מתייחסים לגיוס כספים.

בברכה,

יואל מרינוב
מנכ"ל החברה

חעתק: מר משה קצב, סגן רוהיימ ושר התיירות
מר דוד ברגמן, יו"ר מועצת בתי העלמין בירושלים
ע"יד אמנון לורד, יו"ר דירקטוריון, פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
מר משה ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות לפיתוח ויועץ השר
מר ראובן קשאני, יו"ר הקרן לשיקום חר הזיתים, חברת קדישא הספרדית
מר אבישי בר-אושר, חברת קדישא הספרדית

24
מכתב
אליהו
אילן

ou are cordially invited to attend

the inauguration of
The Kidron Valley Promenade
The Eliyahu Observation Plaza
The Eliyahu Walk
The Restoration of the Monumental Tombs
in the Kidron Valley

הנכם מוזמנים

לטכס חנוכתם של
טיילת הקדרון, מצפה אליהו, מעלות אליהו
וטימור הסונוטנטים בנחל קדרון

made possible by Jaqui E. Safra
in memory of his father Elie J. Safra

מפעלים שנתאפשרו באדיבותו של יעקב סמרא
לזכר אביו אליהו ו' סמרא

At the Eliyahu Observation Plaza
Thursday, February 19, 1998
5:00 pm

האירוע יתקיים במצפה אליהו
ביום חמישי, כ"ג בשבט התשנ"ח
19 במרואר 1998
בשעה 17:00

In the presence of
Prime Minister Benjamin Netanyahu
Deputy Prime Minister and Minister of Tourism
Moshe Katzav
Mayor of Jerusalem Ehud Olmert

במעמד
ראש הממשלה בנימין נתניהו
סגן ראש הממשלה ושר התיירות משה קצב
ראש העיר ירושלים אהוד אולמרט

Transportation will depart from the
King David Hotel at 4:45 pm

הסעה לטכס תצא ממלון המלך דוד בשעה 16:45

The Israel Antiquities Authority
requests the pleasure of your company

at a dinner

hosted by Jaqui E. Safra

To celebrate the inauguration of

The Kidron Valley Promenade

The Eliyahu Observation Plaza

The Eliyahu Walk

The Restoration of the Monumental Tombs
in the Kidron Valley

רשות העתיקות
מתכבדת להזמין

לארוחת ערב חגיגית
באדיבותו של יעקב ספרא

שתיערך לרגל חנוכתם של
סיילת הקדרון, מצפה אליהו, מעלות אליהו
ושימור המונומנטים בנחל קדרון

At the Rockefeller Museum Building, Jerusalem

Thursday, February 19, 1998

6:30 pm

בבניין מוזיאון רוקפלר, ירושלים
ביום חמישי, כ"ג בשבט התשנ"ח
19 במרואר 1998
בשעה 18:30

RSVP

Orit Shamir 972 2 6285164

Jolanda Van Nijen 0041 22 7892290

אנא אשרו השתתפותכם
אורית שסיר 02 6285164

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

PH.D. THESIS
POLITICAL SCIENCE

THE POLITICAL ECONOMY OF
THE GREAT DEPRESSION
IN THE UNITED STATES
BY
[Name]

ADVISOR: [Name]
[Name]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

PH.D. THESIS
POLITICAL SCIENCE

THE POLITICAL ECONOMY OF
THE GREAT DEPRESSION
IN THE UNITED STATES
BY
[Name]

ADVISOR: [Name]
[Name]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE

RASHUT HAATIKOT

רשות העתיקות
משרד המנכ"ל

25/12/97
41028

משרד התיירות
לשבת השר
30-12-1997
נתקבל
97-01-23534
מס' תזמנה אל
אלה

לכבוד
מר משה קצב
שר התיירות

שלום,

הנדון: תזמנת שר התיירות לאירוע פתיחת פרויקט "עמק המלך" בירושלים

1. אנו מבקשים להזמין את השר לאירוע פתיחת פרויקט הקידרון, מעלה אליהו, מצפה אליהו, ושימור המונומנטים בעמק הקידרון (יד אבשלום, קבר זכריה, קבר בני הזיר) שבירושלים. האירוע אמור להתקיים במעמד ראש הממשלה.
2. הפרויקט מתבצע בתרומתו של יעקב ספרא שהנו תורם חשוב מאד לפרויקטים של רשות העתיקות, לזכרו של אביו אליהו ספרא ז"ל, (אחיהם של אדמונד ומואיז ספרא), הקבור בחדר הזיתים ואשר על שמו ייקרא הפרויקט.
3. האירוע אמור להתקיים בעמק הקידרון, ברחבה המוקמת בימים אלו לפני יד אבשלום, ביום חמישי, 19.2.98 בשעות אחת צ המאוחרות (עדיין לא נקבעה שעה סופית, כנראה בשעה 17:30 למשך כ- 45-80 דקות). ארוחת ערב תתקיים בהמשך לטקס הפתיחה.
4. באירוע ישתתפו מוזמנים מהארץ ומחו"ל, בני משפחת ספרא, ידידי המשפחה, ואחרים. כאמור ראש הממשלה וכן ראש עיריית ירושלים ותרם כדורי ידיד המשפחה וקרוב של אליהו ספרא ז"ל הוזמנו גם הם להשתתף בטקס, אבל טרם אישרו השתתפותם.
5. אנו מבקשים מהשר שישא דברים בטקס.
6. אבקש אשורכם העקרוני להשתתפות השר באירוע.
7. רשות העתיקות עוסקת באירוע לבקשת התורם.

ב ב ר כ ה

אמיר דרורי
מנהל רשות העתיקות

העתק: קובי פיש - רשות העתיקות. א 18⁰⁰ 5602610/03.

משרד ראשי: ת"ד 586, ירושלים 91004, טל' 02-5602627, פקס' 02-5602628

משרד המנכ"ל: טל' 02-5602610, 02-5602603, פקס' 02-6286391

Handwritten text in a rectangular box, possibly a stamp or a specific note, located in the upper middle section of the page.

7316

052653085

Handwritten signature or initials, possibly including the name "M. H. P. C." and other illegible characters.

רשות העתיקות

תחום חינוך, הסברה

ודוברות
לכבוד

מנהלת לשכת השר

משרד התיירות

שלום,

15-פברואר-98

הנדון: טכס חנוכתם של טיילת הקדרון, מצפה אליהו, מעלות אליהו
ושימור המונומנטים בנחל קדרון.

מצי"ב חומר רקע על האירוע שיתקיים במעמד ראש הממשלה בנימין נתניהו בימצפה אליהו, ביום
חמישי, 19 בפברואר 1998, בשעה 17:00.

לעיונו ולידיעתו של השר קצב.

* היות ומרבית המשתתפים אינם דוברי עברית, הטקס יערך (לפחות בחלקו) בשפה האנגלית.

בברכה,

אסנת גואז

דוברת רשות העתיקות

050-516381, 02-5602608

משרד ראשי: מוזיאון רוקפלר, ת"ד 588, ירושלים 81004, טל' 02-5602627 פקס' 02-5602628

משרד התחום: טל' 02-5602622, 02-5602811 טלפקס' 02-5602808

רשות העתיקות

תחום חינוך, הסברה
ודוברות

**טכס חנוכה של טיילת הקדרון, מצפה אליהו, מצלות אליהו
ושימור האנומנטים בנחל קדרון**

במסגרת פרוייקט "עמק המלך" חונכים, רשות העתיקות, עיריית ירושלים, משרד התיירות ותחברח לפיתוח מורח ירושלים את טיילת הקדרון, מצפה אליהו ופרוייקט שימור המנומנטים (מבני הקבר) בנחל קדרון. הקמת מצפה אליהו, מעלה אליהו ופרוייקט השימור נתאפשרו הודות לתרומתו ונדיבותו של יעקב (גיק) ספרא לזכר אביו אליהו י. ספרא ז"ל, הטמון בחלקת הר הזיתים (הנשקפת מנקודת התצפית). מר ספרא מסייע רבות לרשות העתיקות בענין זה ובעבר סייע אף בביצוע חפירות הצלה ארכיאולוגיות מבצע מגילה, כשנרתם מיוזמתו לפעולה זו. כמו כן, מר ספרא מסייע מיוזמתו לשיקום בית בעלמין היהודי בחר הזיתים.

בראש המדרון חורד מהר הבית אל נחל הקדרון חוקם מצפור יד אבשלום (מצפה אליהו), חמשקיף אל הנוף המרהיב של מדרונות הר הזיתים. המצפור בנוי כמיני-תיאטרון שבמרכזו בריצוף מעוצבת, תכנית של קברי נחל הקדרון. מן המצפור מוליך שביל מרוצף (מעלה אליהו) אל אפיק הנחל, המגיע עד מבני הקבורה המנומנטלים שהוקמו על גדות הנחל ע"י עשירי ירושלים בימי בית שני. המקום מזוהה כמקום שבו ישפוט ה את העמים באחרית הימים. עפ"י המסורת שויכו המצבות לדמויות מקראיות: אבשלום בן דוד, הנביא זכריה וחמלך יהושפט. כתובת החקוקה על מצבה נוספת באתר, משייכת את מבנה הקבר לבני חזיר המוזכרים בספר נחמיה. הקברים הינם מערות חצובות בסלע, בחלקם בעלי חזיתות מעוטרות בסגנונות שונים המשקפים מסורת קדומה של מבני קבורה במזרח יחד עם השפעה מערבית. חשיבותם ההיסטורית וחזותם המרשימה של הקברים הביאו לעבודות השימור הנערכות מזה כשנה ע"י תחום שימור של רשות העתיקות. בפרוייקט זה מתבצעות עבודות ניקוי אבן, מילוי סדקים, חיזוק שולי הטיח, ייצוב הממצאים ועוד.

עבודות השימור בנחל קדרון הן חלק בלתי נפרד מפרוייקט "עמק המלך", שבמסגרתו ערכה רשות העתיקות חפירות בסמוך לחור הבית. חפירות אלו הביאו לגילויים המרגשים והמרשימים ביותר בירושלים ובארץ ישראל כולה. חפירות הארכיאולוגיים שנחשפו במקום, ממחישים פרקים מתולדות ירושלים הקדומה, ממפעלי הבנייה של המלך הורדוס ומחורבן בית המקדש בשנת 70 לספירה ועד לתקופה העות'מאנית. אבני המפולת שהוטלו, ככל הנראה, ע"י חיילי הלגיון הרומאי העשירי, הושארו מונחות במקומן על ריצוף הרחוב - עדות אילמת לדרמה שהתחוללה במקום. האתר הארכיאולוגי מוכשר בימים אלו לביקור, באופן שבו יוכל הקהל להלך על הרחוב המרוצף ולגעת במפולת החורבן בנז ידיו.

האתר על כל חלקיו, מיועד להיות אחד ממוקדי התיירות החשובים בארץ. רבבות תיירים מן הארץ ומח"ל צפויים לבקר במקום עם סיום עבודות השימור והפיתוח.

משרד ראשי: מוזיאון רוקפלר, ת"ד 586, ירושלים 91004, טל' 02-5602627, פקס' 02-5602628

משרד התחום: טל' 02-5602622, 02-5602611, טלפקס' 02-5602608

25/12/98

ה'תשנ"ח - פאמאן זונק
לפני
ה'תשנ"ח - ח'תשנ"ח

הקרן לשיקום הר הזיתים

The Fund for the Restoration of the Mount of Olives

ב"ה, כ"ג בטבת תשנ"ח
21.1.98

לכבוד
מר משה קצב
ממלא מקום ראש הממשלה ושר התיירות
ירושלים

ידידי הנכבד,

הנני בא להודות על השיחה איתך ביום כ"א בטבת תשנ"ח - 19.1.98 בלשכתך, בנושא שיקום הר הזיתים ולכבדך בספרי "משבטים לאומה".

באשר להר הזיתים, אנא ראה שמשד הדתות יעביר את ההקצבות שהתחייב לחברה לפיתוח מזרח ירושלים לשקם את ההר, כי ישנה סחבת בהעברת הכספים, מה שגורם לדחיית עבודות בשטח.

מכל מקום, נושא הר הזיתים שחולל בידי הירדנים, הוא באחריות המדינה ועוד לפני שלושים שנה, החליטה הממשלה ברשות לוי אשכול, לשקם את ההר ומצ"ב העתק החלטה, שלא מומשה עד היום, כפי שאושרה בממשלה מיד לאחר מלחמת ששת הימים ביום 1.9.68.

אני סבור, שהדרך היחידה והטובה היא, שהממשלה דרך ועדת הכספים של הכנסת, תקבע תקנה תקציבית שנתית למימוש תכנית שיקום הר הזיתים וזה על פני כמה שנים. אחרת לא יהיה המשך להתחלה טובה שהחלה, וקיימת סכנה שמעשה השיקום יפסק או ידחה שוב ושוב. אני מתריע, שאין לסמוך על תרומות מזדמנות ועל חברה קדישא שאינה יכולה לעמוד בהוצאות הרס וחורבן אלפי קברים.

לכן מעורבותך היא חשובה מאוד ו"מצווה שבאה לידך אל תחמיצנה" לעת כזאת. אני מקווה שתעשה ככל יכולתך, להסיר את חרפת חורבן הר הזיתים והמודעות לנושא גדולה בציבור מאוד.

בכל הכבוד .1

ראובן קשאני
יו"ר הוועדה לשיקום הר הזיתים

חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים
UNITED HEVRA KADISHA FOR SEFARADIM AND ORIENTAL JEWS IN JERUSALEM

רחוב החבצלת 12א, ת.ד. 10 ירושלים 91000 טל': 02-6254371/2 פקס: 02-6231827
12a Havatzeleth St. P.O.Box 10, Jerusalem 91000 Tel. 02-6254371/2 Fax: 02-6231827

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

MEMORANDUM

TO: THE CHIEF OF THE DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
FROM: [Name]

SUBJECT: [Topic]

[Detailed text of the memorandum]

[Detailed text of the memorandum]

[Detailed text of the memorandum]

Very truly yours,
[Signature]

[Name]
[Title]

ס ר ס י - כ ל
ישיבת נח/שכח זל המנסלה
ח" באלול תשכ"ח - 1,9,68

סיקום בתי העלמין על הר הזיתים וליד הר ציון

שר הדתות מוחה.
כדיון משתתפים השרים ל. אטכול, י. יסקיהו, ס. קול, י.ס.שפירא, ז. ורהפטיג.

ס ה ל י ס י ב, בפסגן להחלטה מס. 429 (פס/15) מיום ל"בניסן תשכ"ח (28.4.68), לאטר התקנות ועדת השרים לענין סיקום בית העלמין על הר הזיתים כדלהלן:

א. סיקום בית העלמין על הר הזיתים

(1) לאטר ביצוע שלב א' של תכנית סיקום בית העלמין על הר הזיתים כמפורט בהצעה הט"ב (דף 10),

במסגרת שלב א' יבוצע מיד גידור בית העלמין וקביעת שערי כניסה (סעיף קטן א') וכן קביעת דרכים ושבילים מסויים.

דרכים חיוניות ושבילים קבועים (סעיף קטן ב') ושני מבני כניסה (סעיף קטן ג') ייקטו כמיאום עם התכנית הכוללת כפי שהואר ע"י הועדה הסיוודת למזרח ירושלים.

להספין את מועצת בתי העלמין לבצע את האמור לעיל.

(2) להסיל על מועצת בתי העלמין להגיש במוקדם תכנית כוללת של סיקום בית העלמין על הר הזיתים לאישור הועדה הסיוודת למזרח ירושלים.

(3) להכריז על בית העלמין על הר הזיתים כעל אתר לאומי מקודט לעם ישראל ולהסיל על שרי הדתות והמשפטים להכין הצעת חוק מתאימה אשר חובא לאישור הממשלה.

ב. גידור בית הקברות הספרדי ליד הר-ציון

להסיל על מועצת בתי העלמין לגדר את בית הקברות הספרדי היטן הנמצא במורד הר - ציון.

שלב בצוץ א'

א. גדור	314,000.-
ב. דרכים חיוניות ושבילים	539,245.-
ג. 2 מבני כניסה	90,000.-
סה"כ שלב א'	<u>943,245.-</u>

שלב בצוץ ב'

חסוף קברים באזורים קרניים	945,000.-
שקום 10000 מצבות	500,000.-
סה"כ שלב ב'	<u>1,445,000.-</u>

שלב בצוץ ג'

א. 2 מבני כניסה	90,000.-
ב. מחוה שכחים פנויים	378,000.-
ג. שקום 10000 מצבות	500,000.-
ד. הצבת מצבות ללא גואל	330,000.-
ה. הקמת מבנה מרכזי	1,040,000.-
סה"כ שלב ג'	<u>2,338,000.-</u>

סה"כ

4,747,245.-

אמנון אינו כולל הוצאות הכנוץ, מנהלה ורכישת קרקעות

משדד הת"רות - לשכת השר

אל: רובין טו

מאת: לוי טו

~~הת"רות~~ ביקשני להעביר את המציב:

לידעתך

לטיפולך כנדרש

לעיוןך ולהערותיך

השב נא ישירות לפונה
עם העתק לשכת השר

הכן נא הצעת תשובה לחתימת השר בהקדם

הערות

בברכה ובתודה.

לוי

28/1/98
ת א ר י ר

מסמך
42

1-2

לעיל

מס' תעודת זהות	25-01-1983
מס' תעודת זהות	98-01-1109
מס' תעודת זהות	60%

ירושלים, כ"ב בטבת תשנ"ח
20 בינואר 1998

לר דוד
המשרד לענייני דת
רח' מנחם פרידמן 7
ירושלים
שכונת רב

לאחרונה, חכמי הכותל המערבי במשך זמן רב, כרו יום לעשרי, ומסלחיו בתופעה מבישה וכוונת - הקבוצים. נעבר לקבוצות עצמה, הכוללת חסרות נשים ובמנוע התפילה, הטפלות עד כדי חוסר ועיוות, לתיירות וצריכה בעת תפילות פוגעות שלהן. נראה כיכירת, ישנה תופעה של מריבות כל יום, ביניהן נאנו מתייחסת רק לקבוצות, שכן הייתה רק בעזרת נשים, עם קללות בשפה מכוערת שאינה נשמעת במרחבנות קדושים ופעם אחת זה הגיע לבינות פיסיות נגיד, כשהחמת ההבצונות שרטה את כל הפנים של קבוצות אחרת, עד אב דם, לעיני כל האנחות וכוונת. תיירות ותיקניות כאחד, שנואלצו להפריד בין התיבות.

במדינת ישראל שוחים, גם עם עליית תופעת העוני והאבטלה, ישנן מספרים קרובת סעד וצדקה ליינו שחוסכות את תרומתן של קבוצות לפי אחת הקבוצות, חגרה ובמנוחי ודירה ששונות מו שנים מודרני ונראה לי שתכולת הבית רחוקה מלחיות עניה, ולאור נסרה שבו דאית, בני עין, קבצו שסיום את יישמרתני בנותל, יוד לעשר חישפות ונכנס לטכנות ייקרנית, כישנת יצור אחרונה, תנו כדי חלקת סיגרת, מתוצרת חוצ, במצית מנחה, נראה לי, שהקבוצים וכוונת אים ששים האת עבור לחם וחלב, כי אים עבור שנתת וקביאנר.

באחת הפעמים, פגשתי בכותל חברה חגרה בגרוקלקן שביקרה באיץ, תנו דקות, היא דוקפה על ידי כל הקבוצות, שרוקנו אותה ויכל מלאי הדולרים שהיה לה, 17 ומספר

התופעה מבישה, אני לא מבינה מדוע נמנע משרדכם מלחילתם בת, אנשים טובים רוצים לתת צדקה ונותנים אותה לאלו שאינם דאיים והמביאים בושה למדינת, אני מודעת לכך שחטשה רגיש, אבל, נראה לי, שאני אפשר להתעלם מהבעיה, חייבים לתבוא לה מתרון, חייבים לעזור לאלו שרוק לחם, אבל חייבים לשאת זאת בצורה מוכבדת, חזיל אמרו מוננו - פשוט נבלות בשום ואל תודסס לבדית.

בתקווה שמיכאא את הדרך הוכנה לחלסם בתופעה הנבישה הזאת.

בכבוד רב
[Redacted Signature]
רח'
ירושלים

העתק: משרד התמורות ✓
משרד המשטרה

புத்தகம்

משרד התיירות

מדינת ישראל משרד התיירות
ס/מנכ"ל לתכנון ופתוח

72/12

9

אח: השר

מינימום

משרד התיירות לשנת השד
24-12-1997
נתקבל
07-01-23236
הריבית: אלפי

בכבוד רב
אשרה דינור

הוא: האוני
אף הכנסות

פיתוח מזרח ירושלים בע"מ
EAST JERUSALEM DEVELOPMENT LTD.

18 בדצמבר 1997

לכבוד
 מר שבתאי בוקשפן
 עוזר סגן שר הבינוי והשיכון
משרד השיכון
 שבתאי שלום,

הנדון: פרוייקט הכותל
 שיחתנו וסיכומנו הטלפוני

1. כפי שתבחרתי בשיחתנו הטלפונית נרתמו מרבית המשרדים הרלבנטיים לפרוייקט השיפורים ברחבת הכותל הלכה למעשה מן הכחינה חתקציבית משמעות לשנים 1997-98 הדבר הינה התחייבות חשב בסכום של 2 מיליון ש"ח, דהיינו 1.0 ש"ח לשנת חתקציב 1997 ו-1.0 מיליון ש"ח לשנת חתקציב 1998:

- 1.1 משרד התחבורה העביר חלקו, והמכרז לביצוע החיובים התחבורתיים בפרוייקט פורסם בשבועיים חקרונים יבחר קבלן.
- 1.2 חשב משרד הפנים אשר חשתתפות המשרד וסכום בסך 1.0 יוזרם לפרוייקט עד סוף חודש דצמבר 1997. 1.0 מיליון ש"ח נוספים יוזרמו על ידי המשרד בתחילת שנת 1998.
- 1.3 משרד התיירות העביר חלקו לשנת 1997 לפני מספר חודשים..
- 1.4 עיריית ירושלים התחייבה לממן כל מערכת התאורה אשר עלותה תהא ככל הנראה גבוהה מ-2.0 מיליון ש"ח.
- 1.5 המשרד לענייני דתות עמד בהתחייבותו לשנת 1997 והעביר את חלקו.
- 1.6 המשרד לתשתיות לאומיות, טרם התחייב ומתנהלים מגעים קדחונניים לשכנע חשר ליטול חלק בפרוייקט.

2. בהמשך לשיחתנו עם כבוד סגן שר הבינוי והשיכון ועמד אודח לך מאד באם תדאג לחעברת סכום חשתתפותכם לשנת 1997 בסך 1.0 מיליון ש"ח לעיריית ירושלים בתהליכים המקובלים בין העירייה למשרדכם ולשריין 1.0 מיליון ש"ח בתקציב 1998, אשר יועברו אף הם בתהליך דומה לעיריית ירושלים בתחילת שנת 1998.

3. א.א.

בברכה,
 יואל מרינוב
 מנכ"ל החברה

העתק: מר י. בן-חיים, גזבר עיריית ירושלים
 מר מ. ריגל, סמנכ"ל משרד התיירות ויועץ כלכלי לשר
 מר ד. מינגלרין, כלכלן, חמיית
 גבי ש. מלכה, המשנה למנכ"ל

הקרן לשיקום הר הזיתים
The Fund for the Restoration of the Mount of Olives

Handwritten notes in Hebrew:
אנו רואים בנטיעות עצי זית על הר הזיתים
ביום רביעי, ט"ו בשבט תשנ"ח

Handwritten notes in Hebrew:
מכבוד
מר משה קצב
שר התיירות
הכנסת
ירושלים

ב"ה, ח' בכסלו תשנ"ח
7.12.97

Handwritten numbers:
24
54

משרד התיירות לשכת השו
15-12-1997
נתקבל
92-01-22799
הוצגה אל איכ

מכבוד
מר משה קצב
שר התיירות
הכנסת
ירושלים

מכובדי,

נטיעות עצי זית על הר הזיתים בט"ו בשבט

הננו שמחים להודיע על נטיעות עצי זית על הר הזיתים, בכביש הראשי בדרך ליריחו.

טקס הנטיעות יערך בראש השנה לאילנות, ביום רביעי, ט"ו בשבט תשנ"ח-11.2.98, בשיתוף עם קרן הקיימת לישראל,

אנו רואים בנטיעות עצי זית, צעד נוסף לשיקום הר הזיתים והחזרת העטרה ליושנה.

ראובן קשאני
Handwritten signature

יו"ר הועדה לשיקום הר הזיתים

חברה קדישא אחידה לעדת הספרדים ובני עדות המזרח בירושלים
UNITED HEVRA KADISHA FOR SEFARADIM AND ORIENTAL JEWS IN JERUSALEM

רחוב החבצלת 12א, ת.ד. 10 ירושלים 91000 טל': 02-6254371/2 פקס: 02-6231827
12a Havatzeleth St. P.O.Box 10, Jerusalem 91000 Tel. 02-6254371/2 Fax: 02-6231827